

**T. C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**ÖZEL YETENEKLİ İLKOKUL 4. SINIF
ÖĞRENCİLERİNE YARATICI DRAMA
YÖNTEMİYLE GİRİŞİMCİLİK BECERİSİ
KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR EYLEM
ARAŞTIRMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Kemal AKBAYRAK

**Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR
(Danışman)**

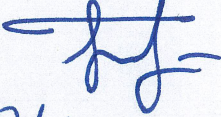
**RİZE
2019**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalında, Kemal AKBAYRAK tarafından hazırlanan “*Özel Yetenekli İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerine Yaratıcı Drama Yöntemiyle Girişimcilik Becerisi Kazandırılması Üzerine Bir Eylem Araştırması*” başlıklı bu çalışma, 25/11/2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/oy çokluğuyla başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

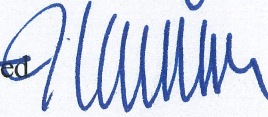
Başkan : Prof. Dr. Tolga ERDOĞAN

Kabul/Red

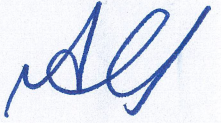
Üye : Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK

Kabul/Red

Üye : Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Kabul/Red

19 12 2019

İmza
(Doç. Dr. Ahmet YANIK)
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 25/11 /2019.

İmza
Kemal AKBAYRAK

ÖN SÖZ

Özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi üzerine yapılan bu çalışmada “iyi ki” dediğimiz yaratıcı drama ile dolu dolu beş hafta geçirdik öğrencilerimle...

En başta bir danışmanın ötesinde, dost, arkadaş, yoldaş olan, gerek ders dönemlerinde gerekse tez döneminde her mesajıma, her elektronik postama anında dönüş yapan, kıymetli hocam Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR hocama ve doğumundan ilk yaş gününe kadar hakkını yediğim biricik kızı Pelin Ece'ye,

Güler yüzü, nezaketi, bilgisi, becerisi ve tabii ki karizması ile idol bir akademisyen olan Doç. Dr. Bahadır NAMDAR hocama, yüksek lisans eğitimi konusunda yol gösteren Doç. Dr. Kader BİRİNCİ KONUR hocama, teşvik, destek ve sağladığı kolaylıklardan dolayı Doç. Dr. Selami YANGIN hocama, ufkumu genişletip farklı bakış açıları yakalamamı sağlayan, profesyonelliği ile örnek olan Doç. Dr. Ahmet TEKBIYIK hocama,

Bir sınıf öğretmeni olarak hayranlıkla takip ettiğim, aynı zamanda tez savunmamda jüri başkanı olarak değerli görüşleri ile çalışmama katkı sağlayan Prof. Dr. Tolga ERDOĞAN hocama,

Öğrencisi olmasak da fakültede her gördüğünde “hoş geldiniz, nasıl gidiyor” diye halimizi hatırımızı sormayı ihmal etmeyen, tez savunma sınavımda soğuk terler döktürmek yerine öğrenme iklimi oluşturup fırsat eğitimi yapmayı seçen Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Mehmet KÜÇÜK hocama,

Yüksek lisans süresi boyunca zaman zaman derslere geç kalışımı anlayışla karşılayan Selçuk TORPİL, Zekeriya ÖZDEMİR ve Aydın MERTAYAK müdürlerime,

Tez savunma sınavımda beni yalnız bırakmayan değerli meslektaşlarım Havva Nur YETGİN, Emre YURDAÖZ, Yalçın SANDALCI ve Enes SÜKÜT'e,

Bin bir zorlukla beni bu günlere getiren aileme,

Yüksek lisans eğitimi boyunca sık sık ihmal etmek zorunda kaldığım çocuklarım Öykü ve Ozan'a, devamlı arkamı toplayan, yoldaşım, hayat arkadaşım, eşim Canan Ayşe AKBAYRAK'a,

Sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	2
ETİK BEYAN	3
ÖN SÖZ	4
İÇİNDEKİLER	5
ÖZET	8
ABSTARCT	9
SİMGELER VE KISALTMALAR	10
TABLolar LİSTESİ.....	11
ŞEKİLLER LİSTESİ	13
GİRİŞ	14

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GİRİŞİMCİLİK.....	20
1.1.1. Girişim/Girişimci/Girişimcilik Tanımları	20
1.1.2. Girişimcilerin Özellikleri	21
1.1.3. Girişimcilik Eğitimi.....	22
1.1.3.1. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi	24
1.1.3.1.1. İlkokul Öğretim Programlarında Girişimcilik	28
1.1.3.1.2. BİLSEM Destek Eğitim Programında Girişimcilik.....	34
1.2. ÖZEL YETENEKLİLER.....	36
1.2.1. Özel Yetenekli Tanımı	36
1.2.2. Özel Yeteneklilerin Özellikleri	37
1.2.3. Özel Yeteneklilerin Eğitimi.....	37
1.2.3.1. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM).....	38
1.3. YARATICI DRAMA YÖNTEMİ	40
1.3.1. Yaratıcı Dramanın Tanımı.....	40
1.3.2. Yaratıcı Dramanın Özellikleri	41
1.3.3. Yaratıcı Dramanın Bileşenleri.....	43

1.3.4. Yaratıcı Drama Aşamaları.....	45
1.3.5. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kullanılan Bazı Öğretim Teknikleri	45
1.4. GİRİŞİMCİLİK VE ÖZEL YETENEKLİLER	47
1.5. GİRİŞİMCİLİK VE YARATICI DRAMA	47
1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	49
1.6.1. Yurt Dışı Araştırmaları.....	49
1.6.2. Yurt İçi Araştırmaları	50
1.7. LİTERATÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	52

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. ARAŞTIRMA DESENİ.....	54
2.2. EYLEM PLANININ GELİŞTİRİLMESİ SÜRECİ.....	55
2.2.1. Problemin Tanımlanması	55
2.2.2. Bilgi Toplama.....	56
2.2.3. Bilginin Yorumlanması	57
2.2.4. Eylem Planının Hazırlanması ve Uygulanması.....	57
2.2.5. Sonuçların Değerlendirilmesi.....	58
2.2.6. Sonraki Eylem Planının Hazırlanması	58
2.3. ÇALIŞMA GRUBU.....	58
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	59
2.4.1. Veri Toplama Araçları.....	59
2.4.2. Verilerin Analizi.....	61
2.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	62
2.6. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA ALINAN ETİK ÖNLEMLER	63
2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ	64

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	65
3.2. İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	67
3.2.1. Birinci Oturumda Elde Edilen Bulgular	68
3.2.2. İkinci Oturumda Elde Edilen Bulgular.....	73
3.2.3. Üçüncü Oturumda Elde Edilen Bulgular.....	80

3.2.4. Dördüncü Oturumda Elde Edilen Bulgular	87
3.2.5. Beşinci Oturumda Elde Edilen Bulgular	92
3.3. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	96
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	105
KAYNAKLAR	112
EKLER	124
ÖZ GEÇMİŞ.....	136

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Temel Eğitim

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Hazırlayan: Kemal AKBAYRAK

Yıl: 2019

Sayfa Sayısı: 136

ÖZET

ÖZEL YETENEKLİ İLKOKUL 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNE YARATICI DRAMA YÖNTEMİYLE GİRİŞİMCİLİK BECERİSİ KAZANDIRILMASI ÜZERİNE BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Bu araştırma özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi için yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış etkinliklerinin hazırlanması, uygulanması ve elde edilen sonuçların yansıtılması süreçlerini kapsayan bir eylem araştırmasıdır. Eylem araştırması Doğu Karadeniz Bölgesinde özel yeteneklilere destek eğitimi veren bir Bilim ve Sanat Merkezinde (BİLSEM) gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 6'sı erkek 2'si kız olmak üzere toplamda 8 ilkokul 4.sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilere toplamda 5 hafta (20 ders saati) girişimcilik eğitimi verilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği" (Ataseven, 2016), araştırmacı notları, öğrenci günlükleri, öğrenci ürünleri ile çizim ve görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda özel yetenekli ilkokul öğrencilerin girişimcilik tutumları, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik becerileri puanlarında artış olduğu görülmüştür. Araştırma kapsamında geliştirilen yaratıcı drama etkinliklerinin öğrenciler tarafından beğenildiği, geliştirilen etkinliklerin özel yeteneklilerin kariyer tercihlerini de kısmen etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, özel yetenekli, yaratıcı drama, ilkokul, BİLSEM

Recep Tayyip Erdogan University Graduate School of Social Sciences

Department: Elementary Education

Thesis Type: Master Thesis

Supervisor: Asst. Prof. Ayşegül OĞUZ NAMDAR

Author: Kemal AKBAYRAK

Year: 2019

Pages: 136

ABSTARCT

AN ACTION RESEARCH ON THE ACQUISITION OF ENTREPRENEURSHIP SKILLS OF 4TH GRADE GIFTED STUDENTS BY CREATIVE DRAMA METHOD

This study is an action research which involves the preparation and implementation processes of structured activities with the help of creative drama method and reflecting the gathered results in order to develop the entrepreneurial skills of special talented primary school students. This action research was carried out in a Science and Art Center (BİLSEM) which provides supportive education for special talents in the Black Sea Region. A total of eight primary school 4th-grade students (six male and two female) joined the study. A total of five weeks (20-course hours) of entrepreneurship education was given to the students. Entrepreneurship Qualifications Scale (Ataseven, 2016), researcher notes, student diaries, student products, and drawing and interview techniques were used as data collection tools in the study. At the end of the research, it was seen that entrepreneurship attitude, entrepreneurship education and entrepreneurship skill scores of the special talented primary school students increased. It was concluded that the creative drama activities developed within the scope of this research were liked by the students and the developed activities partially affected the career preferences of the special talents.

Keywords: Entrepreneurship, gifted, creative drama, elementary school, BİLSEM

SİMGELER VE KISALTMALAR

%	:	Yüzde
BİLSEM	:	Bilim ve Sanat Merkezi
BSMY	:	Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi
GEM	:	Global Entrepreneurship Monitor
GİSEP	:	Girişimcilik Stratejisi Eylem Planı
İŞKUR	:	Türkiye İş Kurumu
KOSGEB	:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
METK	:	Milli Eğitim Temel Kanunu
Ö1	:	Öğrenci 1
Ö2	:	Öğrenci 2
Ö3	:	Öğrenci 3
Ö4	:	Öğrenci 4
Ö5	:	Öğrenci 5
Ö6	:	Öğrenci 6
Ö7	:	Öğrenci 7
Ö8	:	Öğrenci 8
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TÜBİTAK	:	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve devamı; ve diğerleri

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1 Girişimci Özellikleri	21
Tablo 2 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları.....	29
Tablo 3 Türkçe Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları.....	30
Tablo 4 Matematik Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları.....	31
Tablo 5 Fen Bilimleri Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları.....	32
Tablo 6 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları	33
Tablo 7 Destek Eğitim Programında Girişimcilik Kazanımları	35
Tablo 8 Özel Yetenekli/Üstün Yetenekli/Üstün Zekâlı Tanımları	36
Tablo 9 Yaratıcı Drama Yönteminde Yaygın Olarak Kullanılan Teknikler.....	46
Tablo 10 Girişimcilik Becerisinin Öğrenci Çalışma Kitaplarında Bulunan Etkinliklerde Yer Alma Düzeyi ile İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımı (Doğan, 2014)	56
Tablo 11 Yaratıcı Drama ile Yapılandırılmış Girişimcilik Eğitim Programı	57
Tablo 12 Araştırma Soruları ve Kullanılan Veri Toplama Araçları	59
Tablo 13 Girişimcilik Yeterlilikleri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları.....	65
Tablo 14 Girişimcilik Tutumları Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları.....	65
Tablo 15 Girişimcilik Eğitimi Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları	66
Tablo 16 Girişimcilik Bilgisi Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları	66
Tablo 17 Girişimcilik Becerileri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları.....	67
Tablo 18 Girişimcilik Niyetleri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Sonuçları.....	67
Tablo 19 Birinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	72

Tablo 20 “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” Etkinliğine İlişkin Öğrenci Ürünleri	76
Tablo 21 İkinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri	79
Tablo 22 “Ali Baba’nın Fare Sorunu” Etkinliğine Ait Öğrenci Ürünleri.....	83
Tablo 23 Üçüncü Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri	86
Tablo 24 Dördüncü Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri.....	91
Tablo 25 Beşinci Oturuma Dair Öğrenci Görüşleri.....	95
Tablo 26 Ö1’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar	96
Tablo 27 Ö2’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar	97
Tablo 28 Ö3’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar	98
Tablo 29 Ö4’ün Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar.....	99
Tablo 30 Ö5’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar	100
Tablo 31 Ö6’nın Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar.....	101
Tablo 32 Ö7’nin Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar.....	103
Tablo 33 Ö8’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.Eylem araştırması döngüsü (Ferrance, 2000)	55
Şekil 2. “GZFT Analizi” etkinliğine ait bir fotoğraf	70
Şekil 3. “Fırsat Kaçıyor” etkinliğine ait bir fotoğraf	74
Şekil 4.“Kiralık Dükkân” etkinliğinde kullanılan form.....	75
Şekil 5. “Ben Kimim?” etkinliğine ait bir fotoğraf.....	87
Şekil 6. Ö6 tarafından hazırlanan gazete sayfası	90
Şekil 7. “Kameraman” etkinliğine ait bir fotoğraf.....	92
Şekil 8. “Yumak Yumak Girişimciler” etkinliğine ait bir fotoğraf	94
Şekil 9. Ö1’in uygulama öncesi ve sonrası çizimleri.....	96
Şekil 10. Ö2’nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	97
Şekil 11. Ö3’ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	98
Şekil 12. Ö4’ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	99
Şekil 13. Ö5’in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	100
Şekil 14. Ö6’nın uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	101
Şekil 15. Ö7’nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	102
Şekil 16. Ö8’in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri	103

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma kapsamındaki temel kavramlara (girişimcilik, özel yetenekliler ve yaratıcı drama), araştırma özelinde ele alınan problem durumuna ve alt problemlere, araştırmanın önemi ve gerekliliğine, araştırmanın varsayım ve sınırlılıklarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Ekonomik kalkınmanın önemli bir ayağı yeni girişimlerin ve girişimcilerin sayısını artırmaya dayanmaktadır. Girişimciler toplumsal kalkınmanın sağlanmasında, istihdamın artırılmasında, refahın artırılması ve rekabetin geliştirilmesinde önemli bir role sahiptirler (Uluyol, 2013). Yeni girişimcilerin ortaya çıkması ülkeler için yeni iş fırsatları, katma değer ve vergiler sayesinde doğrudan ekonomik kazanç demektir. Yeni girişim ve girişimcilerin ortaya çıkması için sadece ekonomik teşvikler, yasal düzenlemeler ya da bir takım vergi avantajları sağlamanın yeterli olmadığı, girişimci sayısını artırmak için girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerektiği son yıllarda yapılan araştırmalarla ortaya koyulmuştur. Durumun farkında olan ülkeler önceleri sadece üniversitelerin ekonomi bölümleri ile doğrudan ilişkilendirilebilen girişimcilik eğitimlerini şimdilerde okul öncesi döneme kadar indirmiş durumdadır. Birçok ülke erken yaşlarda bireylerin girişimcilik becerilerini, tutumlarını ve eğilimlerini geliştirme adına çeşitli adımlar atmaya başlamışlardır.

Girişimcilik kavramı ülkemizde özellikle yenilenen öğretim programlarında kendine önemli bir yer bulmuş, ilkokul düzeyinden itibaren kazandırılması gereken temel yaşam becerileri arasına alınmıştır. Girişimcilik becerisi öğretim programlarında yer almasına rağmen erken dönem girişimcilik eğitiminde neler olmalı, nasıl olmalı gibi sorulara yanıt verecek az sayıda araştırma bulunmaktadır. Özel yetenekliler özelinde ise bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Özel yetenekliler için girişimcilik eğitimi dikkate alınması gereken önemli bir konudur. Özel yetenekliler doğaları gereği her daim yeni fikirler, icatlar, tasarımlar ortaya koyabilme potansiyeline sahiptirler. Ancak ortaya konan fikirler, icatlar ya da tasarımlar doğrudan bir ekonomik değer oluşturmazlar. Bir fikrin, icadın ya da tasarımın ekonomik bir değere dönüşebilmesi için piyasa araştırması, iş planı hazırlama, yatırımcı bulma ve ikna etme, markalaşma, tanıtım yapma gibi bir takım süreçlerden geçmesi gereklidir. Bununla beraber fikri, icadı ya da tasarımı ortaya çıkaran kişinin buluşunu ticari bir ürüne dönüştürme isteği ve eğilimi taşıması gerekmektedir. Ancak araştırmalar BİLSEM’lerde öğrencilerin ekonomik refahın katkılarına yönelik edindikleri bilgilerin üst sınıf düzeylerine doğru artması beklenirken azaldığı yönde bulgular ortaya koymaktadır (Göz, 2019:138). Bu da BİLSEM’lerde verilen destek eğitim hizmetlerinin girişimcilik boyutunun zayıflığını ortaya koymaktadır. Her biri potansiyel girişimci olan özel yeteneklilerin bu süreçler hakkında bilgi sahibi olması gerektiği gibi girişimcilik tutum ve eğilimlerinin de geliştirilmesi gerekmektedir. Bu gerekçelerle özel yeteneklilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine yönelik yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış etkinlikler ile özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerini geliştirmek, bu araştırmanın temel amacı olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerini geliştirmeye yönelik yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış etkinliklerin geliştirilmesi, uygulanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “yaratıcı drama yöntemiyle yapılandırılmış etkinliklerin özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerine etkisi nedir?” şeklinde tasarlanmıştır. Bu problem çerçevesinde araştırmanın alt problemleri belirlenmiştir.

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerine etkisi nedir?
2. Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?
3. Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri hakkında eğitime katılan özel yetenekli öğrencilerin görüşleri nelerdir?
4. Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri sonrasında özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yaptıkları çizimlerde ne gibi değişiklikler oldu?

Araştırmanın Önemi

Girişimcilik eğitimi özellikle son yirmi yılda giderek önem kazanmıştır. Avrupa Birliği 2006 yılından beri girişimciliğin geliştirilmesi için farklı stratejiler belirleyerek, girişimciliği 2020 yılına kadar üye ülkelerin sahip olması gereken sekiz temel yeterlilikten birisi olarak belirlemiştir. Bu nedenle Avrupa'daki ülkeler girişimcilik eğitimini ilkökul seviyesine indirgemek için farklı stratejiler belirlemişlerdir (Ataseven, 2016:66). Girişimciliği destekleyen eğitim programlarının hazırlanması, başarılı girişimciler yetişmesinde ve buna bağlı olarak da ülke ekonomisinin canlanmasında domino taşlarından biri olabilir (Uğur, 2015:22).

Milli Eğitim Bakanlığı 2018 öğretim programları incelendiğinde girişimcilik becerisinin programda kazandırılması gereken temel yaşam beceriler içerisinde yer aldığı görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Benzer şekilde Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) yönergesinde girişimcilik becerisi destek eğitim programında özel yetenekli bireylere kazandırılması gereken temel beceriler içerisinde yer almaktadır (Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi [BSMY], [2016: madde 19]). Buna rağmen normal okullarda girişimcilik becerisini geliştirmek için yapılan çalışmalar yok denecek kadar az düzeydedir. Özel yeteneklilere eğitim veren BİLSEM'lerde de girişimcilik becerisini

geliştirmek için yapılan çalışmalar yeterli değildir. Bu araştırmanın ilgili bölümlerinde bu yetersizliğin nedenleri detaylı olarak paylaşılmıştır. Ayrıca Global Entrepreneurship Monitor 2016/2017 raporuna bakıldığında da okul çağında girişimcilik eğitimlerinin Türkiye’de 2,58 (1=çok yetersiz, 9=çok yeterli) puanla yetersiz düzeyde olduğu ve araştırmaya katılan 65 ülke içerisinde Türkiye’nin 50’inci sırada bulunduğu görülmektedir (Global Entrepreneurship Monitor [GEM], 2017). Bu da girişimcilik eğitimi uygulamalarının artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle araştırmanın özellikle özel yeteneklilere eğitim veren BİLSEM öğretmenlerine yol gösterici olabileceği, özel yetenekli ilkokul öğrenciler için hazırlanabilecek bir girişimcilik eğitimi programına temel oluşturabileceği düşünülmektedir.

Girişimcilik becerisi erken yaşlarda kazandırılması gereken bir beceridir. Bu araştırmanın gerçekleştirileceği hedef yaş grubundaki öğrencileri girişimciliklerini geliştirebilecekleri gerçek bir iş ortamına sokmak mümkün değildir. Ancak yaratıcı drama yöntemi ile bu ortamlar sınıf içerisinde simüle edilebilir. Böylece öğrenciler daha az gergin bir ortamda yaratıcılıklarını ortaya çıkarabilir, kendilerini daha kolay ifade edebilir ve aktif olarak etkinliklere katılım sağlayabilirler. Yaratıcı drama yöntemi ile birlikte kullanılan birçok öğretim tekniği mevcuttur. Yaratıcı drama yöntemi bu yönü ile eğitimciler tarafından hemen her dersin ya da konunun işlenmesinde kullanılabilir. Bu bağlamda özel yetenekli ilkokul öğrencileri için hazırlanacak bir girişimcilik eğitimi programının yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın çalışma grubu Doğu Karadeniz Bölgesinde bir BİLSEM’de destek eğitimi alan dördüncü sınıf özel yetenekli 8 öğrenci (6 erkek, 2 kız) olarak belirlenmiştir. Araştırma süresince her öğrencinin devamsızlık yapmadan tüm oturumlara katılması planlanmıştır. Ancak sağlık problemi nedeniyle 5. oturuma Ö1 katılamadı. Üçüncü oturumdaki “Ali Baba’nın Fare Sorunu” isimli etkinlikte Ö3 herhangi bir tasarım geliştiremedi. Çalışma grubunun yaratıcı drama deneyimlerinin zayıf oluşu ilk oturumlarda araştırmacının bu aşamada iş yükünü

artırılmış oldu. Öğrencilerin yaratıcı drama sürecinde kullanılan teknikleri bilmemesi oturumların planlanan süreden daha uzun olmasına neden oldu.

Sayıtlar/Varsayımlar

Bu çalışmada araştırmaya katılan öğrencilerin ölçme formlarında görüşlerini doğru yansıttıkları, araştırma için seçilen veri toplama araçlarının ve araştırma kapsamında yapılan alan yazın taramasının yeterli olduğu varsayılmıştır.

Tanımlar

Girişim: Bir işi yapmak üzere eyleme geçme, bir işe girişme, başlama, teşebbüs (Türk Dil Kurumu [TDK], 2005).

Girişimci: Bir işi yapmak üzere ele alan, bir işe girişen kimse, iş kuran kimse (TDK, 2005).

Girişimcilik: Girişimcilik, girişimcinin ortaya koyduğu eylemin, hareketin, organizasyonun ve ürettiği yeni sonuçların genel adıdır (Top, 2012).

Özel yetenekli: Yaşlıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey (BSMY,[2016: madde 4]).

Yaratıcı drama: Herhangi bir konuyu, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, bir grupla ve grup üyelerinin birikimlerinden, yaşantılarından yola çıkarak canlandırmalar yapmaktır (Adıgüzel, 2006).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GİRİŞİMCİLİK

1.1.1. Girişim/Girişimci/Girişimcilik Tanımları

Girişim sözcüğünün sözlük anlamı “bir işi yapmak üzere eyleme geçme, bir işe girişme, başlama, teşebbüs” (TDK, 2005) olarak ifade edilmektedir. Kelimenin kökenine bakıldığında ise ilk kez 15.yüzyılda Fransızca da kullanıldığı düşünülen “entreprendre” kelimesinden gelmektedir. Zaman içinde gelişen kavram 20.yüzyılda risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirme ve tüm bunların hayata geçirilme süreci olarak ele alınmaya başlanmıştır (Varol ve Güler, 2005).

Girişim kavramının ele alınış şekline göre bağımsız olarak girişimcinin her durumda kâr etmek ve topluma hizmet sunmak gibi amaçları vardır (Marangoz, 2018:41). Kelime anlamının aksine girişimci yalnızca girişimde bulunan kişi demek değildir. Titiz (1994) girişimci kavramını başkalarının göremediği fırsatları görüp bunları birer iş fikrine dönüştürebilen ve risk alma yatkınlığı olan kişi olarak tanımlamıştır. Daha kapsamlı bir tanımla girişimci “üretim faktörlerini bir araya getirerek, iktisadi mal ve hizmet için gerekli finansal kaynakları, üretilmiş mal ve hizmeti değerlendireceği pazarı bulan kişi” olarak ifade edilmektedir (Müftüoğlu, 1991:29). Benzer şekilde Marangoz (2018:42) da girişimciyi “ekonomik mal ve/veya hizmet üretmek ve/veya pazarlamak için üretim faktörlerini ele geçirip, düzenli bir biçimde bir araya getiren, kâr amacı güden ve girişimlerinin sonucu doğabilecek tüm risklere katlanan kişi” olarak tanımlamıştır. Literatür incelendiğinde farklı tanımlar yapıyor olsa da girişimci kavramının tanımı yapılırken belli başlı ifadelerin kullanıldığı görülmektedir. Bozkurt ve Alparslan girişimci tanımlarından hareketle yazarların girişimci kavramını risk

alma, fırsatları yakalama, yeni bir iş kurma, yeni ürün üretme vb. şeklinde ele aldıklarını belirtmişlerdir (Bozkurt ve Alparslan, 2013).

Girişimci sayısı ülkelerin ekonomik gelişmişlik düzeyleri ile doğru orantılıdır. Girişimcilerin desteklendiği ülkeler yüksek istihdam oranlarına ve milli gelire sahiptirler. Çünkü girişimciler, buluş yaparlar, yeni işler kurarlar ve ekonomik büyümeye yardımcı olurlar (Tekin, 2000).

Girişim ve girişimci kavramlarından hareketle girişimcilik; girişimcilerin risk alma, fırsatları kovalama, hayata geçirme ve yenilik yapma süreçlerinin tümüne verilen addır (Güner ve Korkmaz, 2011). Girişimciliğin doğuştan mı geldiği ya da sonradan mı kazanıldığı ile ilgili literatürde kesin bir sonuca rastlanmamıştır. Ancak girişimcilik eğitimi verilmesi ile bireylerin girişimcilik bilgi, beceri, tutum ve eğilimlerinde artış olduğunu ortaya koyan araştırmalar mevcuttur (Börü, 2006; Sezer, 2015; Tağraf ve Halis, 2008; Tanrıverdi, Bayram ve Alkan, 2016).

1.1.2. Girişimcilerin Özellikleri

Literatürde var olan girişimci tanımlarındaki benzerlik durumu girişimcilerde bulunan/bulunması gereken özelliklerde de göze çarpmaktadır. Araştırmacılar girişimcilerde bulunan/bulunması gereken özellikleri benzer şekillerde ifade etmişlerdir.

Girişimci özellikleri üzerine yapılan literatür taraması ile elde edilen sonuçların bir kısmı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Girişimci Özellikleri

Özellikler	Kaynaklar
Yenilikçilik/Yaratıcılık	Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013; Gerber, 2009; Gözek, 2006; Güven, 2009; Schaper ve Volery, 2004; Kuvan, 2008; Stumpf ve Tymon, 2001; Lamping ve Kuehl, 1997’den aktaran: Erdurur, 2012; Koh, 1996.
Kendine güven/Özgüven	Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013; Duening vd.,2014; Koh,1996; Kuvan, 2008; Lamping ve Kuehl, 1997’den aktaran: Erdurur, 2012;Schaper ve Volery, 2004; Stumpf ve Tymon, 2001.
Risk alma	Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013; Gözek, 2006; Koh, 1996; Kuvan, 2008; Lamping ve Kuehl, 1997’den aktaran: Erdurur, 2012; Schaper ve Volery, 2004; Stumpf ve Tymon, 2001.
Başarılı olma arzusu	Schaper ve Volery, 2004; Kuvan, 2008; Soyşekerci, 2001. Birçek, 2008; Lamping ve Kuehl, 1997’den aktaran: Erdurur, 2012; Duening vd., 2014; Koh, 1996.

Tablo 1 (Devam) Girişimci Özellikleri

Fırsatları görme	Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013; Gözek, 2006; Stumpf ve Tymon, 2001.
Kararlı olma	Lamping ve Kuehl, 1997'den aktaran: Erdurur, 2012; Stumpf ve Tymon, 2001.
Esneklik	Schaper ve Volery, 2004; Stumpf ve Tymon, 2001.
Etkili iletişim	Schaper ve Volery, 2004; Stumpf ve Tymon, 2001.
Sosyallik	Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013.
Belirsizliğe karşı tolerans	Lamping ve Kuehl, 1997'den aktaran: Erdurur, 2012; Kuvan, 2008.
Problem çözme	Güven, 2009.
Karar verme	Güven, 2009.
Eleştirel düşünme	Güven, 2009.
İşbirliği yapma	Güven, 2009.
İş dünyasını tanıma	Güven, 2009.

Tablo 1'de girişimcilerde bulunan/bulunması gereken özellikler konusunda farklı yazarların görüşlerine yer verilmiştir. Bunun dışında Deveci (2016: 19) tarafından yürütülen detaylı bir araştırmada alan yazında en çok vurgulanan girişimcilik özelliklerinin sırasıyla risk alma, yenilikçi olma, yaratıcı olma, fırsatları görme, değişime uyum sağlama, kendine güven ve belirsizliğe karşı toleranslı olma vb. şeklinde sıralandığı görülmüştür.

Özel yetenekli ilkökul öğrencileri ile gerçekleştirilen bu eylem araştırmasında ise Güven (2009) tarafından belirlenen ilkökul düzeyindeki kazanımlarda bulunması gereken girişimci özelliklerinin kazandırılması hedeflenmiştir. Bu özellikler karar verme, problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, takım halinde çalışma, etkili iletişim kurma, zamanı iyi kullanma, yeni bir ürün oluşturma (yenilikçi olma), kaynakları etkili ve verimli kullanma, iş dünyasını tanıma olarak belirtilmektedir (Güven, 2009).

1.1.3. Girişimcilik Eğitimi

Girişimciliğin bir disiplin olarak değerlendirilmesiyle kalıtımla geldiği görüşü zaman içerisinde değişim göstermiş ve sonucunda girişimciliğin öğrenilemeyeceği fikri terk edilerek girişimcilik eğitimi yapılabileceği görüşü kabul görmeye başlamıştır (Tağraf ve Halis, 2008: 92). Araştırmalar girişimciliğin sadece bireysel bazı özelliklerin meydana gelmesiyle değil; aynı zamanda eğitim ve çevrenin etkisiyle de bireye kazandırılabilirdiğini göstermiştir (Erarslan, 2011). Bunun yanında kişinin içinde bulunduğu çevrenin sosyal yapısı, teknolojik alt

yapısı ve sürdürülen ekonomik faaliyetler de girişimcilik tercihini etkilemektedir (Ersoy, 2010).

Girişimciler modern işletmeler kurarak, ülkelerin refah seviyesi için istihdam oluşturup işsizliği engelleyen, tüm bunların ötesinde milli isteklerin yerli olarak üretilmesi için mal ve hizmetler üreten kişilerdir (Kazaferoğlu, 2017). Bu nedenle iktisadi anlamda girişimciliğin önemi büyüktür. Ancak bireylere girişimcilik becerisi kazandırmayı yalnızca ekonomik çıktılar elde etmek amacıyla yapmak yanlış bir bakış açısı olur. Bir çocuğun sınıf başkanı olmak istemesi, öğretmenin sorduğu zor bir soruyu tahtada çözmek istemesi, akranlarını kendi istediği oyunu oynamaya ikna edebilmesi, grup içerisinde uzlaştırıcı olabilmesi, bulunduğu çevrenin sorunlarını görebilmesi ve çözüm yolları araması gibi davranışlar da girişimcilik becerileri ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle girişimcilik eğitiminin farklı boyutları ile alınması gerekmektedir.

Literatüre bakıldığında girişimcilik eğitiminin nasıl olması gerektiği konusunda üzerinde uzlaşılmış bir modelin olmadığı görülmektedir (Rasmussen ve Sorheim, 2006). Girişimcilik eğitiminde amaç bir kişide girişimcilik potansiyeline yönelik olarak gizli kalmış bir takım özelliklerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır (Çetinkaya Bozkurt ve Alparslan, 2013: 12). Girişimcilik eğitimlerinin ne zaman verilmesi gerektiği ile ilgili de dünya genelinde farklı uygulamaların bulunduğu görülmektedir. Türkiye’de ise girişimcilik eğitimlerinin ağırlıklı olarak üniversite programlarında verildiği görülmektedir. Bunun dışında Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) vb. kamu ve STK’ların zaman zaman girişimcilik eğitimleri verdiği görülmektedir. Lise, ortaokul ve ilkokul düzeyinde ise sürekliliği olan bir eğitim programı bulunmamaktadır. Oysa birçok araştırma girişimcilik eğitimlerinin erken yaşlarda verilmesinin sağladığı avantajlardan bahsetmektedir. “Girişimcilik becerisinin ilkokuldan itibaren kazandırılması genellikle memur yetiştirmeye odaklanmış eğitim sistemimizin aynı derecede girişimci bireyler yetiştirerek kendilerine güven duyan ve üreten bir toplum inşasında önemli olacaktır. Çünkü öğrenimini tamamlayan insanlar ortalama 22-28 yaşlarında yükseköğretimden mezun olmaktadır. Bu yaşlar girişimcilik becerisinin kazandırılması açısından oldukça geç kalınmış yaşlardır” (Tarhan ve

Kılıç, 2017: 1975). Bu nedenle girişimcilik eğitimlerinin ilköğretimden başlayarak öğrencilerin düzeylerine uygun eğitimler verilmesi uzun vadede girişimci sayısının artmasını sağlayabilir. Öğrencilerin gelecekte karşılaşılabilecekleri durumlara karşı kendilerini güven içinde hissetmelerini ve özgüven içinde olmalarını sağlamak amacıyla ilkokul programlarında girişimciliğe yönelik çalışmalarının olması gerekmektedir (Ememe, Ezeh ve Ekemezie, 2013).

Ülkemizde ilkokul düzeyinde girişimcilik eğitimi adı altında öğrencilerin evde ailelerine ürettirdikleri çeşitli yiyecekleri ya da kendi el becerileri ile yaptıkları materyalleri satmaya çalıştıkları okul etkinliklerine sık sık rastlamaktayız. Ancak herhangi bir plana, kazanıma, ölçme-değerlendirme sürecine tabi olmayan bu uygulamaların girişimcilik becerisi kazandırmada ne kadar etkili olduğu belirsizdir. Literatüre bakıldığında da araştırmaların benzer sonuçları ortaya koyduğu görülmektedir. Şahin ve Akyürek (2013)'in araştırmasında sınıf öğretmenlerinin öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılması sürecinde zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle ilkokul düzeyinde girişimcilik eğitiminin nasıl olması ile ilgili araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

1.1.3.1. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına bakıldığında “teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yaratıcı, verimli, birlikte iş görme alışkanlığı olan bireyler yetiştirerek iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek” hedeflerinin bulunduğu görülmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, [METK], [1973:2342]). Yani en temelde Türk Milli Eğitiminin başarılı girişimciler yetiştirmek suretiyle iktisadi, sosyal ve kültürel anlamda kalkınmayı sağlama hedefi bulunmaktadır. Ancak Türkiye’de ilköğretimden üniversiteye kadar verilen girişimcilik eğitimleri istenilen düzeyde değildir ve bu durum girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin piyasaya çıkmasına engel olmakta ve girişimci sayısının az olması sonucunu doğurmaktadır (Tanrıverdi, Bayram ve Alkan, 2016).

Türkiye’de girişimcilik eğitiminin ilk ve ortaokul düzeyinde mevcut derslerin içerisinde yer alan girişimciliğe yönelik kazanımlar ile verildiği

görülmektedir. Bunun dışında farklı kurum ve kuruluşlarla zaman zaman girişimcilik eğitimleri düzenlendiği görülmektedir. Genel olarak ülke genelinde girişimcilik eğitimi adına doğrudan ve dolaylı olarak yürütülen faaliyetleri incelendiğinde şu sonuçlar elde edilmiştir.

✓ *Girişimciliğin Geliştirilmesi İşbirliği Protokolü*

25 Ocak 2012 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında imzalanmış olan protokoldür. Taraflar protokolün amacını “yeni girişimciler ve icatçılar yetiştirmek” olarak ifade etmişlerdir. Bu protokol kapsamında Türkiye genelinde 81 ilden en az birer öğretmen olmak üzere toplamda 120 öğretmen ve 4 Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü programcısına beş günlük girişimcilik eğitimi ve iki günlük yenilikçilik eğitimi verilmiştir (Anahtar Dergisi, 2012:4).

✓ *Öğretmenlik, Girişimcilik ve Liderlik Eğitimleri İşbirliği Protokolü*

Milli Eğitim Bakanlığı ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK arasında Şubat 2013 tarihinde imzalanan protokoldür. Bu protokol kapsamında mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarında görevli öğretmenlere “Öğretmenlik ve Girişimcilik Eğitimi”, yöneticilere ise “Liderlik ve Girişimcilik Eğitimi” verilmesi amaçlanmıştır (MEB, 2013).

✓ *Girişimcilik Stratejisi Eylem Planı (GİSEP), 2015-2018*

GİSEP’in genel amacı, “ülkemizde girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak, güçlü bir ekosistem oluşturmak ve girişimciliği geliştirmek” olarak ifade edilmektedir. GİSEP’te ülke genelinde girişimciliğin yaygınlaştırılması, yeni girişimcilerin ortaya çıkarılması ve desteklenmesini kapsayan birçok hedef bulunmaktadır. Bu hedeflerden bir tanesi de, “örgün ve yaygın eğitim düzeyinde girişimcilik eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve girişimcilere yönelik danışmanlık sisteminin geliştirilmesi” hedefidir. Bu doğrultuda ilgili faaliyetlerin Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Belirtilen hedefe yönelik iyi uygulama örneklerinin kamuoyu ile paylaşılması amacıyla bir çalışma başlatılmış ve temel eğitim ve ortaöğretim seviyesindeki eğitim ve öğretim kurumlarından girişimcilik eğitimi adına iyi uygulama örnekleri talep edilmiştir. Kurumlarca gönderilen iyi uygulama örnekleri özgün değer, uygulama

başarısı ile girişimcilik eğitimine katkısı bağlamında değerlendirilmiş ve belirlenen iyi örnekler kamuoyu ile paylaşılmıştır.

✓ *Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi İş Birliği Protokolü*

14 Haziran 2016 tarihinde Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü ile KOSGEB arasında imzalanan iş birliği protokolüdür. Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarında girişimciliği geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu protokol ile 2015-2016 eğitim öğretim yılından itibaren mezun olan tüm öğrencilerin diplomaları ile birlikte Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Katılım Belgesi almaya hak kazanacakları belirtilmiştir. Ayrıca mezunlar öncelikle kendi alanlarında iş kurmak istemeleri halinde hibe olarak 50.000 TL ve faizsiz 100.000 TL'ye kadar KOSGEB “Yeni Girişimci Desteğine” başvuru haklarını elde edecekleri belirtilmiştir (MEB,2016).

✓ *Girişimcilik Ekosisteminin Geliştirilmesi Protokolü*

Trakya Kalkınma Ajansı ile Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlükleri arasında 13 Ekim 2017 tarihinde imzalanan protokoldür. Bu protokol ile Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı olarak hizmet veren ilk ve orta dereceli okullarda eğitim gören öğrencilere yeni nesil üretim araçlarının ve robotik sistemlerin tanıtılması; Maker Eğitimleri içerisinde yer alan araçların teknoloji odaklı kullanımının öğretilmesi ve öğrencilere üretim kültürünün aşılması hedeflenmiştir (Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 2017).

✓ *GençBizz Liseler Arası Girişimcilik Programı*

Genç Başarı Eğitim Vakfı ile Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü arasında imzalanan işbirliği protokolüdür. Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı liselerde öğrenim gören öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesini amaçlayan protokoldür. Protokol kapsamında, okullarda 'GençBizz Liseler Arası Girişimcilik Programı' uygulanması planlanmıştır. Bu çerçevede öğrenciler, danışman öğretmenleri ve iş dünyasından gönüllü mentorları eşliğinde girişimcilik, finansal okuryazarlık ve istihdam edilebilirlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. (Genç Başarı Eğitim Vakfı, 2018).

✓ *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ile Anadolu Üniversitesi İşbirliği Protokolü*

Protokol KOSGEB ile Anadolu Üniversitesi arasında Kasım 2018 tarihinde imzalanmıştır. İmzalan protokol sayesinde, KOSGEB'in uzun süredir yürüttüğü girişimcilik eğitimlerinin daha etkin hale getirilmesi hedeflenmiştir. Protokol ile KOSGEB tarafından verilen girişimcilik eğitimlerinin hem içeriklerinin güncellenmesi hem de eğitimlerin veriliş tekniğinin daha modern hale getirilmesi ile daha geniş kitlelere ulaştırılması sağlanması planlanmıştır (KOSGEB, 2018).

✓ *MEB 2023 Vizyon Belgesinde Girişimcilik*

MEB 2023 Vizyon belgesinde ekonomik anlamdaki girişimcilikle ilgili bir bölüm bulunmamasıyla beraber “Gençlerin, eğitim öğretim süreçlerinde sosyal girişimcilikle tanışarak toplumsal problemlere çözüm arama motivasyonu kazanması ve ilgili beceri, araç ve ortamlarla desteklenmesi sağlanacaktır” hedefi yer almaktadır (MEB 2023 Eğitim Vizyonu, 2019).

Bunların dışında KOSGEB, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) gibi kamu kurumları, ticaret sanayi örgütleri, meslek odaları da zaman zaman belli meslek gruplarına yönelik çeşitli girişimcilik eğitimleri vermektedirler. Tüm bunlara bakıldığında verilen girişimcilik eğitimlerinin ağırlıklı olarak teknik konuları ve ileri yaş düzeylerini kapsadığı görülmektedir. Hâlihazırda bir girişimi olan kişilerin de çeşitli maddi destekleri alabilme adına bu eğitimlere katıldığı bilinmektedir. Oysa girişimcilik eğitiminin temel amaçları arasında girişimci niyetlerini ortaya çıkarma, girişimcilik tutumlarını geliştirme ve girişimci kişilik özellikleri kazandırma hedefleri bulunmaktadır. Bu hedefleri gerçekleştirmek adına verilecek girişimcilik eğitimlerinin ise daha erken yaşlarda belli programlarla çocuklara kazandırılması gerekmektedir. Günümüzde gençler bir araya gelerek kendi işini kurmayı ve yönetmeyi gerçekçi ve çekici bir kariyer seçeneği olarak görmeye başlamıştır. Bu nedenle, çocukları girişimcilik kavramına çok erken yaşta maruz bırakmak gereklidir. Bu da okulların bu görevde oynayabileceği temel bir rol olduğu anlamına gelir (Paço ve Palınhas, 2011).

1.1.3.1.1. İlkokul Öğretim Programlarında Girişimcilik

Öğretim programlarına bakıldığında her öğretim programında Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde sekiz anahtar yetkinlik belirlendiği görülmektedir. Bu yetkinliklerden bir tanesi “inisiyatif alma ve girişimcilik” olarak belirlenmiştir. İnisiyatif alma ve girişimcilik programda şu şekilde ele alınmıştır.

“Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.” (MEB, 2018).

Bu bağlamda girişimcilik becerisinin yenilenen öğretim programlarında önemli bir yer tuttuğu söylenebilmektedir.

Bu bölümde ilkokul hayat bilgisi, Türkçe, matematik, fen bilimleri ve sosyal bilgiler öğretim programları incelenmiştir. Programlarda bazı kazanımların doğrudan girişimcilikle ilgili olduğu, bazı kazanımların da girişimcilik becerileri ve girişimci kişilik özellikleri ile dolaylı olarak ilgili olduğu görülmektedir. Her bir ders için girişimcilikle doğrudan ve dolaylı olarak ilişkili kazanımlar listelenip tablolar halinde sunulmuştur.

✓ *Hayat Bilgisi Öğretim Programı*

Ünite temelli yaklaşım esas alınarak hazırlanan hayat bilgisi öğretim programında her üç sınıf düzeyi için “Okulumuzda Hayat”, “Evimizde Hayat”, “Sağlıklı Hayat”, “Güvenli Hayat”, “Ülkemizde Hayat” ile “Doğada Hayat” şeklinde altı ünite belirlenmiştir. Ünitelerde yer alan girişimcilikle ilişkili kazanımlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2 Hayat Bilgisi Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları

Ünite Adı	Kazanım
Okulumuzda Hayat	HB.1.1.14. Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.
	HB.2.1.4. Sınıfla ilgili konularda karar alma süreçlerine katılır.
	HB.2.1.7. Sınıfta ve okulda yapılan etkinliklerde grupta çalışma kurallarına uyar.
	HB.2.1.8. Okulda iletişim kurarken kendini anlaşılır ve açık bir dille ifade eder.
	HB.2.1.9. Okulda iletişim kurarken dinleme kurallarına uyar.
	HB.2.1.11. Okulda parasını ihtiyaçları doğrultusunda bilinçli bir şekilde harcar.
	HB.3.1.7. Okuldaki sosyal yardımlaşma ve dayanışmayla ilgili çalışmalara katılmaya istekli olur.
	HB.3.1.8. Okula ilişkin istek ve ihtiyaçlarını okul ortamında demokratik yollarla ifade eder.
	HB.3.1.9. Okul kaynaklarının etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.
Evimizde Hayat	HB.1.2.5. Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.
	HB.1.2.6. Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.
	HB.1.2.7. İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eder.
	HB.2.2.5. Aile içi karar alma süreçlerine katılır.
	HB.2.2.6. Evdeki kaynakları tasarruflu kullanmanın aile bütçesine katkılarını araştırır.
	HB.2.2.8. Gün içerisinde planladığı işleri uygular.
	HB.2.2.9. İstek ve ihtiyaçlarını öncelik sırasına göre listeler.
	HB.3.2.6. Evdeki kaynakların etkili ve verimli kullanımına yönelik özgün önerilerde bulunur.
HB.3.2.7. Planlı olmanın kişisel yaşamına olan katkılarını örnekler verir.	
HB.3.2.8. İstek ve ihtiyaçlarını karşılarken kendisinin ve ailesinin bütçesini korumaya özen gösterir.	
Sağlıklı Hayat	HB.3.3.2. Yiyecek ve içecekler satın alınırken bilinçli tüketici davranışları gösterir.
Güvenli Hayat	-
Ülkemizde Hayat	HB.2.5.8. Yakın çevresinde yapılan üretim faaliyetlerini gözlemler.
	HB.3.5.4. Ülkesinin gelişmesi ile kendi görev ve sorumluluklarını yerine getirmesi arasında ilişki kurar.
	HB.3.5.7. Ülkemizde yaşayan farklı kültürdeki insanların sorunlarına yönelik sosyal sorumluluk projelerine katılır.
Doğada Hayat	HB.3.6.5. Doğa ve çevreyi koruma konusunda sorumluluk alır.

Tablo 2’de Hayat bilgisi öğretim programında girişimcilik kavramı ile doğrudan ve dolaylı olarak ilişkili kazanımların ünitelere göre tasnif edilmiştir. Programda girişimcilikle ilişkilendirilebilir kazanımların görev almaya istekli olma, karar alma süreçlerine katılım, grup çalışması, iletişim, sosyal sorumluluk, kaynakların etkili kullanımı, planlama, bütçe yapma, üretim faaliyetlerini fark etme gibi girişimci kişilik özelliklerini geliştirmeye yönelik kazanımlar olduğu görülmektedir.

✓ *Türkçe Öğretim Programı*

Türkçe öğretim programı dört öğrenme alanı üzerinden yapılandırılmıştır. Bunlar dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Girişimcilik bağlamında ele alındığında Türkçe öğretim programının doğrudan girişimcilikle ilişkilendirilebilecek bir kazanımı olmamasına rağmen özellikle etkili iletişim becerisi kazandırma açısından girişimcilik becerisinin gelişimini desteklediği görülmektedir. Tabloda farklı sınıf düzeylerinde tekrar eden kazanımlar gösterilmemiştir.

Tablo 3 Türkçe Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları

Ünite Adı	Kazanım
Dinleme	T.1.1.8.Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. T.1.1.10. Dinleme stratejilerini uygular. T.1.1.11.Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar. T.2.1.5.Dinlediklerine/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir. T.3.1.10.Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini ifade eder. T.4.1.2.Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur.
Konuşma	T.1.2.2. Hazırlıksız konuşmalar yapar. T.1.2.4. Konuşma stratejilerini uygular. T.2.2.3. Çerçevesi belirli bir konu hakkında konuşur. T.3.2.5. Sınıf içindeki tartışma ve konuşmalara katılır. T.4.2.3. Hazırlıklı konuşmalar yapar.
Okuma	2.3.12.Okuduklarını ana hatlarıyla anlatır. T.3.3.28. Tablo ve grafiklerde yer alan bilgilere ilişkin soruları cevaplar. T.4.3.33. Medya metinlerini değerlendirir. T.4.3.36. Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular. T.4.3.37. Okuduğu metindeki olaylara ilişkin düşüncelerini ifade eder.
Yazma	T.1.4.11.Yazdıklarını paylaşır. T.4.4.2. Bir işin işlem basamaklarına ilişkin yönergeler yazar. T.4.4.15. İmza atar.

Tablo 3'te görüldüğü üzere ilkökul Türkçe öğretim programı incelemesi sonucunda doğrudan girişimcilikle ilişkili olduğu düşünülen kazanımlara rastlanmamıştır. Ancak girişimci kişilik özelliklerinden birisi olan etkili iletişim becerilerine dönük çok sayıda kazanımın var olduğu görülmektedir.

✓ *Matematik Öğretim Programı*

Matematik öğretim programı dört konu alanı üzerinden yapılandırılmıştır. Bu konu alanları “Sayılar ve İşlemler, Geometri, Ölçme ve Veri İşleme” şeklindedir. Matematik dersi konu alanları itibari ile girişimciliğin iktisadi boyutu ile doğrudan ilişkili bir derstir. Bu nedenle matematik öğretim programında yer alan bütün kazanımlar girişimcilikle dolaylı olarak ilişkilendirilebilir. Tablo 4'te

girişimcilikle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen kazanımlar listelenmiştir. Tabloda tekrar eden kazanımlar gösterilmemiştir.

Tablo 4 Matematik Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları

Konu Alanı	Kazanımlar
Sayılar ve İşlemler	M.2.1.2.5. Doğal sayılarla toplama işlemini gerektiren problemleri çözer. M.2.1.3.6. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer. M.2.1.4.3. Doğal sayılarla çarpma işlemi gerektiren problemler çözer. M.3.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemlerini gerektiren problemleri çözer. M.4.1.3.4. Doğal sayılarla toplama ve çıkarma işlemini gerektiren problemleri çözer.
Geometri	-
Ölçme	M.1.3.2.1. Paralarımızı tanıır. M.2.3.2.1. Kuruş ve lira arasındaki ilişkiyi fark eder. M.2.3.2.2. Değeri 100 lirayı geçmeyecek biçimde farklı miktarlardaki paraları karşılaştırır. M.2.3.2.3.Paralarımızla ilgili problemleri çözer. M.3.3.4.1. Lira ve kuruş ilişkisini gösterir.
Veri İşleme	M.2.4.1.1. Herhangi bir problem ya da bir konuda sorular sorarak veri toplar, sınıflandırır, ağaç şeması, çetele veya sıklık tablosu şeklinde düzenler; nesne ve şekil grafiği oluşturur. M.3.4.1.1. Şekil ve nesne grafiğinde gösterilen bilgileri açıklayarak grafikten çetele ve sıklık tablosuna dönüşümler yapar ve yorumlar. M.3.4.1.2.Grafiklerde verilen bilgileri kullanarak veya grafikler oluşturarak toplama ve çıkarma işlemleri gerektiren problemleri çözer. M.3.4.1.3. En çok üç veri grubuna ait basit tabloları okur, yorumlar ve tablodan elde ettiği veriyi düzenler. M.4.4.1.1. Sütun grafiğini inceler, grafik üzerinde yorum ve tahminler yapar. M.4.4.1.2. Sütun grafiğini oluşturur. M.4.4.1.3. Elde ettiği veriyi sunmak amacıyla farklı gösterimler kullanır. M.4.4.1.4. Sütun grafiği, tablo ve diğer grafiklerle gösterilen bilgileri kullanarak günlük hayatla ilgili problemler çözer.

Girişimciliğin iktisadi boyutu dikkate alındığında matematik öğretim programındaki her kazanımın girişimcilikle ilgili olduğunu söylemek yanlış olmaz. Tablo 4’te girişimcilikle doğrudan ilişkili olduğu düşünülen problem çözme, paralarımızı tanıma, tablo ve grafik okuma/oluşturma hedeflerine yönelik kazanımların olduğu görülmektedir.

✓ *Fen Bilimleri Öğretim Programı*

Fen bilimleri öğretim programı dört öğrenme alanı üzerinden yapılandırılmıştır. Bunlar “Dünya ve Evren, Canlılar ve Yaşam, Fiziksel Olaylar, Madde ve Doğası” konu alanlarıdır. Konu alanlarına göre öğretim programı 6 ünite şeklinde yapılandırılmıştır.

Fen bilimleri öğretim programında dikkat çeken bir husus girişimciliğin öğretim programında alana özgü beceriler başlığı altında temel yaşam becerisi olarak ele alınmış olması ve ilkokul 4.sınıftan itibaren “Fen, Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları” adı altında yıl içerisinde çeşitli etkinliklerin yapılmasının önerilmiş olmasıdır.

Tablo 5 Fen Bilimleri Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları

Konu alanı	Kazanımlar
Dünya ve Evren	-
Canlılar ve Yaşam	F.3.6.2.2. Yaşadığı çevrenin temizliğinde aktif görev alır. F.3.6.2.6. Doğal çevreyi korumak için araştırma yaparak çözümler önerir. F.4.2.1.6. Yakın çevresinde sigara kullanımını azaltmaya yönelik sorumluluk üstlenir. F.4.6.1.1. Kaynakların kullanımında tasarruflu davranmaya özen gösterir. F.4.6.1.2. Yaşam için gerekli olan kaynakların ve geri dönüşümün önemini fark eder.
Fiziksel Olaylar	F.4.3.2.4. Mıknatısların yeni kullanım alanları konusunda fikirlerini açıklar. F.4.5.1.2. Gelecekte kullanılacak aydınlatma araçlarına yönelik tasarım yapar. F.4.5.2.2. Aydınlatma araçlarının tasarruflu kullanımının aile ve ülke ekonomisi bakımından önemini tartışır. F.4.5.3.3. Işık kirliliğini azaltmaya yönelik çözümler üretir. F.4.5.5.3. Ses kirliliğini azaltmaya yönelik çözümler üretir.
Madde ve Doğası	F.3.4.1.3. Bireysel olarak veya gruplar hâlinde çalışırken gerekli güvenlik tedbirlerini almada sorumluluk üstlenir. F.4.4.5.3. Karışımların ayrılmasını, ülke ekonomisine katkısı ve kaynakların etkili kullanımı bakımından tartışır.

Tablo 5’te görüldüğü üzere fen bilimleri öğretim programlarında girişimcilik ilişkili olduğu düşünülen sorumluluk alma, yenilikçilik ve kaynakların etkili kullanımına yönelik kazanımların bulunduğu görülmektedir. Ayrıca mıknatıs için yeni kullanım alanları önerme, aydınlatma aracı tasarımı, ışık ve ses kirliliğini önlemeye yönelik çözümler üretme gibi hedeflerin doğrudan yenilikçilikle ilişkili olduğu düşünülmektedir.

✓ *Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*

Sosyal bilgiler öğretim programı yedi öğrenme alanı üzerinden yapılandırılmıştır. Bunlar “Birey ve Toplum, Kültür ve Miras, İnsanlar, Yerler ve Çevreler, Bilim, Teknoloji ve Toplum, Üretim, Dağıtım ve Tüketim, Etkin Vatandaşlık, Küresel Bağlantılar” öğrenme alanlarıdır. Programda “Üretim,

Dağıtım ve Tüketim” öğrenme alanının temeli “girişimci ve bilinçli tüketici becerilerinin geliştirilmesi ” şeklinde ifade edilmektedir.

Tablo 6 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Girişimcilik Kazanımları

Öğrenme Alanı	Kazanımlar
Birey ve Toplum	SB.4.1.3. Bireysel ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerini tanıır.
Kültür ve Miras	-
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	-
Bilim, Teknoloji ve Toplum	SB.4.4.3. Kullandığı teknolojik ürünlerin mucitlerini ve bu ürünlerin zaman içerisindeki gelişimini araştırır. SB.4.4.4. Çevresindeki ihtiyaçlardan yola çıkarak kendine özgü ürünler tasarlamaya yönelik fikirler geliştirir.
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	SB.4.5.1. İstek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek ikisi arasında bilinçli seçimler yapar. SB.4.5.2. Ailesi ve yakın çevresindeki başlıca ekonomik faaliyetleri tanıır. SB.4.5.3. Sorumluluk sahibi bir birey olarak bilinçli tüketici davranışları sergiler. SB.4.5.4. Kendine ait örnek bir bütçe oluşturur. SB.4.5.5. Çevresindeki kaynakları israf etmeden kullanır.
Etkin Vatandaşlık	SB.4.6.2. Aile ve okul yaşamındaki söz ve eylemlerinin sorumluluğunu alır. SB.4.6.3. Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel sosyal etkinlikleri önerir.
Küresel Bağlantılar	-

Sosyal bilgiler öğretim programı incelendiğinde girişimcilik becerileri ile ilişkili birçok kazanım göze çarpmaktadır. Tablo 6’daki kazanımlara bakıldığında girişimcilikle ilgili olarak yenilikçilik, yaratıcılık, ekonomik faaliyetleri tanıma, sorumluluk, bilinçli tüketicilik, bütçe yapma ve tasarruf konularına ilişkin kazanımların doğrudan öğretim programında kendine yer bulduğu görülmektedir.

İlkokul programlarının incelenmesi ile şu sonuçlara ulaşılmıştır:

✓ Girişimciliğin bir kavram olarak ele alındığı ve doğrudan iktisadi anlamda girişimciliğin bahsedildiği tek program 4.sınıf sosyal bilgiler programıdır. Diğer derslerde girişimcilik kavram olarak ele alınmamıştır. Ancak girişimci kişilik özellikleri ile ilişkilendirilebilecek çok sayıda kazanım mevcuttur.

✓ Hayat bilgisi öğretim programı sosyal girişimcilik becerisini destekler niteliktedir. Özellikle karar alma süreçlerine öğrenci katılımının önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca programda bilinçli tüketici, tasarruf ve kaynakların etkili kullanımı üzerine kazanımlar mevcuttur.

✓ Matematik öğretim programı iktisadi anlamda girişimcilikle doğası gereği ilişkilidir.

✓ Türkçe öğretim programının girişimcilikle ilişkisine bakıldığında etkili iletişim becerileri kazandırılması üzerine kazanımların olduğu görülmektedir.

1.1.3.1.2. BİLSEM Destek Eğitim Programında Girişimcilik

Girişimcilik becerisi BİLSEM yönergesine göre özel yeteneklilere destek eğitim programında kazandırılması gereken temel beceriler arasında yer almaktadır. Yönergenin 19. Maddesinde;

“Destek eğitim programında iletişim, iş birliği, grupla çalışma, öğrenmeyi öğrenme, problem çözme, bilimsel araştırma, girişimcilik, eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili karar verme, teknoloji okuryazarlığı, sosyal sorumluluk, kaynakları etkin kullanma becerileri kazandırılır.”

ifadesi yer almaktadır (BSMY, [2016: madde 19]).

BİLSEM destek eğitim program kitapları incelendiğinde ise girişimcilik eğitiminin “Karakter Eğitimi” modülü, “Liderlik ve Girişimcilik” başlığı altında ayrıca ele alındığı görülmektedir.

Tablo 7 Destek Eğitim Programında Girişimcilik Kazanımları

Modül Adı	Destek Eğitim Programı 1	Destek Eğitim Programı 2
Karakter Eğitimi / Liderlik ve Girişimcilik	K20. Günlük hayatında karşılaştığı problem durumlarını fark eder.	K29. Liderlerin özelliklerini açıklar
	K21. Karşılaştığı problem durumlarına çözüm yolları bulur	K30. Çevresinde lider özelliği gösteren kişilere örnekler verir.
	K22. Problem durumlarının çözümünde üzerine düşen görevleri belirtir.	K31. Liderlerin karşılaştığı zorlukları kavrar.
	K23. Grupta lider olmanın önemini kavrar.	K32. Karşılaştığı zorluklara doğru çözümler bulur.
	K24. Grupta alınan kararı zamanında uygulamanın önemini kavrar.	K33. Karşılaştığı zorluklarda doğru kararlar almanın önemini kavrar.
	K25. Liderde bulunması gereken özellikleri kavrar.	K.34.Girişimci kavramını açıklar.
	K26. Özgün bir logo tasarımı yapar.	K.35.Girişimcide bulunması gereken kişilik özelliklerini belirtir.
	K27. Hazırladığı tasarıma ilişkin tanıtım metni hazırlar	K.36.Girişimcide bulunması gereken kişilik özellikleriyle kendi kişilik özelliklerini karşılaştırır.
	K28. Hazırladığı tasarımı pazarlama yollarını araştırır.	K.37.Girişimcide bulunması gereken sosyal becerileri örneklerle açıklar.
	K29. Hazırladığı tasarıma uygun pazarlama yoluna karar verir.	K.38.Bireysel özelliklerini girişimcilik açısından değerlendirir.
	K30. Özgün bir logo tasarımı yapar.	K.39.Başarılı ve başarısız girişimcilik örneklerini değerlendirir.
	K31. Hazırladığı tasarıma ilişkin tanıtım metni hazırlar	K40. Yönergeler doğrultusunda yaratıcı ürünler ortaya koyar.
	K32. Hazırladığı tasarımı pazarlama yollarını araştırır.	K41. Oluşturduğu ürünün tanıtımını tasarlar.
	K33. Hazırladığı tasarıma uygun pazarlama yoluna karar verir.	K42. İş planı hazırlama aşamalarını sıralar.
	K34. Oyunlarında risk almanın önemini kavrar.	K43. İş planı hazırlarken dikkat edilmesi gereken kuralları açıklar.
	K35. Oyunlarında kurallara uymanın önemini kavrar.	K.44.Grupla çalışma kurallarına uyar.
	K36. Oyunlarında lider olma özelliklerini belirtir.	K.45.Grup çalışmalarını değerlendirir.
		K.46.Grupla birlikte işbirliği içerisinde çalışır.
		K.47.Grup içindeki rolünü fark eder.
		K.48.Grup içindeki rolüne uygun görevini belirlenen süre içerisinde yerine getirir
		K.49.Grup içindeki rolüne uygun görevini belirlenen süre içerisinde yerine getirir.

Tablo 7’de de görüldüğü gibi ilkökul öğretim programlarının aksine BİLSEM destek eğitim programında girişimcilik becerileri ayrıca bir modül olarak ele alınmıştır. Destek Eğitim Programı 1’de 17, Destek Eğitim Programı 2’de 21 kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlara bakıldığında problem çözme, zamanı iyi kullanma, tasarım yapma, sunum yapma, pazarlama, risk alma, girişimciyi tanıma, iş planı hazırlama, grupla çalışma gibi becerilerin kazandırılmasının hedeflendiği görülmektedir.

1.2. ÖZEL YETENEKLİLER

1.2.1. Özel Yetenekli Tanımı

Özel yetenekli kavramı üzerinde henüz uzlaşmış bir tanım bulunmamaktadır. Öyle ki kavramın “özel yetenekli” diye ifade edilip edilmemesi de bir kesinlik taşımamaktadır. Alan yazında özel yetenekli ifadesinin yanı sıra üstün yetenekli ya da üstün zekâlı şeklinde farklı ifade edilmiş biçimlerine de rastlamak mümkündür. Özel yetenekli, üstün yetenekli ve üstün zekâlı kavramları ile ilgili yapılan tanımlardan birkaçı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8 Özel Yetenekli/Üstün Yetenekli/Üstün Zekâlı Tanımları

Araştırmacı	Tanım
Davashgil, 1990.	Normallere göre devinişsel beceri ve sağlık açısından yüksek seviyede, güncel siyasi olaylara duyarlı, yaptığı işlerin sorumluluğunu alan, olaylarda lider olma isteği yüksek, hayal gücü ve yaratıcılık özellikleri sergileyen birey.
Renzulli, 2000.	Birbiriyle etkileşim içinde olan üç özellikten (genel-özel yetenek, yaratıcılık, motivasyon) herhangi birinde akranlarından % 98 oranında yüksek ya da her birinde akranlarından %85 oranında yüksek performans gösterebilen birey.
Feldhusen ve Jarwan, 2000.	Bir akademik başarı testinde veya zekâ testinde yüksek puan alan ve tamamen veya kısmen kalıtımsal yeteneği olan birey.
Maker, 2003’den aktaran: Leana-Taşçılar ve Kanlı, 2014.	Karmaşık problemleri çözme yeteneği olan birey.
Clark, 2008.	Seçkin yetenekleri ve yüksek düzeyde iş yapma yeterlilikleri nedeniyle diğer çocuklardan farklı birey.
Bilgiç vd., 2013.	Zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi, motivasyon veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren birey.
Özdemir, 2017.	Zekâ testlerinden yüksek puan almanın yanı sıra akranlarıyla karşılaştırıldığında hızlı öğrenen, yaratıcı, yüksek motivasyonlu, günlük problemlere yaratıcı çözümler getirebilen birey.

Tablo 8’deki tanımlara bakıldığında herkesçe kabul edilen net bir ifade olmamakla birlikte özel yetenekli bireyleri kısaca akranlarına oranla bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak daha üst düzey performans gösteren bireyler olarak ele alabiliriz. Bu araştırma MEB tarafından tanılanmış özel yetenekliler ile gerçekleştirilmiştir. MEB Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesinde özel yetenekli bireyi “yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen; yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut fikirleri anlayabilen,

ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey” olarak ele almıştır (BSMY,[2016: madde 4]).

1.2.2. Özel Yeteneklilerin Özellikleri

Özel yetenek kimi zaman belli bir alanda üst düzey performans olarak ortaya çıkabilirken genellikle birden çok alanda ortalamanın üstünde performans gösterme şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Her iki durumda da gözle görülür bazı belirtilerin varlığından söz edilebilir. Bu düşünceyi destekleyen bir araştırma Silverman tarafından yapılmıştır. Silverman çocuklarının üstün zekâlı olduklarını düşünen ebeveynlerin çoğunun çocukları yapılan testlerde de üstün zekâlı olarak tanılanmışlardır (Silverman 1992’den aktaran: Sak, 2012: 58). Bu durum özel yeteneklilerin uzun süreli gözlemler sonucunda özel yetenekli olduğuna işaret eden bazı davranışlar sergilediğini ortaya koymaktadır.

Öznacar ve Bildiren (2016:15) özel yeteneklilerin sahip olduğu özellikleri problemlere karşı hassasiyet, yeni fikirler geliştirme ve değerlendirme yeteneği, özel ve sürekli merak, tutarsızlıkları belirlemede dikkat, sürekli merak, çalışkanlık, inisiyatif alma, liderlik ve iletişim yeteneği olarak ifade etmişlerdir. Rooper (1992) özel yetenekli bireylerin görsel ve işitsel hafızalarına dikkat çekmiş ve kavramlar arasında ilişki kurma, neden-sonuç çıkarımı yapmakta zorluk çekmediklerini ifade etmiştir. Clark (2008) ise özel yeteneklilerin problem çözme becerilerinin ön planda olduğuna vurgu yapmıştır. Erken yaşta konuşma, kelimeleri kolay telaffuz etme, akıcı dil ve zengin kelime haznesine sahip olma gibi özellikler de özel yeteneklilerin fark edilmesini sağlayan özelliklerdir (Çağlar, 2004). Çağlar aynı zamanda özel yeteneklilerin arkadaşlık kurmakta zorluk yaşamadıklarını ve genelde lider özellikleri taşıdıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde Saban (2001) da özel yeteneklilerin lider ve yol gösterici olmada ön planda olduklarından bahsetmiştir.

1.2.3. Özel Yeteneklilerin Eğitimi

Özel yetenekli tanımı ve özellikleri incelendiğinde özel yeteneklilerin birçok yönden akranlarından farklı özellikler taşıdığı ve öğrenme hızı ve öğrenme kapasitesi bakımından akranlarından önde olduğu görülmektedir. Aradaki bu

farklılık özel yeteneklilere verilecek eğitim hizmetlerinin de farklı olması gerektiğini göstermektedir. Renzuli ve Reis (1985) özel yetenekli çocukların normal programlar yolu ile karşılanamayacak geniş kapsamlı bir eğitim hizmetine ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Bu nedendir ki özel yetenekliler için özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Özel yeteneklilerin normal eğitim sınıflarında aldıkları eğitim hizmeti çoğu zaman ilgi, istek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek nitelikte değildir. Çoğu özel yetenekli öğrenci genel eğitim sınıflarında akranlarından önce öğrenmekte, akranlarının da öğrenebilmesi için beklemek zorunda kalmaktadır. Bu durum özel yeteneklilerin okul tutumlarını olumsuz yönde etkilemekte, istenmedik disiplin sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle ülkeler kendi eğitim felsefeleri ışığında ve kendi imkânları ölçüsünde özel yeteneklilerin eğitimi faaliyetlerini yürütmektedirler. Türkiye de ise özel yeteneklilerin eğitim faaliyetleri ağırlıklı olarak BİLSEM'ler tarafından yürütülmektedir.

1.2.3.1. Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM)

Hâlihazırda seksen bir ilde en az bir BİLSEM özel yeteneklilere destek eğitimi vermektedir. BİLSEM'lerde eğitim faaliyetleri örgün eğitim saatleri dışında bireysel ya da gruplar şeklinde gerçekleştirilmektedir.

BİLSEM'lerde eğitim beş farklı programda yapılmaktadır.

1-Uyum Eğitim Programı

BİLSEM'i kazanan genel zihinsel yetenek, müzik ve görsel sanatlar yetenek alanlarındaki öğrencilerin BİLSEM'i, BİLSEM öğrencilerini ve BİLSEM öğretmenlerini tanımaları için gerçekleştirilen programdır. Diğer programlara nazaran süresi en kısa olan programdır. Uyum eğitimi süresince BİLSEM'e yeni başlayan öğrenciler kurumda yer alan atölyeleri, öğrenci ve öğretmenleri tanır, önceki yıllara ait yapılmış çalışmalarını görüp inceleme fırsatı bulur.

2-Destek Eğitim Programı

Uyum eğitim programını tamamlayan genel zihinsel yetenek alanı öğrenciler destek eğitim programına başlar. Destek eğitim programı boyunca yönergede belirtilen beceriler disiplinler arası yaklaşımla öğrencilere kazandırılmaya çalışılır. Bahsi geçen beceriler iletişim, iş birliği, grupta çalışma,

öğrenmeyi öğrenme, problem çözme, bilimsel araştırma, girişimcilik, eleştirel ve yaratıcı düşünme, etkili karar verme, teknoloji okuryazarlığı, sosyal sorumluluk, kaynakları etkin kullanma şeklinde yönergede ifade edilmiştir. Destek eğitim programında öğrenciler Kurum imkânlarına bağlı olarak 4 ile 12 saat arasında ders alabilmektedirler. Destek eğitim programında grupların 4-10 kişi aralığında olması önerilmektedir. Yine bu programda sınıf öğretmenleri, yabancı dil öğretmenleri ve bilişim ve teknoloji öğretmenlerinin görev alabilecekleri bileşim yönergesinde ifade edilmiştir. Destek eğitim programının uygulanma süresi 2 yıldır.

3-Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYF)

Destek eğitim programını tamamlayan genel zihinsel yetenek alanı öğrenciler BYF programına başlar. Programın amacı öğrencilerin bireysel yeteneklerini fark etmelerini sağlamaktır. Öğrenciler farklı alanlardan aldıkları dersler sayesinde ilgili ve yetenekli olduğu alanın farkına varır.

BYF programında kurum imkânları da dikkate alınarak öğrencilere haftalık 4-12 saat arasında eğitim verilebilmektedir. BYF programında öğrenci grupları 2-6 kişiden oluşturulabilir. BYF programında fen ve teknoloji, matematik, sosyal bilgiler, teknoloji tasarım, yabancı dil, Türkçe, bilişim teknolojileri ve yazılım, Türk dili ve edebiyatı, biyoloji, coğrafya, felsefe, fizik, kimya ve tarih dersleri verilir. Programın uygulanma süresi 3 yıldır. BYF programından sonra öğrenciler öğretmenler tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda bir sonraki programdaki ilgili alana yönlendirilirler.

4-Özel Yetenekleri Geliştirme Programları (ÖYG)

Genel zihinsel yetenek alanı öğrencileri BYF programından sonra, müzik ve görsel sanatlar alanı öğrencileri uyum programından sonra ÖYG programına başlarlar. ÖYG programında öğrenciler minimum iki alandan ders almak zorundadırlar.

Genel zihinsel yetenek alanı öğrencileri BYF programında yönlendirildikleri alanda, müzik ve görsel sanatlar alanı öğrencileri ise kendi alanlarında ÖYG programı süresince derinlemesine eğitim alırlar. Programın amacı öğrencilerin alanlarında ileri derecede bilgi, beceri ve davranış kazanıp üretimde bulunmalarınıdır.

ÖYG programında kurum imkânları da dikkate alınarak öğrencilere haftalık 4-12 saat arasında eğitim verilebilmektedir. ÖYG programında öğrenci grupları 2-6 kişiden oluşturulabilir. ÖYG programında teknoloji tasarımı, yabancı dil, bilişim teknolojileri ve yazılım, Türk dili ve edebiyatı, biyoloji, coğrafya, felsefe, fizik, kimya, tarih ve lise matematik dersleri ilgili alandaki öğrencilere verilir. İhtiyaç duyulması durumunda diğer dersler de verilebilir. Programın uygulanma süresi 2 yıldır.

5-Proje Üretimi ve Yönetimi Programı

Proje üretimi ve yönetimi programının amacı öğrencilerin aldıkları derinlemesine eğitimin bir çıktısı olarak proje üretmelerini sağlamaktır. Bu programda öğrenciler her eğitim öğretim yılında en az bir proje hazırlamak zorundadırlar. Proje konusu her türlü araştırma, geliştirme ya da sanatsal çalışma olabilir.

Proje programında kurum imkânları da dikkate alınarak öğrencilere haftalık 2-8 saat arasında eğitim verilebilmektedir. Proje programında öğrenci gruplarındaki kişi sayısı ortaya çıkarılması düşünülen projeye göre değişebilmektedir. Öğrenciler dilerlerse tek kişi, dilerlerse birkaç kişi bir araya gelerek proje üretebilirler.

BİLSEM öğrencileri tarafından hazırlanmış projelerin kamuoyunda dikkat çekmesi, BİLSEM öğretmenlerince gerçekleştirilen projelerin geniş kitlelere ulaşması BİLSEM'lerin tanınırlığı ve bilinirliğinin giderek artmasına neden olmaktadır. BİLSEM öğretim programları da her yıl güncellenip gelişmeye devam etmektedir. BİLSEM'lere ve özel yeteneklilere verilen mevcut desteğin devamı önümüzdeki yıllarda hem ulusal hem de uluslararası alanda daha büyük işlerin başarılabileceğini işaret etmektedir.

1.3. YARATICI DRAMA YÖNTEMİ

1.3.1. Yaratıcı Dramanın Tanımı

Yaratıcı drama ile ilgili alan yazında çok çeşitli tanımlara rastlamak mümkündür. San yaratıcı dramayı;

“grup çalışması ile bireylerin doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da yaratıcı drama tekniklerinden yararlanılarak, bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri veya soyut bir kavramı

eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği canlandırmalar”

olarak tanımlamıştır (San, 2002: 81). Benzer bir tanım da Adıgüzel tarafından yapılmıştır. Adıgüzel “bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) vd. tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır” şeklinde ifade etmiştir (Adıgüzel, 2015: 41). Güneysu (1991), yaratıcı dramayı bireyde eğitim-öğretim isteğini artıran, insanın kendisini başkalarının yerine koyarak çok yönlü geliştiği ve yaratıcı bir şekilde kendini ifade edebildiği bir eğitim yöntemi olarak tanımlamıştır. Davis ve Behm’e göre yaratıcı drama içerisinde çeşitli doğaçlamaların bulunduğu, gösteri niteliği olmayan, içerisinde katılımcılar tarafından hayal edilenlerin gerçekleştirildiği canlandırmalar ve bu canlandırmaların gösterilmesi sürecinde bir liderin rehberlik ettiği eğitsel bir etkinliktir (Davis & Behm 1978’den aktaran: Solmaz, 1997). Önder (2003) de yaratıcı dramanın; çocukta yaratıcılığı ve hayal gücünü, zihinsel kapasiteyi, benlik kavramını, bağımsız düşünme ve karar vermeyi becerisini, duyguların farkına varılması ve ifade edilmesini, problem çözme becerisini ve öğretmen-öğrenci arasındaki ilişkiyi geliştirdiğini belirtmiştir. Literatürde yer alan bu tanımlar ve açıklamalar ışığında yaratıcı dramanın; çeşitli öğretim tekniklerinin bir arada kullanılabilirdiği, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor becerilerin gelişmesine yardımcı olan, farklı yaş grupları ve eğitim hedefleri için kullanılmaya uygun bir öğretim yöntemi olduğu söylenebilir.

1.3.2. Yaratıcı Dramanın Özellikleri

Yaratıcı drama yöntemi farklı yaş seviyelerinde ve farklı branşlarda yaygın olarak kullanılan bir öğretim yöntemidir. Drama yönteminin sanat eğitimi, öğretmen eğitimi, polis eğitimi, asker eğitimi, aşçı eğitimi gibi alanlarda da kullanıldığını görmek mümkündür (Fulford, Hutchings, Ross ve Schmitz, 2001). Bunun dışında birçok büyük firma personel eğitimlerinde de drama yöntemini kullanmaktadır.

Yaratıcı drama yöntemi tiyatrodan, oyundan, kukla gösterilerinden ya da çeşitli sahne oyunlarından birçok özellik bakımından farklılık göstermektedir. Ancak yaratıcı drama sürecinde hepsinden bir nebze olsun görmek mümkündür.

Yaratıcı drama yöntemi tüm bunları kapsamının dışında kendine özgü birçok tekniği de bünyesinde barındırmaktadır.

Yaratıcı drama sahip olduğu özellikler açısından kuşkusuz en güçlü öğretim yöntemlerinden bir tanesidir. Yaratıcı drama yaparak yaşayarak öğrenme ortamı sağlar. Yaratıcı dramanın eğitimcilere sağladığı yararları bakılacak olursa;

✓ Yaratıcı dramanın bir eğitim aracı olarak kullanılması ile öğretmen ve öğrencilerin, okul dışındaki yaşamı yeniden yaşama, yeniden oluşturma şansına sahip olmalarına imkân sağlaması (Güneysu, 2006).

✓ Yaratıcı drama yönteminin eğitimin sıkıcı kalıplarını kırarak, çağdaş eğitim sistemiyle bütünleştirilebilir olması (Okvuran, 1994).

✓ Yaratıcı drama sayesinde görsel, işitsel ve duygusal olarak ders ortamı oluşturularak öğrenmenin sağlanabilmesi (Sağırılı ve Gürdal, 2002) şeklinde sıralanabilir.

Alan yazına bakıldığında yaratıcı drama ile ilgili hemen her alanda ve farklı yaş gruplarında birçok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmalara bakılacak olursa; yazmaya yönelik olumlu tutum geliştirmek için yapılan deneysel bir çalışmada (Kırmızı S., 2009) yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu lehine tutum puanlarının anlamlı şekilde arttığı görülmüştür. Oğuz Namdar ve diğerlerinin (Namdar, Bülbül ve Çankal, 2018) 3.sınıf öğrencileri ile gerçekleştirdikleri bir çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile fen bilgisi derslerinin işlenmesinin öğrencilerin; öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlamasına, derse yönelik ilgilerini artmasına, fen bilimleri dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerine yönelik bulgular olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında yaratıcı drama yönteminin fen dersine yönelik tutum (Bailey ve Watson, 1998; Francis, 2007; Sağırılı ve Gürdal, 2002; Yılmaz-Cihan, 2006), ilgi (Çam, Özkan ve Avinç, 2009) ve motivasyonları (Alrutz, 2004; Başkan, 2006) üzerine etkilerinin araştırıldığı çalışmaların olduğu ve benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Günaydın'ın ilköğretim 6.sınıf öğrencileri ile sosyal bilgiler dersi için gerçekleştirdiği araştırmasında sosyal bilgiler öğretiminde, drama yöntemiyle öğretim yapılan deney grubunun tutum puanları ile drama yönteminin uygulanmadığı kontrol grubunun tutum puanları arasında uygulama sonrası anlamlı bir fark olduğu görülmüş tür. Deney grubu lehine oluşan farklılığın

yaratıcı drama yönteminden kaynaklı olduğu belirtilmiştir (Günaydın, 2008). Aynı şekilde Üstündağ tarafından yapılan bir araştırmada 8. sınıfta okutulan Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersi “Hürriyetçi Demokrasimizde Temel Hak ve Ödevlerimiz” ünitesinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin derse yönelik tutumlarına etkisi araştırılmış ve tutum puanlarında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (Üstündağ, 1997).

Yaratıcı drama yöntemi ile bütünleşik birçok öğretim tekniği bulunmaktadır. Bu öğretim teknikleri farklı öğrenme stilleri olan öğrenciler için avantaj sağlamaktadır. Yaratıcı dramanın özelliklerini Adıgüzel (2015: 51) şu şekilde sıralamıştır.

- ✓ Katılımcıları merkeze alan bir grup etkinliğidir,
- ✓ Canlandırma odaklıdır, doğaçlama ve rol oynamaya dayalıdır,
- ✓ Yaratıcı dramayı bilen bir lider eşliğinde katılıma istekli bireylerle çalışmaya uygun hale getirilmiş mekânlarda uygulanır.

Yaratıcı drama sahip olduğu bu özellikler bakımından eğitimciler için en sık başvurulan öğretim yöntemlerinden bir tanesi konumundadır. Yaratıcı drama yöntemi hakkında öğretmen görüşleri üzerine yapılan araştırmalar bunu destekler niteliktedir.

1.3.3. Yaratıcı Dramanın Bileşenleri

Eğitimde drama sürecinin amaca uygun olarak işletilmesi için bazı olmazsa olmazlar söz konusudur. Adıgüzel (2015) dramanın bileşenlerini drama lideri/eğitmeni/öğretmeni, grup/katılımcılar (yaşantılar), mekân (çalışma ortamı) ve konu (düşünce) olarak ifade etmiştir.

- ✓ *Lider/Eğitmen/Öğretmen*

Drama uygulamalarında süreci yönlendirebilecek olan bir lidere ihtiyaç duyulmaktadır. Lider drama süreçlerini planlanma, uygulama ve yönlendirme becerisine sahip olmalıdır (Oğuz, 2016: 8). Drama sürecinde liderin bunların dışında da görevleri bulunmaktadır. Drama lideri liderliğin yanında etkinliklere aktif katılım da sağlayabilmelidir (Baldwin, 2009’dan aktaran: Oğuz, 2016). Lider drama sürecinin en önemli ögesidir (Adıgüzel, 2006: 23).

- ✓ *Grup/Katılımcılar*

Adıgüzel (2006) sağlıklı sonuçlar alınabilecek bir drama grubu için 12-15 kişiyi ideal olarak önermiştir. Drama çalışmalarına katılan bireylerden, öncelikle kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri, grup içi bir çalışmaya hazır olmaları beklenmektedir. Katılımcıların kendilerinde her türlü yeni ve değişik yönler keşfetmeye hazırlıklı olmaları gerekmektedir (San, 2006).

✓ *Mekân*

Drama süreçlerinde kullanılacak olan mekânın kesin bir ölçütü bulunmamakla beraber sürecin daha iyi işletilebilmesi için belli başlı gereksinimleri karşılaması gerekmektedir (Oğuz, 2016: 11). Adıgüzel (2006), sabit sıraların/masaların bulunmadığı, katılımcıların fiziksel anlamda her türlü eylemi gerçekleştirmelerine uygun bir mekân olmasının önemli olduğunu belirtmiştir. Oğuz (2016: 12) bir drama sınıfında geniş bir salon, sıralar yerine katılımcı sayısından biraz fazla yer minderleri, kırtasiye malzemeleri ile kostüm ve aksesuarlar için bir dolap bulunabileceğini belirtmiş ancak bunların şart olmadığını vurgulamıştır.

Drama sürecinde mekânın sabit bir yer olması şart değildir. Günümüzde hemen her alanda yaratıcı drama etkinlikleri gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Müzelerde, sanat galerilerinde, okul bahçelerinde, yeşil alanlarda yaratıcı drama çalışmaları yapılabilmektedir. Ancak sabit olmayan mekânların yaratıcı drama çalışmalarında kullanılabilmesi için liderin oluşabilecek güvenlik risklerini önceden hesap edip önlem alması gerekmektedir.

✓ *Konu*

Drama çalışmalarında her oturumun bir konusu, katılımcıların kazanmaları beklenen kazanımlar vardır (Oğuz, 2016: 12). Dramada işlenecek olan konu diğer bileşenleri de doğrudan etkileme özelliğine sahiptir. Öncelikle konu hakkında liderin yeterli düzeyde bilgi sahibi olması, konunun katılımcıların hazırbulunuşluğuna uygun olması gerekmektedir. Lider konuya uygun olarak hangi yaratıcı drama tekniklerinin daha uygun olacağını ön görebilmelidir. Yine konu ile ilişkili olarak mekân değişikliği yapılmalı ya da mevcut mekân bir takım düzenlemelere tabi tutulmalıdır.

1.3.4. Yaratıcı Drama Aşamaları

Drama yönteminin etkili şekilde uygulanabilmesi için bazı aşamaların bulunması gerekmektedir. Adıgüzel (2006) drama dersinin yapılandırılmasında izlenmesi gereken aşamaları “ısınma/hazırlık, canlandırma, değerlendirme/tartışma” olarak belirtmiştir.

Hazırlık/Isınma

Yaratıcı drama sürecinin başlatıldığı aşamadır. Bu aşamada drama lideri genel olarak fiziksel olarak katılımcıların aktif olacağı bir dans, oyun vb. bir uygulama ile başlar. Erdoğan' a göre gerek grup dinamiğinin oluşması gerekse bir sonraki aşamaya hazırlanmak hazırlık/ısınma aşamasının temel amacıdır (Akkocaoğlu ve Erdoğan, 2016: 113).

Oruç'a göre 10-12 dakikayı geçmemesi gereken ısınma çalışmalarının eğlenceli geçmesi için müzik kullanımı ile ritim, dans ve hareketlerin bulunması gerekmekte, fiziksel ısınmanın yanında liderin motive etmesiyle zihinsel ve duygusal ısınma da gerçekleşmelidir (Oruç, 2013).

Canlandırma

Hazırlık/ısınma aşamasından sonra gerçekleştirilen aşamadır. Bu aşama genellikle doğaçlama ve canlandırmaların yapıldığı, katılımcıların çeşitli rollere girdiği, liderin öğretim hedeflerinin ağırlıklı olarak gerçekleştirildiği bölümdür.

Adıgüzel (2015: 104) bu aşamayı lider tarafından verilecek bir başlangıç noktası ile katılımcıların doğaçlama, rol oynama ve diğer teknikleri kullanacakları aşama olarak tarif etmiştir.

Değerlendirme/Tartışma

Drama çalışmalarında elde edilen sonuçlar bu aşamada değerlendirilir (Üstündağ, 2014: 41). Öğrenilenlerin kazanıma dönüşüp dönüşmediği ve süreç ile ilgili duygu ve düşüncelerin paylaşılması maksadı ile gerçekleştirilen aşamadır (Akkocaoğlu ve Erdoğan, 2016: 121).

1.3.5. Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kullanılan Bazı Öğretim Teknikleri

Bir yaratıcı drama lideri tarafından hazırlık ve ısınma aşamasından sonra canlandırma aşamasına geçildiğinde liderin hedeflere ulaşmak için kullanabileceği pek çok teknik vardır (Adıgüzel, 2016: 317).

Tablo 9 Yaratıcı Drama Yönteminde Yaygın Olarak Kullanılan Teknikler

Teknik	Açıklama
Doğaçlama	Önceden hiç belirlenmemiş veya çok az tasarlanmış, spontan, serbest canlandırma tekniğidir (Adıgüzel,2015: 321).
Rol oynama	Doğaçlama sırasında imgelemeyle ya da açıkça, bir kimliği, bir başkasını veya başkalarının işlevlerini ya da yerini kabullenme, kişiliği üstlenme, canlandırma etkinliğidir (Adıgüzel, 2015: 329).
Rol değiştirme	Doğaçlama ve rol oynama etkinliklerinde bir anda eşlerin rol değiştirmesine dayanan tekniktir (Arslan, 2016: 79).
Dramatizasyon	Öğrenciler, öğretmen tarafından verilen rollere bağlı kalarak beden dili ya da sözel olarak canlandırmalar yapar, kendilerine verilen metinde bulunan karakterleri canlandırırlar (Adıgüzel, 2006).
Donuk imge	Grup üyelerinin bireysel ya da küçük gruplar ile kendi bedenleri ile hareketsiz, sessiz, sözsüz görüntüler oluşturma ve yansıtma biçimidir (Arslan, 2016: 80).
Bilinç koridoru	Grup üyeleri karşılıklı ikiyeşerli olarak ayakta yerleşerek bir koridor oluştururlar. Odadaki kişinin yaşadığı bir ikilemi çözmek üzeri bu koridordan geçmesi istenir. Karakter ilerlerken koridoru oluşturan kişiler onun fikrini etkileyebilecek şeyler fısıldarlar (Adıgüzel, 2015).
Öğretmenin rolde olması	Drama liderinin ya da öğretmenin öğrencileri ile beraber role girerek drama sürecini yönlendirmesi (Adıgüzel, 2015: 332).
Pantomim	Herhangi bir olayı, düşünce veya duyguyu söze hiç yer verilmeden müzikli ya da müziksiz olarak yansıtma (Adıgüzel, 2015: 363)
Özel mülkiyet-Yarım kalmış materyal	Özel bir karakter oluşturulurken ya da tanıtılırken o karaktere ait bir eşyanın kullanılması olarak ifade edilmektedir (Akar Vural ve Somers,2012).
Rol kartları	Liderin bir dizi değişik rolü birden tanıtmak için süre kazanmak istediği durumlarda yararlanılan bir tekniktir (Arslan, 2016:87).
İstasyon	Üç, dört veya amaca göre daha çok grupla gerçekleştirilen bir çalışmadır. Her grup çözümleri gereken dramatik duruma ilişkin öykü yazma, afiş hazırlama, şiir yazma vb. çalışmasına başlar. Belli bir süreden sonra gruplar yer değiştirerek bir önceki grubun çalışmasını devam ettirmeye çalışır (Arslan, 2016: 90).
Manşet	Görsel olarak sunulan konunun başlık, slogan ve yazı ile ifade edildiği tasarımıdır (Neelands ve Good, 2006'dan aktaran: Arslan, 2016: 90).
Kukla	Canlandırma aşamasında öğrencilerin bedenleri yerine hazırlanmış oldukları kuklaları kullanması tekniğidir.
Rol içinde yazma	Katılımcıların kurgu içerisinde bir kahramanın rolüne girerek günlük, mektup gibi türlerde yazması (Adıgüzel, 2015).
Dedikodu halkası	Ana karakterin sorununu oluşturan bir davranışı ya da onun genel davranışları hakkında katılımcıların rolden çıkmadan dedikodu yapması (Adıgüzel, 2015)
Sıcak sandalye	Katılımcılardan önemli birinin bir sandalyeye oturtularak çeşitli sorular sorulmasına dayanan tekniktir (Adıgüzel, 2015).
Toplantı düzenleme	Yaratıcı drama çalışmalarında grup üyelerinin hep birlikte karar vermek ya da öneriler geliştirmek vb. amaçlar için eyleme geçmesi şeklinde yürütülen çalışmalardır (Adıgüzel, 2015).

Tablo 9'da yaratıcı drama yöntemi ile kullanılan bazı öğretim teknikleri ve kısa tanımları verilmiştir. Bunların dışında da birçok teknik yaratıcı drama

sürecinde kullanılabilir. Yaratıcı dramada teknik seçimi drama liderinin üzerinde durup düşünmesi gereken bir detaydır. Yaratıcı drama sürecinde seçilecek teknikler ulaşılması planlanan hedeflerle, öğrenci grubunun özellikleri ile (yaş, kişi sayısı, fiziksel yeterlilikleri vb.), eldeki malzemelerle, planlanan süre ile ve mekânla doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle drama liderinin teknik seçerken bu değişkenleri dikkate alması gerekmektedir.

1.4. GİRİŞİMCİLİK VE ÖZEL YETENEKLİLER

Üstün zekâlı (özel yetenekli) girişimciler, geleceğe dair olumlu bir vizyona sahiptir ve erken yaşlardan itibaren hedeflerini başararak dünyayı değiştirebilme yeteneklerine ve kendilerine güvenmektedirler (Shavinina, 2009). Özel yetenekliler doğaları gereği yeni bir fikir, icat ya da tasarım ortaya koyma potansiyelleri yüksek bireylerdir. Ancak bir fikrin, icat ya da tasarımın ortaya konulması ekonomik anlamda katma değer üretmesi için yeterli değildir. Thomas Edison ampulün mucidi olan bir bilim insanıdır. Edison aynı zamanda bir girişimci olarak ampulün üretimi ve pazarlanması süreçlerini de yönetmeyi başarmış, hem kendi için hem de ülkesi için ekonomik katma değer yaratmıştır.

Gorman ve diğerleri araştırmalarında girişimciliğin öğretilebilir ya da girişimcilik eğitimleri sayesinde girişimciliğin teşvik edilebilir olduğunu dile getirmişlerdir (Gorman, Hanlon ve King, 1997). Bu nedenle özel yeteneklilerin mevcut potansiyellerini ekonomik katma değere dönüştürmek için girişimcilik eğitimi almaları gerekmektedir.

1.5. GİRİŞİMCİLİK VE YARATICI DRAMA

Girişimcilik eğitiminin uygulamalı olarak verilmesinin daha etkili olduğu bilinmektedir. Ancak küçük yaşlardaki çocuklara verilecek girişimcilik eğitiminin gerçek iş ortamlarında uygulamalı olarak verilmesi beraberinde birçok sorun ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle ilkökul çağındaki çocuklara verilecek girişimcilik eğitiminin iş ortamlarının sınıf ortamına yansıtılması ile gerçekleştirilmesi daha uygun olabilir. Bu nedenle yaratıcı drama yönteminin erken dönem girişimcilik eğitimleri için uygun bir teknik olduğu düşünülmektedir.

Zibeniene ve Virbaliene (2014) girişimcilik eğitiminde seçilen öğretim yöntemlerinin önemli olduğunu vurgulamış, yaparak yaşayarak öğrenme fırsatı sunan, tartışma, problem çözme, karar verme, eleştirel ve yaratıcı düşünmeye imkân veren yöntemlerin seçilmesinin öneminden bahsetmişlerdir.

Yine girişimcilerde bulunması gereken özellikler incelendiğinde karar verme, problem çözme, yaratıcılık, eleştirel düşünme, takım halinde çalışma, etkili iletişim kurma, zamanı iyi kullanma, yeni bir ürün oluşturma (yenilikçi olma), kaynakları etkili ve verimli kullanma, iş dünyasını tanıma gibi kavramlarla ilişkili olduğu görülmüştür. Bu özelliklerin öğrencilerde doğuştan itibaren bulunabileceği gibi sonradan da kazandırılabilmesine dair araştırmalar mevcuttur. Bu bağlamda yaratıcı drama yöntemi dikkat çeken bir yöntemdir. Çünkü yaratıcı drama yönteminin;

✓ Karar verme becerilerini etkilediği (Maden,2010; Ormancı ve Ören, 2010; Üstündağ, 1998),

✓ Problem çözme becerisini geliştirdiği (Ormancı ve Ören, 2010; Üstündağ, 1998),

✓ Yaratıcılığı geliştirdiği (Maden, 2010; Ormancı ve Ören, 2010; Üstündağ, 1998),

✓ Eleştirel düşünme becerisi kazandırdığı (Ormancı ve Ören, 2010; Üstündağ, 1998; Yaffe, 1989),

✓ Takım halinde çalışmayı desteklediği (Aslan, 2008; Üstündağ, 1998),

✓ Etkili iletişim kurma becerisi kazandırdığı (Akoğuz, 2002; Bayrakçı, 2007; Kempe, 2003; Kurudayıoğlu ve Özden, 2015; Maden, 2010; Ormancı ve Ören, 2010),

araştırmalarla ortaya koyulmuştur.

Bu araştırmalara ek olarak girişimcilik becerisi kazandırma üzerine sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alındığı bir araştırmada (Ay ve Acar, 2016) araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine girişimcilik becerisi kazandırmak için % 42,85'inin sınıf içerisinde drama yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan bu araştırmalar girişimcilik eğitimlerinde yaratıcı dramının etkili bir yöntem olduğu görüşünü desteklemektedir.

1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.6.1. Yurt Dışı Araştırmaları

Girişimcilik eğitimi üst başlığında yabancı literatürde çok sayıda kaynağa ulaşmak mümkündür. Bu eylem araştırması ile ilgisi olduğu düşünülen araştırmaların bir kısmına burada yer verilmiştir.

Ruskovaara ve Pihkala (2015) “Öğretmenlerin girişimcilik eğitiminde uyguladıkları yöntem ve uygulamalar nelerdir” sorusunun yanıtını aradıkları bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Farklı branşlardan 1359 öğretmenin katıldığı araştırmada öğretmenler “farklı eylemlerin ekonomik etkilerini öğrencilerle tartışma”, “mevcut finansal haberleri öğrencilerle tartışma”, “eğitimimde yerel işletmeleri tanıtmaya” çalışmalarını sıklıkla yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden bir kaçı “öğrencilerle girişimcilikle ilgili oyunlar oynama” yanıtını vermişlerdir.

Hırvatistan’da ilkokul öğrencileri ile yapılan bir araştırmada; ilkokul öğrencilerinin girişimcilik tercihlerinin çevresel faktörlerden çok kendi tutumları ile ilgili olduğu ortaya koyulmuştur. Cinsiyet ve yaşa göre de karşılaştırma yapılan araştırmada daha küçük olan öğrencilerin girişimci olma potansiyellerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılırken cinsiyetler arasında manidarlığın yüksek olmadığı görülmüştür (Vican ve Vuletić, 2013).

Letonya, Litvanya, Macaristan, Yunanistan ve Portekiz gibi ülkelerde uygulanmakta olan “Junior Achievement – Young Enterprise” (JA-YE) programı kapsamında Portekiz’de gerçekleştirilen girişimcilik eğitime dair yapılan bir durum çalışması araştırmacılar tarafından kayıt altına alınmıştır. Paço ve Palinhas (2011) tarafından yürütülen çalışma Portekiz’de ilkokul öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada çocukların erken yaşlarda girişimcilik eğitim programları ile karşılaşması gerektiği, bu eğitim programlarının girişimci olmak isteyenlere önemli kişisel özellikler aşılacağı sonuçlarına ulaşmışlardır. Uygulanan girişimcilik programı sonucunda çocuklarda bir sorumluluk duygusu uyandırdığından, yaratıcılıklarının ve meraklarının teşvik edildiğinden ve çevreyi anlama düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir.

ABD’de gerçekleştirilen araştırmada ilkokulda verilen girişimcilik farkındalığı eğitimine dair öğretmen ve öğrenci görüşlerine yer verilmiş. Eğitime katılan öğretmen ve öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişmesinin yanında eğitime katılmaktan dolayı zevk aldıkları da araştırma sonuçlarına yansımıştır (Ball ve Beasley, 1998).

Yabancı literatüre bakıldığında girişimcilik eğitimlerine ilkokul düzeyinde başlandığı ve eğitimlerin öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu sonuçları elde edilmiştir. Yapılan araştırmada özel yeteneklilerde girişimcilik eğitimi üzerine bir araştırmaya ulaşılamamıştır.

1.6.2. Yurt İçi Araştırmaları

Yurtseven ve Ergün (2018) sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırma üzerine görüşlerini aldıkları bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Öğretmen görüşleri neticesinde ilkokul programlarında, “girişimcilikle ilgili kazanımların, konuların, etkinliklere ayrılan sürenin ve ölçme değerlendirme araçlarının” yetersiz olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin girişimcilik eğitimi sürecinde “öğrencilerin derste isteksiz ve çekingen olması, okullarda materyal yetersizliği, toplumun ve ailenin girişimciliği desteklememesi” gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada girişimcilerin; “özgüven, problem çözüme ve yaratıcılık” gibi özelliklerinin, 4. sınıf öğrencilerine de kazandırılması gerektiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu “drama (canlandırma-rol oynama) ve proje yöntemlerinin” öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede etkili olabilecek öğretim yöntemleri olarak belirtmişlerdir.

Karadal ve diğerlerinin (2017) yaptığı bir araştırmada girişimcilik konusunda Türkiye’de yapılan yüksek lisans tezleri incelenmiştir. 1988-2015 yılları arasında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelendiği araştırmadaki bulguların bir kısmı şöyledir.

✓ 151 yüksek lisans, 48’i doktora olmak üzere toplamda 199 tane tez yazılmıştır.

✓ En çok tez Marmara (18), İstanbul (17) ve Gazi (14) üniversiteleri bünyesinde yazılmıştır.

✓ Tezlerden 19 tanesi ekonomi ile ilişkilendirilirken onu 17 tane ile eğitim takip etmiştir.

✓ 2000 yılından sonra yazılan tezlerin sayısı büyük oranda artmaya başlamıştır (Karadal, Duman ve Saygın, 2017).

İlkokul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Ataseven (2016) Türkiye ve Avrupa'daki ilkokul öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerini karşılaştıran bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmada Adapazarı'ndaki öğrencilerin girişimcilik yeterlilikleri toplam puanlarının ve tüm alt boyutlara sahip olma düzeylerinin AB üyesi ülkelerindeki akranlarından anlamlı ölçüde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Selanik Ay ve Acar (2016) sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerilerini kazandırmaya yönelik görüşlerini almışlardır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri girişimcilik becerisi kazandırmada en çok hayat bilgisi, sosyal bilgiler ve Türkçe dersinin etkili olduğunu belirtmişlerdir. Derslerde gerçekleştirilen etkinlikler olarak ise drama, grup çalışması, kendilerini ifade etme, uzman kişileri sınıfa davet etme, gezi, kurum ziyareti, araştırma ödevleri ve röportajdan bahsetmişlerdir. Girişimcilik becerisinin geliştirilmesini etkileyen faktörleri girişimciliğe olanak tanıyan aile, sosyo-kültürel çevre, arkadaş çevresinin yapısı olarak ifade etmişlerdir. Girişimcilik becerisi kazandırmada ailelere kaynak olarak hikâye, film ve internetten yararlanmayı önermişlerdir.

Uğur (2015) yüksek lisans çalışmasında ilköğretimden itibaren girişimcilik eğitimlerinin başlaması gerektiğini savunmuş ve bu konuda bir model önerisi sunmuştur. Uğur girişimcilik eğitimlerinin küçük yaşlardan başlamasının girişimcilik özelliklerinin kazandırılması ve aşılması adına yararlı olacağını belirtmiştir.

Akyürek ve Şahin (2013) araştırmasında sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi hakkındaki görüşlerini değerlendirmişlerdir. Araştırmada ilkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırmada kendilerini yeterli görmedikleri ulaşılan sonuçlar arasındadır. Araştırmada ayrıca öğrencilere girişimcilik becerileri kazandırmak amacıyla okul-aile işbirliğinin artırılması, eğitim fakültelerinde lisans düzeyinde girişimcilik dersleri verilmesi,

öğretmenlerin girişimcilik kazanımlarını doğru öğretim yöntem ve tekniklerini kullanarak, öğrencinin aktif olduğu bir öğrenme ortamı oluşturarak vermelerini sağlamak için üniversitelerle işbirliğine gidilerek seminer dönemlerinde öğretmenlere eğitim verilmesi önerilmiştir.

Eraslan (2011) 2005 hayat bilgisi öğretim programındaki girişimcilik kazanımlarını incelediği araştırmasında programlardaki kazanımların öğrenci düzeyine uygun oluşturulması, öğretmenlerin girişimciliği destekleyici öğrenme-öğretme ortamları hazırlaması, ailelerin de bu süreçlerin tamamlayıcısı olması gerektiğini belirtmiştir.

İlkokul düzeyinde kabul edilebilir sayıda araştırmaya rastlarken özel yetenekliler özelinde yeterli araştırmaya ulaşılamamıştır. Özel yetenekliler ve girişimcilik başlıklarını kapsayan sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır.

Özel yetenekli ilkokul öğrencileri ile gerçekleştirilen bir diğer araştırma Çetin ve diğerleri (2017)'nin yaptığı araştırmadır. Bu araştırma sonucunda cinsiyet değişkeninin öğrencilerin dersteki girişimcilik becerilerini belirlemede etkili bir değişken olmadığı sonucuna ortaya çıkmıştır. Ancak okul türü değişkeninin öğrencilerin dersteki girişimcilik becerilerini belirlemede etkili bir değişken olduğu bulunmuştur. Ayrıca öğrencilerin derslerde girişimcilik becerileriyle ilgili çeşitli kavramları öğrendiklerini belirttikleri sonucuna varılmıştır (Çetin, Şahin, Mertol, Arcagök ve Girgin, 2017).

Şahin ve diğerleri (2014) üstün zekâlı öğrenciler ile ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik becerileri karşılaştırması amacıyla bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma sonucunda bireylerin üstün zekâlı olması veya normal zekâlı olmasının girişimcilik değeri üstünde etkili olmadığı yargısına varılmış ve girişimcilik değerinin okulda yaygınlaştırılması için öğrencilerin daha çok katılımcı olacağı aktivelere yer verilmesi gerektiği, derslerin islenişinde katılımcılık faktörünün ön plana çıkması gerektiği önerilmiştir (Şahin, Mertol, Arcagök ve Kayapınar, 2014).

1.7. LİTERATÜRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapılan literatür taraması sonucunda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

- ✓ Girişimcilik becerileri eğitim ile geliştirilebilir, geliştirilmelidir.

✓ Girişimcilik eğitimlerinin erken yaşlarda başlatılması girişimcilik tutum ve eğilimlerini olumlu yönde etkilemektedir. Birçok Avrupa ülkesi bu yönde adımlar atmaktadırlar.

✓ Girişimcilik eğitimleri ülkelerin ekonomik kalkınmaları için önemli bir yer tutmaktadır.

✓ Hem yurt içinde hem de yurt dışında girişimcilik eğitiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili araştırmalar yetersizdir ve yeni önerilere ihtiyaç vardır.

✓ Girişimcilik eğitimlerinin öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.

✓ Yaratıcı drama yönteminin girişimci kişilik özelliklerini geliştirdiğine dair birçok araştırma bulunmaktadır.

✓ İlkokul düzeyinde verilecek girişimcilik eğitimlerinde yaratıcı drama yönteminin kullanılması sınıf öğretmenlerince önerilmektedir.

✓ Özel yeteneklilere girişimcilik eğitiminin verilmesi önemli bir ihtiyaçtır. Özel yeteneklilere verilecek girişimcilik eğitimlerinin uzun vadede yeni girişimcilerin ortaya çıkmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

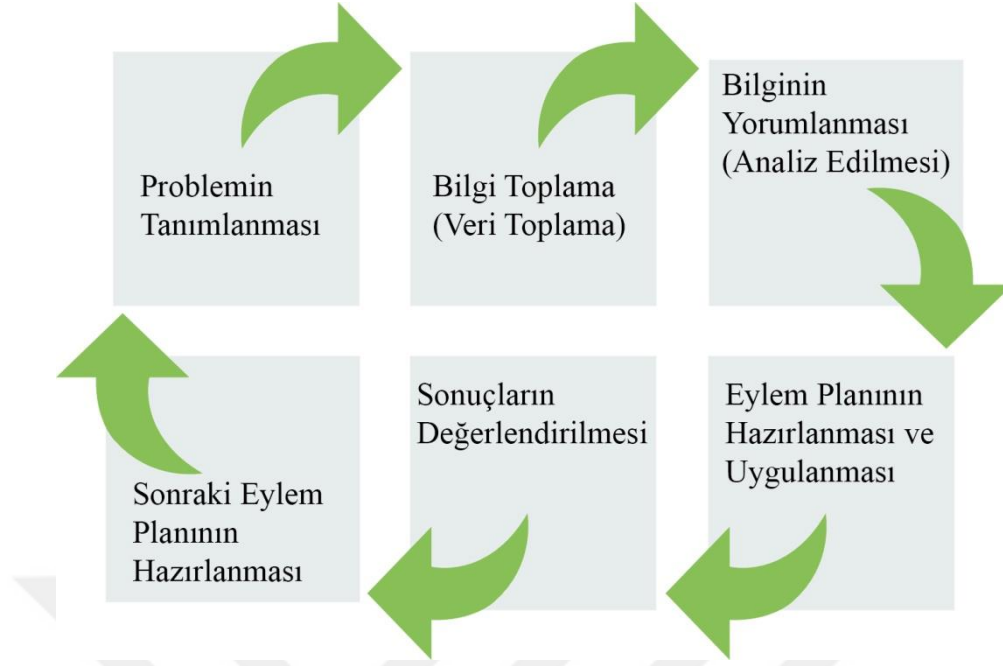
Bu bölümde araştırmanın deseni, eylem planı geliştirme süreci, çalışma grubu, verilerin toplanması ve analizi, geçerlik ve güvenirlik, araştırma kapsamında alınan etik önlemler ve araştırmacının rolünden bahsedilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMA DESENİ

Aksiyon araştırması olarak da bilinen eylem araştırmaları bir şeyi ispatlama zorunluluğu olmayan, amacı problem çözmek, değerlendirmek hatta yeni fikirler bulmak ve nasıl çalıştığını anlamak olan araştırma yöntemidir (Johnson, 2015: 43). Yıldırım ve Şimşek (2016: 74) eylem araştırmalarını uygulamada çıkan sorunların anlaşılması veya çözülmesi için uygulama yapan öğretmenin kendisinin ya da bir araştırmacıyla birlikte gerçekleştirildiği süreç odaklı bir araştırma modeli olarak tanımlamışlardır.

Eylem araştırmaları özellikle öğretmenlerin kendi çalışma ortamlarında karşılaştıkları problemlerin çözümü için bilimsel araştırma yöntem ve teknikleri ile çözüm arama süreçlerini kapsamaktadır. Bu araştırma araştırmacının kendi öğrencileri ile gerçekleştirdiği ve öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi üzerine yapılan bir çalışma olduğu için bu yöntem seçilmiştir. Öğretmenlerin yürüttüğü eylem araştırmaları sosyal bir boyuta sahiptir ve araştırma gerçek uygulama ortamında başlatılıp yürütülerek gerçek problemleri çözmeyi amaçlamaktadır. Bu nedenle araştırmacı öğretmenlerin çalışmaya başlamaya yönelik motivasyonları yüksektir (Küçük, 2002: 12).

Eylem araştırmaları çeşitli aşamalar halinde gerçekleştirilmektedirler. Alan yazında eylem araştırmalarının aşamaları ile ilgili farklı öneriler bulunmaktadır. Bu çalışmada Ferrance'nin (2000:9) eylem araştırması döngüsü dikkate alınmıştır. Ferrance'nin önerisi diğer yazarların ortaya koyduğu aşamaları özetler niteliktedir (Beyhan, 2013: 75).

Şekil 1.Eylem araştırması döngüsü (Ferrance, 2000)

Şekil 1’de görüldüğü gibi eylem araştırmalarında ilk adım problemin tanımlanması aşamasıdır. Problem tanımlanmasından sonra verilerin toplanması devamında da analiz edilerek yorumlanması aşamaları gelmektedir. Daha sonra bir eylem planı hazırlanarak uygulanır, uygulama sonuçları değerlendirilir. Son aşamada ise uygulanan planla ilgili varsa düzeltme işlemleri gerçekleştirilir ve bir sonraki adım planlanır. Bu döngünün ne kadar devam edeceği probleme göre değişiklik gösterebilmektedir.

2.2. EYLEM PLANININ GELİŞTİRİLMESİ SÜRECİ

2.2.1. Problemin Tanımlanması

Ülkemizde ilköğretimden üniversiteye kadar girişimcilik eğitimleri istenilen düzeyde değildir. Bu durum girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin piyasaya çıkmamasına ve girişimci sayısının az olmasına da etkili olmuştur. Girişimciliğin yaygınlaştırılması ve girişimcilik becerisi kazandırılması için daha küçük yaşlarda bu eğitimlere başlanması gerektiği fark edilmiştir. İlkokul programlarında bulunuyor olmasına rağmen girişimcilik becerisi hak ettiği değeri görmemektedir. Doğan (2014) tarafından yapılan bir araştırmada ilkököl programında yer alan ortak temel becerilerin öğrenci çalışma kitaplarında yer alan

etkinliklerde yer alma düzeyleri incelenmiştir. Araştırmada girişimcilik becerileri ilgili bu araştırmanın olması gerektiğini gösteren bulgular ortaya çıkmıştır.

Tablo 10 Girişimcilik Becerisinin Öğrenci Çalışma Kitaplarında Bulunan Etkinliklerde Yer Alma Düzeyi ile İlgili Frekans ve Yüzde Dağılımı (Doğan, 2014)

Dersler	1.Sınıf		2.Sınıf		3.Sınıf		4.Sınıf		Toplam	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Hayat Bilgisi		,09		,55		,92			0	,87
Türkçe				,08		,14		,20	0	,37
Fen ve Teknoloji								,44		,44
Matematik										
Sosyal Bilgiler							3	,88	3	,88

Tablo 10’da görüldüğü üzere temel beceriler arasında yer almasına rağmen girişimcilik becerisi öğrenci çalışma kitaplarındaki etkinliklerde kendisine yeteri kadar yer bulamamıştır. Tüm ders ve sınıf düzeyleri için yapılan araştırmada girişimcilik becerisinin etkinliklerde en az yer alan beceri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gerek normal ilkököl programlarının gerekse BİLSEM destek eğitim programının özel yetenekli ilkököl öğrencilerine girişimcilik becerisini kazandırmada yeterli olmadığı görülmüştür.

2.2.2. Bilgi Toplama

Bu aşamada girişimcilik üzerine literatür taraması gerçekleştirilmiş, girişimcilik eğitimi kapsamında yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilen faaliyetler incelenmiştir. Daha sonra çalışma grubu belirlenmiş, girişimcilik yeterliliklerine ve kariyer tercihlerine ilişkin nitel ve nicel ölçme araçları uygulanmıştır. Özel yetenekli ilkököl öğrencilerine verilecek girişimcilik eğitimleri için uygun yöntem ve tekniklerin neler olabileceği üzerine araştırmalar gerçekleştirilmiştir.

2.2.3. Bilginin Yorumlanması

Yapılan literatür taramasında girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi için yurt içi ve yurt dışında birçok farklı uygulamanın olduğu görülmüştür. Ancak araştırmada dikkat çeken boyut girişimcilik eğitimlerinin lise ve üniversite düzeyinde verildiği, ortaokul ve ilkokul düzeyinde girişimcilik eğitimi faaliyetlerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özel yetenekliler için girişimcilik eğitiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Çalışma grubunun girişimcilik yeterlilikleri ve kariyer tercihleri ile ilgili yapılan ön testlerde öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi gerektiğine ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. İlkokul düzeyinde girişimcilik eğitimleri için sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yönteminin kullanılabileceğine ilişkin görüşlerinin yer aldığı araştırmalara rastlanmıştır.

2.2.4. Eylem Planının Hazırlanması ve Uygulanması

Elde edilen bulgular neticesinde özel yetenekli ilkokul öğrencilerine girişimcilik becerisi kazandırmak üzere yaratıcı drama yönteminin etkili olacağına karar verilmiştir. Yöntemin belirlenmesinden sonra kazanımlar belirlenmiş ve yaratıcı drama yönetimi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri geliştirilmiştir. Kazanımların belirlenmesi sürecinde MEB 2018 öğretim programlarından, BİLSEM destek eğitim programından ve ilgili literatürden faydalanılmıştır.

Tablo 11 Yaratıcı Drama ile Yapılandırılmış Girişimcilik Eğitim Programı

Oturum Adı	Etkinlikler	Kazanımlar
1.Oturum (Rol oynama, rol içinde yazma, bilinç koridoru, öğretmenin rolde olması, dedikodu halkası)	1.Etkinlik: Gibi Dans Et 2.Etkinlik: Patron mu İşçi mi? 3.Etkinlik: İflas Etmenin Yolları 4.Etkinlik: GZFT Analizi 5.Etkinlik: Girişimcilere Mektup	Girişimcinin kim olduğunu fark eder. Girişimci ve çalışan arasındaki farkı açıklar. Girişimin başarısı için yer ve zaman tercihinin önemini fark eder. Bir durumun güçlü ve zayıf yönlerini açıklar. Fırsat ve tehditleri fark eder. İkna edici konuşma yapar. Bir girişimin kârını artırabilmesi için yeni fikirler önerir. Girişimci olmanın önemini fark eder. İkna edici yazı yazar.
2.Oturum (Toplantı düzenleme, öğretmenin rolde olması)	1.Etkinlik: Fırsat Kaçıyor 2.Etkinlik: Kiralık Dükân 3.Etkinlik: Logonu Tasarla Sunumunu Yap	Arz ve talep kavramlarını fark eder. Yeni gittiği bir yerdeki iş fırsatlarını tespit eder. Arz ve talebi dikkate alarak iş fikri önerir. Yeni bir iş yeri için özgün logo fikri bulur ve tasarlar. Topluluk önünde hazırlıksız konuşma yapar.

Tablo 11 (Devam) Yaratıcı Drama ile Yapılandırılmış Girişimcilik Eğitim Programı

3.Oturum (Sıcak sandalye, rol kartları, öğretmenin rolde olması.)	1.Etkinlik: Sandalye Kapmaca 2.Etkinlik: Girişimci Koltuğu 3.Etkinlik: Girişimciler Balosu 4.Etkinlik: Ali Baba'nın Fare Sorunu	Dünya çapındaki Türk markalarını fark eder. Farklı iş kollarının olduğunu fark eder. Girişimcilikte iş birliği yapmanın önemini fark eder. Kendi iş fikrine uygun ortağın kim olacağına karar verir. Verilen bir problem durumunun çözümüne yönelik proje geliştirir. Geliştirdiği projeyi sunar.
4.Oturum (Manşet, eğitsel oyun, rol oynama.)	1.Etkinlik: Ben Kimim? 2.Etkinlik: Girişimci Atasözleri 3.Etkinlik: Eksik Cümleler 4.Etkinlik: Yazıyor, Yazıyor!	Meslekleri tanıır ve özelliklerini açıklar. Meslekler için gerekli yeterlilikleri açıklar. Girişimciliğin belli bir meslek olmadığını fark eder. Atasözlerinden hareketle girişimcilik hakkında açıklama yapar. Girişimcilikle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
5.Oturum (Rol oynama, eğitsel oyun.)	1.Etkinlik: Kameraman 2.Etkinlik: Reklam Filmi Çekiyoruz 3.Etkinlik: Yumak Yumak Girişimciler	Reklam ve tanıtımın önemini fark eder. Bir ürün için reklam filmi hazırlar. Bir ürünün tanıtımı için yenilikçi ve yaratıcı fikirler ortaya koyar. Kampanyanın önemini fark eder.

Tablo 11'de görüldüğü gibi özel yetenekli ilkokul öğrencilerine verilecek girişimcilik eğitimi için toplamda 29 kazanım belirlenmiştir. Kazanımlara uygun olarak yaratıcı drama yöntemi ile her biri 4 ders saati (40+40+40+40) sürecek olan 5 oturum planlanmıştır. Her oturum bir hafta ara ile gerçekleştirilmiştir.

2.2.5. Sonuçların Değerlendirilmesi

Araştırma kapsamında hem nitel hem de nicel ölçme araçları kullanılarak verilen eğitimlerin değerlendirilmesi yapılmış, sonuçlar raporlaştırılarak sunulmuştur.

2.2.6. Sonraki Eylem Planının Hazırlanması

Bu araştırma kapsamında eylem döngüsü sonlandırılmıştır, yeni bir eylem planı hazırlama sürecine gidilmemiştir.

2.3. ÇALIŞMA GRUBU

Bu eylem araştırması Doğu Karadeniz Bölgesinde özel yetenekli öğrencilere eğitim veren bir BİLSEM'de destek eğitimi programına devam eden 8 (6 erkek, 2 kız) ilkokul 4.sınıf öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin araştırma öncesinde uzun süreli yaratıcı drama etkinliklerine katılmadığı

bilinmektedir. Çalışma grubu araştırmacının kendi öğrencilerinden oluşmaktadır. Öğretmenlerin yürüttüğü araştırmalarda örneklem büyüklüğünün küçük seçilmesinden dolayı, sonuçların genellemesinden önce mevcut uygulamanın geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu yaklaşımdan dolayı araştırmacı bir öğretmenin çalışma sonuçları başka bir öğretmen için ancak kendi sınıfında test edeceği bir hipotez olabilir (Küçük, 2002: 13). Ayrıca eylem araştırmacıları, sağlam genellemeler aramaktansa, kendilerinin de kişisel olarak dâhil oldukları, belirli bir durumun koşullarını değiştirmelerini sağlayacak bilgiyi elde etmeye yoğunlaşırlar (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010).

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ

2.4.1. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları bir arada kullanılmıştır. Nitel veri toplama araçları araştırmacı tarafından yapılandırılmıştır. Eylem araştırmaları nitel bir araştırma olmasına rağmen bu yöntem boyunca bazı eğitim uygulamalarının sorgulanması ve uygulamanın gelişmesi için nitel veriler yeterli olurken bazı durumlarda ise nicel verilerin kullanılması uygun olmaktadır (Glanz, 1999'dan aktaran: Küçük, 2002).

Tablo 12 Araştırma Soruları ve Kullanılan Veri Toplama Araçları

Araştırma Sorusu	Kullanılan Veri Toplama Aracı
Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerine etkisi nedir?	Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği
Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?	Araştırmacı notları, Öğrenci ürünleri
Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri hakkında eğitime katılan özel yetenekli öğrencilerin görüşleri nelerdir?	Öğrenci günlükleri
Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri sonrasında özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yaptıkları çizimlerde ne gibi değişiklikler oldu?	Çizim ve görüşme formu

Tablo 12’de hangi alt probleme ilişkin hangi ölçme aracının kullanılacağına dair bilgiler verilmiştir. Kullanılacak ölçme araçları hakkında detaylı bilgi bu bölümde verilecektir.

Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği

ASTEE-Girişimcilik Eğitimi için Ölçme Araçları ve Göstergeler Geliştirme Projesi kapsamında “İlkokul Kademesinde Girişimcilik Yeterliliklerini Ölçme Aracı” olarak geliştirilmiş ve Ataseven (2016) tarafından Türkçe uyarlaması yapılmış bir girişimcilik yeterlilikleri ölçme aracıdır. Ölçek beş alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar “girişimsel beceriler, girişimsel tutumlar, girişimsel bilgi, girişimcilik eğitimi verimliliği, girişimcilik niyetleri” olarak yapılandırılmıştır. Çalışmada yer alan tek nicel ölçme aracıdır. Ölçek “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” şeklinde puanlanan beşli Likert tipi bir ölçektir. Beşli düzey belirleme ölçeği üçüncü ve daha üst sınıf düzeyleri için en etkili türlerdir (Johnson, 2015: 103). Ölçeğin Türkçe ’ye çevrilmesi, çeviri sonrası pilot uygulaması, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Ataseven (2016) tarafından yapılmıştır. Ölçek öğrencilere A4 kâğıdına basılı olarak uygulama öncesi ve sonrasında uygulanmıştır.

Araştırmacı Notları

Johnson (2015) öğretim esnasında meydana gelenleri araştırmacıların kısa notlar olarak akılda kalmasını sağlayabileceğini belirtmiştir. Bu araştırmada araştırmacı hem etkinlikler esnasında hem de oturum sonlarında çeşitli notlar tutmuştur.

Öğrenci Günlükleri

Günlükler bireysel gözlemlere, duygulara, tepkilere, yorumlara ve açıklamalara ulaşmada yararlı olabilirler (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 312). Bu araştırmada öğrencilerin oturumlar sonunda duygu, düşünce ve görüşlerini paylaşmaları için yarı yapılandırılmış öğrenci günlüğü formu oluşturulmuştur. Formda öğrencilerden oturuma ilişkin olumlu ve olumsuz görüşleri ile önerilerini yazmaları istenmiştir. Bu şekilde geliştirilmiş olan etkinliklerin güçlü ve zayıf yönleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Eylem araştırmasının kronolojik olarak parçalarının bir araya getirilmeye çalışıldığı durumlarda günlükler önemli birer kaynak olmaktadır (Johnson, 2015: 81).

Çizim ve Görüşme

Bu yöntem eğitim ve psikoloji araştırmalarında çocukların duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarması bakımından sık kullanılan etkin bir yöntemdir (Okuy, 2008). Yaratıcı drama ile yapılandırılmış girişimcilik eğitimi öncesi ve sonrasında çocuklardan “iş yerimde bir gün” konusunda bir resim çizmeleri ve çizimlerden sonra yaptıkları çizimlerle ilgili sorulan üç soruyu yanıtlamaları istenmiştir. Halmatov’a (2015) göre resim analizi çalışmalarında görüşmelerden elde edilen veriler kullanılırsa elde edilecek yargılar desteklenmiş olmaktadır.

Öğrenci Ürünleri

Öğrenme- öğretim sürecinde veya sürecin sonunda ürün olarak ortaya çıkan öğrencilerin oluşturduğu yazılı veya görsel veri kaynakları araştırma sorularına yanıt verecek nitelikte olduğu ölçüde önemli olmaktadır (Dal, 2012). Bu bağlamda etkinlikler içerisinde öğrencilerin ürettikleri logo, tasarım ürün, gazete sayfası gibi ürünler araştırma bulguları olarak yansıtılmıştır.

2.4.2. Verilerin Analizi

Bu araştırma nicel ve nitel veri toplama araçlarının bir arada kullanıldığı bir eylem araştırmasıdır.

Araştırmanın nicel verileri “Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği” ile elde edilmiştir. Ölçek ön test ve son test olarak öğrencilere uygulanmıştır. Ön test ve son test puanları SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan öğrenci sayısı sekiz olduğundan verilerin analizinde parametrik olmayan testlerden Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır.

Araştırmanın nitel verileri ise araştırmacı notları, öğrenci günlükleri, öğrenci ürünleri ve çizim ve görüşme formu ile elde edilmiştir. Ölçme formlarından elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Araştırmacı notları araştırmacının not aldığı her etkinlik için, öğrenci günlükleri her oturum için, çizim ve görüşme formu uygulama öncesi ve sonrası için, öğrenci ürünleri ise ürün çıktısı olan etkinlikler için analiz kapsamına alınmıştır.

2.5. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Geçerlik bir şeyin ölçmek istediğini ne derece ölçtüğü, güvenilirlik ise bir çalışmanın veya deneyin benzer sonuçlarla tekrarlanabilirliğinin derecesidir (Johnson, 2015: 111).

İç geçerlik: İç geçerlik konusunda araştırmacılardan gerek veri toplama, gerekse verilerin analizi ve yorumlanması süreçlerinde tutarlı olması ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını açıklaması beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 271). Bu araştırmada araştırmacı aynı zamanda öğrencilerin BİLSEM 'de derslerini yürütmekte olan sınıf öğretmenidir. Öğrencilerin araştırmacıyı önceden tanıyor olmaları nedeniyle veri toplama sürecinde öğrencilerin gerçek durumlarını yansıttıkları düşünülmektedir. Araştırmacı, araştırma öncesinde de özel yeteneklilerle uygulamaya dayalı çeşitli akademik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu nedenle veri toplama süreçleri hakkında deneyim sahibidir. Araştırmacı çalışmasında tamamen objektif olmuş, eylem sürecinde gerçekleştirenleri olduğu gibi yansıtma yoluna gitmiştir. Araştırmacı eylem öncesi süreçte, eylem sürecinde ve eylem sonrası süreçte, tüm adımlarda tez danışmanına bilgi vermiş, görüşlerini almıştır.

Dış geçerlik: Araştırmanın doğru ve eksiksiz aktarılabilmesini sağlamak için araştırmanın modeli, çalışma grubu, eylem planı süreci, veri toplama araçları ve veri analizlerinin nasıl yapılacağı ile ilgili tüm süreçler detaylı olarak açıklanmıştır. Araştırmanın bulgular kısmına hem öğrencilerden hem de araştırmacıdan doğrudan alıntılar yapılarak yer verilmiş, eylem sürecinde öğrencilerin ürettiği ürünler görselleri ile birlikte yansıtılmıştır. Karmaşık etkinliklerin açıklanmasında ilgili etkinlikten bir fotoğraf karesi seçilerek rapora eklenmiştir. Eğer bir araştırmanın sonuçları benzer ortamlara ve durumlara genellenebiliyorsa araştırmanın dış geçerliğinin olduğu söylenebilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:271).

İç güvenilirlik (Tutarlılık): Çalışma grubundaki öğrenci sayısının azlığı nedeniyle araştırma kapsamında toplanan nitel veriler sık sık doğrudan alıntılar şeklinde yansıtılmıştır. Elde edilen nitel verilerin yorumlanması aşamasında tez danışmanından görüşler alınmıştır. Elde edilen nicel veriler hem araştırmacı tarafından hem de yüksek lisans tezini nicel yöntemle gerçekleştirilen bir

matematik öğretmeni tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2018:275) göre iç güvenirliğe ilişkin ilk olarak araştırmacı görüşme, gözlem ve dokümanlar yoluyla elde ettiği verileri herhangi bir yorum katmadan okuyucuya sunmalı ve yorumunu daha sonraya bırakmalı, ikinci olarak aynı araştırmaya birden fazla araştırmacının dâhil edilmesidir.

Dış güvenirlik (Teyit Edilebilirlik): Dış güvenirlik konusunda araştırmacının alabileceği en önemli önlem, hem araştırmanın temel aşamaları, hem de araştırma sürecindeki kendi konumu ve yaklaşımı konusunda ayrıntılı ve açık bilgi vermektir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:275). Araştırmanın dış güvenirliğini sağlamak için araştırmacı araştırmaya ilişkin tüm süreçleri detaylı olarak açıklamıştır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen her etkinlikten ayrıntılı olarak bahsedilmiş, süreç olduğu gibi yansıtılmaya çalışılmıştır. Ayrıca araştırmacı araştırmanın dış güvenirliğini sağlamak için, veri çeşitlemesi yoluna gitmiştir. Bu bağlamda 1 nicel, 4 nitel olmak üzere 5 farklı veri toplama aracı araştırma kapsamında kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçları hakkında detaylı bilgi verilmiş, veri toplama süreci açıklanmıştır. Çizimlerle elde edilen verilerin güvenilir olması için ayrıca öğrencilerden çizimleri ile ilgili sorulan soruları da cevaplamaları istenmiştir.

2.6. ARAŞTIRMA KAPSAMINDA ALINAN ETİK ÖNLEMLER

Eylem araştırmalarında diğer araştırmalarda yerine getirilmesi gereken etik ilkelerin tamamı geçerlidir. Bunlar dürüstlük, gizlilik, sorumluluk ve adil paylaşımdır (Uzuner, 2005: 10)

✓ Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öğrenci velilerinden, okul idaresinden ve Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli yasal izinler alınmış, öğrenciler oturumlara katılma hususunda motive edilmiş ve onayları alınmıştır.

✓ Araştırma kapsamında öğrenciler 5 hafta süre ile yapılacak etkinliklerin amaçlarından haberdar edilmişlerdir.

✓ Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin tüm kimlik bilgileri gizli tutulmuş, raporlama sürecinde her öğrenci için bir kod (Ö1, Ö2, Ö3,...) kullanılmıştır.

✓ Raporlamada kullanılan öğrenci fotoğraflarında öğrencilerin yüzleri tanınmayacak şekilde sansürlenmiştir.

2.7. ARAŞTIRMACININ ROLÜ

Bu araştırmada araştırmacı aynı zamanda çalışma grubunu oluşturan özel yetenekli öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezi bünyesinde destek eğitim hizmetleri faaliyetlerini planlayıp yürütmekle sorumlu sınıf öğretmenidir. Araştırmacının aynı zamanda uygulayıcı da olması öğrencilerin araştırma sürecinde daha rahat olmalarını sağlamıştır.

Araştırmacı sınıf öğretmenliği lisans programında yaratıcı drama eğitimi almıştır. Yüksek lisans eğitimi sürecinde de “Eğitimde Yaratıcı Drama” dersi almıştır. 2017 yılında “Sınıf Öğretmenlerine Yaratıcı Drama ile Değerler Eğitimi Uygulamaları” başlıklı TÜBİTAK-4005 projesine katılmış ve bir hafta süre ile alan uzmanlarından yaratıcı drama eğitimleri almıştır. Aynı zamanda “*Üstün Yetenekli Öğrencilerin Değerler Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması*” üzerine yayımlanmış bir makalesi de bulunmaktadır (Oğuz Namdar, Akbayrak, 2019). Araştırmacı eylem araştırması sürecinde tüm oturumlara kendisi liderlik etmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

“Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerine etkisi nedir?”

Çalışma grubuyla gerçekleştirilen oturumlar öncesi ve sonrası uygulanan “Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği” ön test-son test puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için “Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” uygulanmıştır. Analizler hem toplam puanlar üzerinden hem de ölçeğin alt boyutları üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Tablo 13 Girişimcilik Yeterlilikleri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	0	0	0		
Pozitif sıra	8	4,5	36	-2,524	0,012
Eşit	0				

Tablo 13’te görüldüğü üzere, toplam yanıtların ön test-son test puanları arasındaki farkın anlamlılığını test etmek için yapılan non-parametrik Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi sonucunda, ön test ve son test sıra ortalaması arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($Z=-2,524$; $p<0,05$). Söz konusu anlamlılık son test puanlarının lehine gerçekleşmiştir.

Tablo 14 Girişimcilik Tutumları Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	1	1		
Pozitif sıra	7	5	35	2,386	0,017
Eşit	0				

Tablo 14'ten anlaşılacağı üzere uygulama öncesinde ve sonrasında ölçeğin birinci alt boyutu olan girişimcilik tutumları puanlarının sıra ortalaması ve toplamları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farkın pozitif sıralar yani son test puanları lehine olduğu gözlenmektedir ($Z=2,386$; $p<0,05$). Elde edilen bu bulguya göre yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin girişimcilik tutumlarını arttırmada önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Tablo 15 Girişimcilik Eğitimi Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	1,5	1	2,316	0,021
Pozitif sıra	7	4,93	35		
Eşit	0				

Tablo 15'te ölçeğin diğer bir alt boyutu olan girişimcilik eğitimi puanlarının uygulama öncesi ve sonrası arasında son test puanları lehine anlamlı bir farkın olduğu ($z=2,316$; $p<0,05$) görülmektedir.

Tablo 16 Girişimcilik Bilgisi Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	8	8	1,436	0,151
Pozitif sıra	7	4	28		
Eşit	0				

Tablo 16'da ölçeğin üçüncü alt boyutu olan girişimcilik bilgisi boyutuna ait istatistiksel bulgular yer almaktadır. Elde edilen bu bulguya göre yapılan çalışmanın ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı ($Z=1,436$; $p>0,05$) görülmektedir.

Tablo 17 Girişimcilik Becerileri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	1	1	1		
Pozitif sıra	7	5	35	2,533	0,011
Eşit	0				

Tablo 17 incelendiğinde ölçeğin dördüncü alt boyutu olan girişimcilik becerileri puanlarında ön test-son test puanlarının karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farkın olduğu ve bu anlamlılığın son test puanları lehine olduğu ($Z=2,533$; $p<0,5$) görülmektedir.

Tablo 18 Girişimcilik Niyetleri Toplam Puan Düzeylerine Ait Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi Sonuçları

Ön test-Son Test	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif sıra	3	2,33	7		
Pozitif sıra	3	4,37	14	0,736	0,462
Eşit	2				

Tablo 18’de ölçeğin beşinci alt boyutu olan girişimcilik niyetleri boyutuna ait istatistiksel bulgular yer almaktadır. Elde edilen bu bulguya göre yapılan çalışmanın ön test-son test puanları arasında anlamlı bir farklılığa neden olmadığı ($Z=0,736$; $p>0,05$) görülmektedir.

Çalışmadan elde edilen bu nicel veriler sonucunda yaratıcı drama yöntemi ile verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik yeterliliklerinden “girişimcilik tutumları, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik becerileri” alt boyutlarında uygulama lehine anlamlı bir değişimin olduğu; “girişimcilik bilgisi ve girişimcilik niyetleri” boyutlarında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir.

3.2. İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

“Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?”

“Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri hakkında eğitime katılan özel yetenekli öğrencilerin görüşleri nelerdir?”

İkinci ve üçüncü alt problemlere ait bulguların elde edilmesi gerçekleştirilen oturumlarla doğrudan ilişkili olduğu için daha kolay yorumlanabilmesi ve okuyucuya kolaylık sağlaması adına bir arada analiz edilmiştir.

3.2.1. Birinci Oturumda Elde Edilen Bulgular

Toplamda 5 etkinlikten oluşan birinci oturumda öğrencilerin kazanması hedeflenen 9 kazanım bulunmaktadır.

1.Etkinlik: Gibi Dans Et

Hazırlık-ısınma etkinliği olarak tasarlanan “Gibi Dans Etkinliği” müzik eşliğinde öğrencilerin liderin belirttiği rollere girerek danslarını devam ettirmeleri şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliğe ilişkin araştırmacının görüşleri şu şekildedir.

Birinci etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Seçilen şarkı öğrenciler tarafından daha önce dinlenmemişti. Dikkatlerini çekti. Ancak dans etme konusunda çocuklar pek istekli değiller. Kenarda durmayı, diğerlerini izlemeyi istiyorlar. Bu nedenle sık sık çocukları cesaretlendirmek için dans etkinliklerinde yer aldım. Bu şekilde katılmalarını sağlayabildim. Drama liderinin sürecin tamamında grupla etkinliklere katılması önemli.”

şeklindedir.

Lider öğrencilerin benzer uygulamaları daha önce gerçekleştirmediğini fark ederek duruma müdahale etmiştir. Bu amaçla yaratıcı dramada kullanılan “liderin role girmesi tekniği” öğrencilerin yeni öğrenme ortamlarına uyumlarını sağlamada etkili olmaktadır.

2.Etkinlik: Patron mu İşçi mi?

Canlandırma aşamasının ilk etkinliği olarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler karşılıklı olarak eşleştirilerek eşlerden bir tanesinin patron diğerinin işçi rolüne girmesi istenmiştir. İşçilerin patronlardan maaşlarına zam istedikleri ancak patronların zam yapmaya pek de istekli olmadıkları bir durumu doğaçlama yaparak oynamaları istenmiştir.

2.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Öğrenciler patronlardan zam isterken daha çok kendilerini acındırmaya yönelik ifadeler kullandılar. Öğrencilerden Ö8 kendini engelli biri gibi gösterip zam isteme yoluna gitti. Ö2 role girdiği esnada çok fazla konuşmadı. Ö2 dışında öğrencilerin role girmesi ve doğaçlamaları iyi düzeyde idi.”

şeklindedir.

Araştırmacı öğrencilere etkinlik sonunda “Patron mu olmak yoksa işçi mi olmak isterdiniz, nedeniyle açıklar mısınız?” diye sordu. Öğrencilerin 7 tanesi evet derken 1 tanesi hayır cevabını verdi. “Evet” cevabı verenler “zengin olmak, hava atmak, fabrika açmak” ifadelerini kullanırken “hayır” cevabı veren Ö8’in ifadesi “*İşçi olurum, işçi olursam çalışanları örgütleyip patrona istediklerimizi yaptırırım*” şeklinde olmuştur.

3.Etkinlik: İflas Etmenin Yolları

Bu etkinlik liderin öğrencilere verdiği örnek olayı canlandırmaları şeklinde gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler iki gruba ayrılarak her gruba bir örnek olay verilmiştir. Örnek olaylardan birisi girişimcinin yer seçimi ile ilgili diğeri ise ürün tercihi ile ilgili çelişkilerin yaşandığı durumlarla ilgiliydi. Öğrencilerin sınıftaki eşyaları diledikleri gibi kullanabileceği, kostüm sandığından kostüm alabilecekleri belirtildi. Öğrenciler hazırlıklarını tamamlayıp canlandırmalarını yaptılar. Canlandırmalar sonrasında lider “Bu çalışmadan nasıl bir ders çıkarmalıyız?” diye sordu. Liderin öğrenci yanıtlarına ilişkin tuttuğu notlar şu şekildedir.

✓ Ö1: Canlandırma yaparken daha doğal davranmak gerekiyor.
✓ Ö2: İş kurarken iyi ya da kötü sonuçlar ortaya çıkabilir.
✓ Ö3: Para kazanmak için herkesin yaptığı işi değil kimsenin yapmadığı işleri yapmalısın.

✓ Ö4: Görüş belirtmemiştir.
✓ Ö5: İş yerini doğru yere açmak ve dolandırıcılara dikkat etmek.
✓ Ö6: İkna etmek için mantıklı nedenler sunmak gerekir.
✓ Ö7: Ayağını yorganına göre uzatmalısın. İş kurmadan önce çevreyi iyi araştır. Zamanı geri alma şansın yok.

✓ Ö8: İş kurarken seçim yapmak zordur.

3.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Canlandırma etkinliğindeki katılım istekleri ısınma etkinliğe göre daha üst seviyedeydi. Nispeten daha gergin olan öğrenciler grup içerisinde rol dağılımı

yapılırken kendileri için daha az konuşması olan geri planda bir karakter bulmaya çalıştılar. Öğrencilere verilen çelişkili durumları canlandırmada ele alış şekilleri beklenenden daha iyiydi. Birinci grup canlandırmasında muhtemelin dışına çıkarak beklemediğim bir duruma da dikkat çekti. İş kurma sürecinde dolandırıcılara dikkat edilmesi gerektiği vurguları benim açımdan beklenmedikti.”

şeklinde dir.

Gerçekleştirilen canlandırma sonucunda yapılan değerlendirmede 7 öğrenci girişimcilik ve iş kurma üzerine görüşlerini aktarıırken 1 öğrenci yaratıcı drama süreci ile ilgili yaptığı bir çıkarımı paylaşmıştır. Bu etkinlik sonunda öğrencilerin “girişimin risk oluşturduğunu, girişimcilerin yeni iş fikirleri ortaya atması gerektiğini, iş yeri seçilirken dikkat edilmesi gerektiği ve çevrenin araştırılması gerektiğini, iş kurma sürecinde dolandırıcılara dikkat edilmesi gerektiğini ve hesaplı hareket edilmesi gerektiğini” fark ettikleri görüldü.

4.Etkinlik: GZFT Analizi

Bu etkinlikte araştırmacı bilinç koridoru tekniği ile GZFT analizi tekniğini bir arada kullanmıştır. Benzer bir çalışmaya alan yazında daha önce rastlanmamıştır. Öğrenciler dörder kişi olarak karşılıklı olarak yerleşerek bir koridor oluşturmuştur. İlk öğrencilerin yakasına G (güçlü), ikinci öğrencilere Z (zayıf), üçüncü öğrencilere F (fırsatlar), dördüncü öğrencilere T (tehditler) harfleri takılmıştır.

Şekil 2. “GZFT Analizi” etkinliğine ait bir fotoğraf

Şekil 2'deki gibi öğrenciler yerleştikten sonra lider bir problem durumundan bahsetmiş ve öğrencilerden bu problemi dikkate alarak fikirlerini belirtmelerini istemiştir. Lider koridorda yürürken ilk öğrenciler problem durumunun güçlü yönlerini ikinci öğrenciler zayıf yönlerini üçüncü öğrenciler fırsatları son öğrenciler de tehditleri lidere iç ses olarak söylemişlerdir.

Problem durumu:

“Genç ve çalışkan birisiyim. Beş yıldır bir iş yerinde maaşlı olarak çalışıyorum ve para biriktiriyorum. Yani elimde yeterli miktarda bir sermayem var. Bu sermaye ile bir iş kursam mı diye düşünüp duruyorum. İş kurmak için şimdiki işimden ayrılmam gerekiyor. Aslında maaşım da fena sayılmaz. İşimden ayrılırsam, kendi işimi kurarsam çok daha fazla para kazanabilirim. Ama ya batarsam? Ya kurduğum iş tutmazsa? Tekrar eski işime dönebilir miyim? Dönemezsem bu sefer de işsiz kalmış olurum. Elimdeki tüm birikmiş param da batıp gider. Of! Ben ne yapmalıyım?”

4.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Etkinlik öncesinde detaylı bir açıklama yapmamış olmama rağmen GZFT Analizi etkinliğinde temsil ettikleri kavrama ilişkin beklenenden daha iyi önerilerde bulundular. Bilinç koridoru tekniğinde küçük yaş gruplarında genellikle öğrencilerin önerileri birbirleriyle benzerlik gösterebiliyordu. GZFT ile öğrencileri belli bir alanda sınırlandırdığım için verdikleri tavsiyelerdeki benzerlikler ortadan kalkmış oldu.”

şeklindedir.

5.Etkinlik: Girişimciye Mektup

Bu etkinlikte öğrencilerden bir önceki etkinlikte verilen problem durumunu diledikleri yönleri ile ele alarak problem yaşayan kişiye bir tavsiye mektubu yazmaları istenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden 5 tanesi mevcut işinde devam etmesini, 2 tanesi yeni bir iş kurmasını, 1 tanesi ise daha alternatifli bir çözüm öneren mektup yazmıştır.

Mevcut işinde kalmasını öneren Ö1 *“Bence işinde kalmalısın. Yeni bir iş kurmak seni yorar. Bu yüzden işler iyi gitmeyebilir. Hem zaten güzel bir işin var, maaşın iyi, bu işte de iyisin. Bence bu işte kal.”* ifadelerini kullanmıştır.

Yeni bir iş kurmasını öneren Ö3 *“Bence yeni iş açmalısın. Daha çok para kazanır, yeni arkadaşlar edinirsin. Olmazsa seni eski işine geri alırlar. Merak etme.”* ifadelerini kullanmıştır.

Problem durumunu daha farklı yorumlayan Ö6;

“Bence patronundan çok uzun süreliğine bir izin al. Bu süre içinde işinin yerini belirle, uzmanlara danış. Açacağın iş yerini ve ne iş yapacağına karar verdikten sonra işi kur. Diğer işten erken geldiğin günlerde yeni işle ilgilen. Belirli bir para topladıktan sonra iyi para isteyen ve işin ehli bir müdür tut. Böylece uzaktan işi yürütmüş olursun.”

ifadelerini kullanmıştır.

5.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bu etkinlikte öğrencilerin risk alma eğilimleri çok düşük seviyelerde olduğunu gördüm. Risk almak yerine mevcut durumu koruma eğilimindedirler. İçlerinden yeni bir iş kurmanın getireceği iş yükünden kaçınanlar da mevcut. Bunun dışında Ö6’nın önerisi yaratıcı ve işe yarar bir seçenek gibi görünüyor. Kendilerine verilen A5 formatındaki mektup formunun tamamını kullanma eğilimindeydiler. Normal durumlarda özel yetenekli öğrenciler yazmaya pek de istekli değildiler.”

şeklindedir.

Birinci oturuma ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular;

Uygulanan her bir oturum sonrasında öğrenciler tarafından günlük tutulmuştur. Günlükte öğrencilerden o gün gerçekleştirilen etkinliklerin olumlu ve olumsuz taraflarını yazmaları ve varsa önerilerini eklemeleri istenmiştir. Birinci oturuma ilişkin öğrencilerin değerlendirmeleri Tablo 19’da gösterilmiştir.

Tablo 19 Birinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Öneriler
Ö1	Çok güzel oynadık, herkesin oyunu ve bütün etkinlikler çok güzeldi, drama bence daha güzelleşecek.	“İflas Etmenin Yolları” etkinliğini daha güzel yapabiliriz. Çok fazla çalışmadık.	Başka şeyler daha koyabiliriz. Çok fazla heyecanlanmayabiliriz. Ama çok eğlendik.
Ö2	Bütün etkinlikler güzeldi. En güzeli “Patron mu İşçi mi?” etkinliği idi. Drama etkinliklerine bayıldım. Umarım hep devam eder.	İflas etmenin yolları etkinliği biraz yorucuydu. “GZFT Analizi” etkinliği biraz düşündürücüydü.	“İflas Etmenin Yolları” etkinliğinde konular daha kolay olabilirdi. Daha farklı etkinlikler de olabilirdi. Mesela “İflas Etmenin Yolları” etkinliğinde bütün sınıf bir arada rol almalıydı.
Ö3	Harika ve eğlenceliydi hepsi.	-	Yok, yeterliydi.
Ö4	Bence bütün etkinlikler çok güzeldi. Çünkü cesaretim arttı.	“İflas Etmenin Yolları” etkinliğinde daha fazla rol alabiliriz.	“İflas Etmenin Yolları” etkinliğinde durum daha uzun olabilirdi.

Tablo 19 (Devam) Birinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

Ö5	“Patron mu İşçi mi?” etkinliğinde iddialı olmayı öğrendim. “İflas Etmenin Yolları” etkinliğinde önüne gelen yere iş yeri açılmamasını ve dolandırıcılara dikkat etmemiz gerektiğini öğrendim.	-	-
Ö6	“İflas Etmenin Yolları” etkinliği güzeldi, arkadaşlarımla güzel bir drama yaptık. “Girişimciye Mektup” etkinliğinin bir önceki etkinlikle bağlantılı olması iyi oldu.	Müzik daha iyi olabilirdi. Öğretmenin verdiği senaryo daha iyi olabilirdi.	-
Ö7	1.etkinlikle ilgili çok fazla fikrim yok. 2.etkinlik bana çok şey kazandırdı diye düşünüyorum. 3. etkinlik çok güzeldi, bayağı bayağı bayıldım. İyi bir yöntem... 4 ve 5.etkinlikler de iyiydi.	-	Bence “GZFT Analizi” etkinliğine daha çok süre ayırmalıydık. Dramada daha çok kostüm gerekli. Kumaşla örtüyle olmaz bence. Bir de herkes diğer görüşlerini ve isteklerini sınıfta paylaşabilir (yazmak yerine).
Ö8	“Girişimciye Mektup” etkinliği hariç diğerleri güzel ve eğlenceliydi.	“Girişimciye Mektup” etkinliği biraz kötü ve zordu.	Diğer gruba çıkan kâğıt (örnek olay) bize çıksaydı daha iyi yapabilirdik.

Tablo 19’deki öğrenci günlüklerinden hareketle öğrencilerin genel olarak oturumla ilgili görüşlerinin olumlu bölümlerinin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Öğrenciler etkinliklerin olumlu yönlerinden bahsederken daha çok duyuşsal ifadeler kullanmışlardır. Olumsuzluklardan bahsettikleri bölümde Ö1 ve Ö4 özeleştirisi yapmışlardır. Ön plana çıkan bir olumsuzluk olmamakla birlikte seçilen müzik, örnek olayın kısalığı, etkinliklerin yoruculuğu ve zorluğu noktalarında eleştirilerin olduğu görülmektedir. Öğrenciler önerilerinde ise etkinlik isimlerini de kullanarak çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bu bölümde konuların daha kolay olması, etkinliklere daha çok süre ayrılması, teknik detayların gözden geçirilmesi yönünde tavsiyelere rastlanmaktadır.

3.2.2. İkinci Oturumda Elde Edilen Bulgular

Toplam 3 etkinlikten oluşan ikinci oturumda öğrencilerin kazanması hedeflenen 5 kazanım bulunmaktadır.

1.Etkinlik: Fırsat Kaçıyor

Hazırlık-ısınma etkinliği olan bu etkinlikte öğrenciler arka arkaya sıraya geçerek öndeki arkadaşlarının kıyafetlerinden tutmuşlardır. En öndeki öğrencinin boynuna “girişimci” en arkadaki öğrencinin boynuna “fırsat” yazan pankartlar asılmıştır. Amaç müzik eşliğinde girişimcinin fırsatı yakalamaya çalışması, bu esnada grubun bozulmamasıdır.

Şekil 3. “Fırsat Kaçıyor” etkinliğine ait bir fotoğraf

Şekil 3’te fırsat kaçıyor etkinliğinin başlangıcına ait bir fotoğraf görülmektedir.

1.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bu oturuma başlarken öğrencilerin ilk oturuma göre daha heyecanlı olduklarını gördüm. Isınma etkinliğini gerçekleştirdikten sonra öğrencilere “bu etkinlikten nasıl bir ders çıkarabiliriz” sorusunu yönelttim. Ö3 “fırsat her an kaçabilir”, Ö5 “girişimci açıkgozlu olmalı, fırsatı yakalamalı”, Ö7 fırsata giden yolda çeşitli engeller karşımıza çıkabilir”, Ö8 fırsat fırsatı değil girişimci fırsatı kovalar” ifadelerini kullanmışlardır.”

şeklindedir.

2.Etkinlik: Kiralık Dükkân

Toplantı düzenleme tekniğinin kullanıldığı bu etkinlikte öğrenciler bir şirketin yönetim kurulu üyelerini lider ise yönetim kurulu başkanını oluşturuyordu.

A: Mutlu Yaşam Sitesi (82 Daire)	B: Toki Konutları (124 Daire)	C: Organize Sanayi Sitesi (45 Fabrika)	D: Kent Merkezi (26 Km)	E: Üniversite Yolu
F: Adventure Park	G: Bol Balıklı Göl	H: Şehirler Arası Otopark	I: Havaalanı Yolu	J: Hepsi Yeşil Milli Parkı
1-Pastane	2-Büfe	3-Burgerci	4-İlkokul	5-Kırtasiye
6-Çanta Mağazası	7-Hastane	8-Kiralık Dükkân	9-Market	10-Lokanta
11-Pizzacı	12-Cami	13-Çocuk Parkı (0-6 Yaş)	14-Oto Tamircisi	15-Dondurmacı
16-Çiçekçi	17-Kuaför	18-Giyim Mağazası	19-Giyim Mağazası-2	20-Cep Telefonu Mağazası
21-Kiralık Dükkân				

Şekil 4.“Kiralık Dükkân” etkinliğinde kullanılan form

Şekil 4’te etkinlik için tasarlanan mahallenin krokisi ve mahalleye ait fizibilite raporunun gösterildiği form gösterilmektedir. Şekil 4 form olarak öğrencilere dağıtılmış daha sonra aşağıda yer alan metin okunmuştur.

“Abidik Mahallesi şehrin en güzel mahallelerinden bir tanesidir. Şehrin gürültüsünden uzak nispeten sessiz bir mahalledir. Bu mahallede yaşayan insanların gelir seviyesi iyi durumdadır. Gezmeyi, eğlenmeyi sever, hayvanları ve doğayı korurlar. Nüfusun % 58’i kadın ve genel yaş ortalaması 26. Şirket olarak yaptığımız araştırmada şehirde iki tane kiralık dükkân tespit ettik. Bu dükkânlara

iş yeri açmak istiyoruz. İş yerimizin ne üzerine olmasına henüz karar vermiş değiliz. Desteğinize ihtiyacımız var.”

Toplantı düzenleme tekniği kullanılarak gerçekleştirilen bu etkinlikte öğrencilerin önerileri araştırmacı tarafından kayıt altına alınmıştır. Bu etkinlik “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliği ile devam ettirilmiş, öğrencilerin önerileri ve önerileri doğrultusunda hazırladıkları logo çalışmalarını bir sonraki bölümde sunulmuştur.

2.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Toplantıda yönetim kurulu üyeleri olan öğrenciler verdikleri ilk önerilerde yüzeysel ve gelişigüzel önerilerde bulundular. Ancak oturum devam ettikçe ve lider tatminsiz davrandıkça öğrencilerden gelen önerilerin çeşitliliği artmaya başladı. Öneri sunarken örnek olayda bahsedilen değişkenleri de devreye soktukları, bu değişkenleri iddialarını destekleyecek argümanlar olarak kullandıkları görüldü.”
şeklindedir.

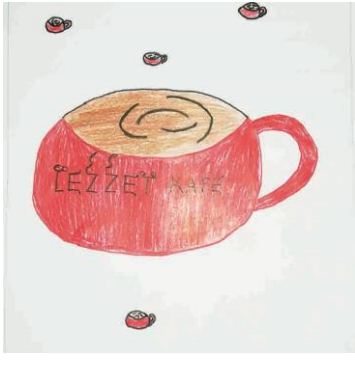

3.Etkinlik: Logonu Tasarla Sunumunu Yap

Değerlendirme aşamasında yapılan bu etkinlikte öğrencilerden Abidik Mahallesinde açılmasını istedikleri iş yeri için bir logo hazırlamaları, hazırladıkları logo ve iş fikirlerini sunmaları istenmiştir.

Tablo 20 “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” Etkinliğine İlişkin Öğrenci Ürünleri

Öğrenci	Logo	Öneriler
Ö1		21 numaralı dükkâna terzi açmalıyız. Yakınında 2 giyim mağazası var. Nüfusun çoğu da kadın olduğu için terzide giysi kısaltıp düzenletebilirler.

Tablo 20 (Devam) “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” Etkinliğine İlişkin Öğrenci Ürünleri

Ö2		21 numaralı dükkâna 1 kafe açmalıyız. 21 numara hastaneye çok yakın. Doktor ve hemşireler molada gelip yiyip içebilirler. Ayrıca E yönü üniversiteye gidiyor. Öğrenciler de gidiş gelişlerde kafeye uğramak isteyebilirler.
Ö3		Hem 8 numaralı hem de 21 numaralı dükkânı kiralamalıyız. Her ikisine de eczane açmalıyız.
Ö4		8 numaralı dükkâna kitapçı açmalıyız. Okula yakın bir bölgede, öğrenciler okuldan çıkar çıkmaz dükkâna uğrayabilirler.
Ö5		21 numaraya terzi açabiliriz. 2 giyim mağazası 1 de çantacı var. Nüfusun çoğunluğu da kadınmış. Kadınların olduğu yerde terziler çok iş yapabilir.

Tablo 20 (Devam) “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” Etkinliğine İlişkin Öğrenci Ürünleri

Ö6		21 numaraya kitap okuma salonu da olan bir kafe açmalıyız. Üniversite yolu üzerinde olduğu için öğrenciler hem yiyip içebilir hem de ders çalışabilirler.
Ö7		8 numaraya eczane açmalıyız. Hastaneye yakın, ilaçlar pahalı. Çok kar edebiliriz.
Ö8		8 numaraya makyaj malzemeleri satacak bir dükkân açabiliriz. Kadın nüfusu daha fazla... Nüfusun yarısından fazlası makyaj yapacak. 8 numarayı seçmemin nedeni daha merkezi bir yerde olması.

Tablo 20’de öğrencilerin önerileri için hazırlamış oldukları logolar ve açıklamaları yer almaktadır. Öğrencilerin eczane (2), terzi (2), kafe (2), kitapçı (1) ve kozmetik dükkânı (1) açmak için öneri sundukları görüldü.

3.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Öğrencilerin tercihlerinde ve kullandıkları argümanlarda benzerlikler bulunmaktadır. Öğrenciler önerilerinde sadece kiralık dükkânların konumuna ve nüfustaki kadın yoğunluğuna dikkat ederek bir öneri geliştirebildiler. Havaalanı, otobüs terminali, sanayi sitesi gibi alanların varlığı hiçbir öğrenci tarafından dikkate alınmadı. Sunum yaparken öğrenciler grubu ikna etmek için gerekçelerini ön plana çıkarmaya çalıştılar. Toplantı düzenleme tekniği bu yönüyle argümantasyon

etkinliklerinde de kullanılabilir. Son etkinlikte Ö3'ün hazırladığı logo geleneksel eczane logosu idi. Bunun dışında öğrencilerin çizdikleri logolar son derece yaratıcı çalışmalar oldu. Her biri kurulması planlanan iş yerinin faaliyetleri ile doğrudan ilişkili idi. Seçilen renkler, kullanılan yazı tipleri farklı farklıydı.”

şeklindedir.

İkinci oturuma ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular;

İkinci oturuma ilişkin öğrencilerin değerlendirmeleri Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21 İkinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Öneriler
Ö1	Çok güzel etkinlikler yaptık. Daha güzelleri de gelecektir.	Daha fazla etkinlik yapabilirdik. Oylamada daha iyi bir sonuç alabilirdim.	Daha fazla etkinlik yapabilirdik.
Ö2	Hepsi çok güzeldi. Diğerlerinin de bunlar gibi olmasını istiyorum.	Toplantı etkinliği biraz düşündürücüydü.	“Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliğinde oylama yapılmasa daha iyi olurdu.
Ö3	Eğlenceli ve güzeldi.	İş yeri açmak için öneri sunarken ve logo yaparken sıkıldım. En baştaki dans etkinliği uzun olduğu için yoruldum. Kilo almam gerekirken kilo kaybediyorum.	Her drama dersinde rol kâğıdı alıp canlandırma yapmak istiyorum.
Ö4	“Fırsat Kaçıyor” bence güzeldi. Çünkü koşarak hem ısındık hem de eğlendik. “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” da güzeldi, çünkü neredeyse ilk defa birileri beni izlerken utanmadan konuşabildim.	“Kiralık Dükkân” etkinliği pek düşündüğüm gibi olmadı, çünkü öğretmen role girince beni zam isteyen biri yerine koydu. “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliğinde daha iyi bir derece alabilirdim.	“Kiralık Dükkân” etkinliğinde kimse zam isteyen biri gibi gösterilmemeliydi.
Ö5	“Fırsat Kaçıyor” etkinliğinde girişimin zorluklarını öğrendim. “Kiralık Dükkân” etkinliğinde öğretmen role girince öğretmenim denilmemesi gerektiğini ve bir iş kurarken iş yerinin kurulacağı mahallenin incelenmesi gerektiğini öğrendim.	-	-
Ö6	Bağımsız çalışmak güzeldi (Logonu Tasarla Sunumunu Yap). Toplantıda fikirleri söylemek ve mantık yürütmek eğlenceliydi.	-	Verilere göre hareket etmek, düşünmek gerektiriyordu.

Tablo 21 (Devam) İkinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

Ö7	Kaçan fırsat etkinliği eh işte... “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliğine başladığımızda kendimin daha çok hayal gücü olduğunu fark ettim. Birkaç korkumu da yendim.	Kaçan fırsat etkinliği çocuk oyununa benziyor. Bana bir şey kattığını düşünmüyorum.	Oylamada logo ve sunum ayrı ayrı oylanmalıydı. Dramada daha heyecanlı konular yapılmalı.
Ö8	En sevdiğim etkinlik son etkinlikti. Öğretmenim oylamada Ö2 ve Ö5’in çalışmalarına oy vereceğini sandım ama bana ve Ö6’ya oy verdi.	Bugün öğretmenin rol kartı verip rol yaptırmasını umut ettim. Ama başka şeyler yaptık. Bu beni üzdü.	Öğretmenin her gün şirket ismi değişmesi garip bence...

Tablo 21’den hareketle öğrencilerin genel anlamda oturumu verimli buldukları söylenebilir. Olumsuzluklardan bahsederken öğrencilerin uzun etkinliklerdense çok sayıda kısa süren çalışmaların olması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Tabloda hem olumsuz görüşlerde hem de önerilerde öğrencilerin daha çok rol kartı verilerek canlandırma yapmak istediklerine dair ifadeler yer almaktadır. Etkinlik sonunda yapılan oylama ile ilgili sadece kız öğrenciler (Ö2 ve Ö4) olumsuz görüş belirtmişlerdir.

3.2.3. Üçüncü Oturumda Elde Edilen Bulgular

Toplamda 4 etkinlikten oluşan 3. oturumda öğrencilerin kazanması hedeflenen 6 kazanım bulunmaktadır.

1.Etkinlik: Sandalye Kapmaca

Isınma etkinliği olarak tasarlanan etkinlikte öğrenciler müzik eşliğinde mekânın ortasında bulunan ve sayısı öğrenci sayısından bir eksik olan sandalyelerin etrafında dönerler. Müzik durduğu zaman öğrenciler bir sandalye kapmaya çalışırlar. Her turda bir sandalye eksiltilerek etkinlik devam ettirilir. Sona kalan öğrenci bir sonraki etkinlik için sandalyede kalır.

2.Etkinlik: Girişimci Koltuğu

Bu etkinlikte öğrenciler U düzeninde sandalyelere oturdu. Bir öğrenci de girişimci koltuğuna oturdu. Lider bilindik markaların isim ve logolarının olduğu kapalı zarflardan bir tanesini girişimci koltuğunda oturan kişiye çekti. Diğer öğrenciler cevabı evet ya da hayır olan çeşitli sorular sorarak bu markayı tahmin

etmeye çalıştı. Her öğrenciye sınırsız soru sorma hakkı ve bir tahmin hakkı verildi.

2.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bu aşamada öğrencilerin girişimci koltuğundaki arkadaşlarına ilk sordukları soru markanın hangi sektörde olduğunu bulmaya yönelik sorular oldu. Öğrenciler tahmin haklarını kullanmakta temkinli davrandılar. Öğrencilerin bulmakta en çok zorlandıkları marka bir kargo firması markası oldu. En kolay teknoloji ve abur cubur ile ilişkili olan markaları buldular. Bu etkinlik sonunda öğrencilere bu markaların neden tanınmış olduklarını sordum. Öğrencilerden “reklamları var, ortakları iyi, büyük şirketler ve kaliteli ürünleri var” yanıtlarını aldım. Yine öğrencilere kendi markaları olsaydı nasıl tanıtım yaparlardı diye sordum. Öğrenciler “ Instagramdan resim atarım, kötü yönlerimi saklar iyi yönlerimi anlatırım, büyük alış-veriş yerlerine dükkân açarım, reklamlarda indirim yapar gerçek fiyatlarımı saklarım, sergi düzenlerim” cevaplarını aldım.”

şeklindedir.

3.Etkinlik: Girişimciler Balosu

Bu etkinlikte lider öğrencilere içlerinde çeşitli girişimcilerin özelliklerinin yazdığı birer rol kartı dağıttı. Her öğrenciden kartında yazan girişimci gibi davranmalarını istedi. Bu girişimcilerin bir baloda olduklarını düşünmelerini istedi. Girişimcilere baloda bulunan diğer girişimcilerle tanışarak bir tanesiyle ortaklık kurmaları gerektiğini belirtti.

Etkinlik sonunda tüm girişimciler bir ortaklık kurdular. Kurulan ortaklıklar ve ortaklık yapıları şu şekildedir.

✓ Ö8 (nakliye firması) ve Ö5 (yayınevi sahibi): Yayınevi sahibi sahip olduğu kitapları Ö8’in kamyonları ile yurtdışına taşımak üzere bir ortaklık kurdu.

✓ Ö4 (WEB tasarım şirketi) ve Ö2 (otel işletmecisi): Ortaklıkta otel işletmecisine ait otellerin odalarının İnternet üzerinden satışının yapılması, rezervasyon işlemlerinin yapılması için ortaklık kuruldu.

✓ Ö6 (özel hastane sahibi) ve Ö1 (elektronik mağaza sahibi): Birbirlerine maddi destek vererek büyümeyi hedeflediklerini, şirketler arasında bir alış-verişin olmayacağını belirttiler.

✓ Ö3 (reklamcı)- Ö7 (peynirci): Ö2’nin peynirleri çok kaliteli. Ö3 bu peynirler için bir reklam kampanyası yürütecek ve peynirleri tüm dünyaya satmaya çalışacak.

3.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Öğrenciler ortak seçerken gerçekten sahip oldukları işletmeler için en kârlı olabilecek firmayı bulmak yerine iyi anlaştıkları arkadaşları ile zoraki de olsa ortaklık kurma çabasına girdiler. Etkinlik sonunda öğrencilere ortaklık kurarken nelere dikkat etmeleri gerektiğini sordum. Öğrenciler “saf ve çok parası olmalı, tanınmış olmalı, işime uygun olmalı, zengin ve güvenilir olmalı” şeklinde cevaplar verdiler. Bu anlamda öğrencilerin yaptıkları ile söylediklerinin birbirleri ile pek de uyumlu olmadığını gördüm.”

şeklindedir.

4.Etkinlik: Ali Baba'nın Fare Sorunu

Bu etkinlik yine liderin role girmesi tekniğı ile öğrencilerin “Çılgın İşler Atölyesi” mucitleri olarak bir problem durumunun çözümüne yönelik çalışma yapması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

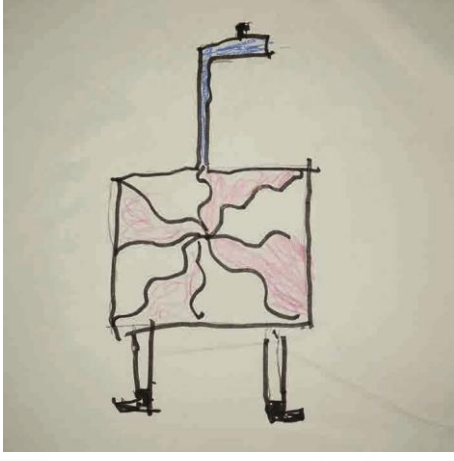
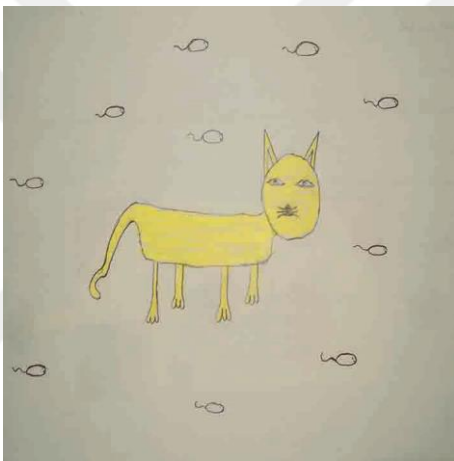

Problem durumu;

“Merhabalar, ben Ali Baba. İçerisinde yüzlerce inek, tavuk, hindi, keçi ve koyun olan bir çiftliğim var. Ayrıca çiftliğimde mısır, buğday ve arpa üretmekteyim. Önemli bir sorunum var. Fareler... Çiftliğimi fareler basmış durumda ve bu konuda desteğimize ihtiyacım var.

Bu konuda siz Çılgın İşler Atölyesi mucitlerinin yardımına ihtiyacım var. Lütfen beni bu dertten kurtarın. Geliştirdiğiniz ürünün çizimini yapın. Adını koyun. Özelliklerini yazın. Son olarak sunum yaparak beni ikna etmeye çalışın.”

Öğrencilerden ilgili problemin çözümüne yönelik bir tasarım yapmaları ve tasarımlarını Ali Baba'ya sunmaları istenmiştir. Öğrencilerin hazırladıkları tasarımlar Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22 “Ali Baba’nın Fare Sorunu” Etkinliğine Ait Öğrenci Ürünleri

Öğrenci	Logo	Açıklama
Ö1		<p>Adı: Fare Gözleme</p> <p>Bir sette 10 tane var. Belli yerlere koyuluyor, sabittir. Hareket etmez. Zehirli bir şey atar. Sadece farelere etkisi olan bir zehir... 15 dakika da şarj olur. Şarjı 1 gün gider. 10 tanesi 900 TL'den satılacak.</p>
Ö2		<p>Adı: Robot Avcı Kedi</p> <p>Kulağında mikrofon var. Bu mikrofonla bir şey söylerseniz onu yapar. Her yere girebilir. Fareleri canlı yakalayıp kafasının içine koyar. Elektrikle çalışıyor. Fiyatı 4 bin TL.</p>
Ö3	<p><i>Herhangi bir tasarım gerçekleştirmedi.</i></p>	<p><i>Aklına gelen fikri başka bir arkadaşının yaptığını, bu nedenle çizim yapmak istemediğini belirtti.</i></p>
Ö4		<p>Adı: Otomatik Kapan</p> <p>Fareler mısıra değdiği zaman kapan üzerine düşecek. Fareleri canlı olarak yakalayabileceğiz. 1 takım fiyatı 3 bin-5 bin TL arası. 1 takımında 30 adet kapan var.</p>

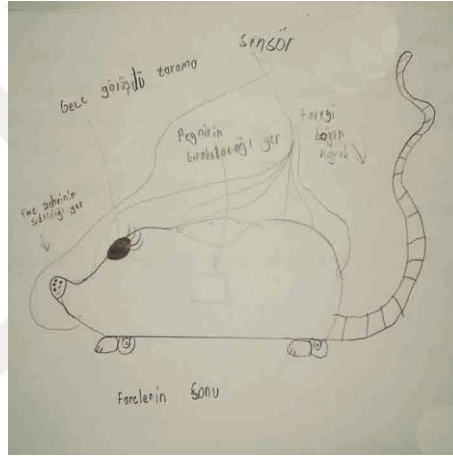
Tablo 22 (Devam)“Ali Baba’nın Fare Sorunu” Etkinliğine Ait Öğrenci Ürünleri

Ö5

Çılgın Fare Mıknaatısı
Elektrikle çalışıyor. Yarım saatte şarjı dolar 1 hafta kullanılır. Mıknaatıs önce peynir kokusu yayıyor. Fare yaklaşınca da mıknaatısla fareler çekiliyor. Yakalanan fareler çöp haznesine atılıyor. Haznede fareler zehirlenip yok ediliyor.

Ö6

Adı: Farelerin Sonu
Burnundan kolonya gibi bir sıvı atıyor, o sıvı gaz haline gelip fareleri zehirliyor. Kuyruk kısmı fareleri boğabiliyor. Üzerindeki delikten yiyecek atıp fareleri çekiyor. Gözleri gece görüşlü... Üzerinde çeşitli sensörler var. Fiyatı 450 TL.

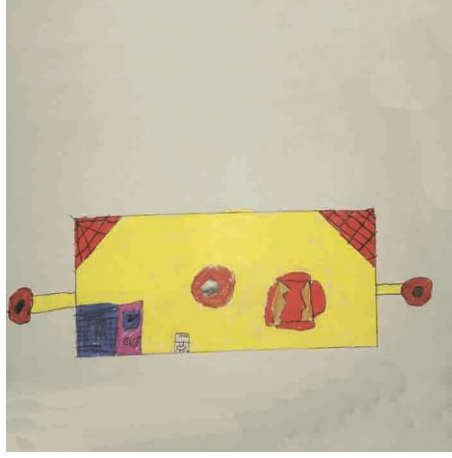
Ö7

Adı: Fire
Robotun ismi Fire... Fare böcek kuş vb. hayvanları avlamak için yapıldı. Üstündeki düğmeden kime saldıracağı seçiliyor. Üzerindeki navigasyonlar ortamdaki canlıları bulabiliyor. Şarjlı ve uzun süre kullanıma uygun. Avını yakarak ve çiğneyerek yok ediyor. En küçüğü 30 cm, en büyüğü 3 metre, fiyatı da boyutlarına göre değişiyor. 7 yaş altına satılamaz. Çocuklar için tehlikelidir. 400 den başlayan fiyatlar en fazla 500 e kadar çıkıyor.

Tablo 22 (Devam)“Ali Baba’nın Fare Sorunu” Etkinliğine Ait Öğrenci Ürünleri

Ö8

Adı: Fare Kulağı
Üzerinde çeşitli ayar düğmeleri var.
Ortama bir ses yayıyor ve fareleri
ortadan kaçırıyor. Üzerindeki
kameralar fare görünce o ses çıkıyor.
Ayrıca kameraların görüntüsünü cep
telefonunuza aktarabiliyorsunuz. Fiyatı
500 TL.

Tablo 22’de etkinlikte öğrencilerin hazırladıkları tasarımlar ve yaptıkları sunumlardan alınan notlar görülmektedir. Ö3 dışında tüm öğrenciler bir ürün geliştirmiştir. Öğrenciler sunumlarında alıcıyı ikna etmek için ürünün fiyatından ve kullanım maliyetinden bahsetmişlerdir. Ö7 ürünü için farklı fiyatlarda seçenekler de sunmuştur. Ö1 ve Ö4 ise ürünlerini set halinde satmayı tercih etmişlerdir. Ö3 aklına herhangi bir fikir gelmediği” gerekçesi ile herhangi bir tasarım gerçekleştirilmemiştir.

3.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bu etkinliğin dikkat çekici tarafı kız öğrencilerin (Ö2 ve Ö4) fareleri canlı yakalama yolunu tercih etmiş olmaları idi. Ö8 de fareleri kaçırma yolunu seçti. Ancak diğer öğrenciler fareleri yok etme üzerine bir araç geliştirdiler. Bu etkinlikte geliştirdikleri ürünlere yaratıcı özellikler eklediler. İsim seçimleri de iyiydi. Ali Baba’yı ikna etmek adına fiyat ve kullanım maliyetlerinde de dikkatli olmaya çalıştılar. Etkinlik sonunda süre yetersizliği nedeniyle bir oylama gerçekleştirilemedi.”

şeklindedir.

Üçüncü oturuma ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular;

İkinci oturuma ilişkin öğrencilerin değerlendirmeleri Tablo 23’te gösterilmiştir.

Tablo 23 Üçüncü Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Öneriler
Ö1	Bütün etkinlikler çok güzeldi. “Girişimci Koltuğu” ve “Sandalye Kapmaca” da başarılı oldum.	“Ali Babanın Fare Sorunu”nda daha fazla ve daha güzel fikirler yapabiliyordum.	-
Ö2	Bütün hepsi çok güzeldi. En çok “Sandalye Kapmaca” ve “Girişimci Koltuğu”nu sevdim.	“Girişimciler Balosu” biraz zordu. Bir ortak bulmak için çok uğraşım.	“Girişimci Koltuğu” uzun sürmeseydi, kısa sürseydi. “Ali Babanın Fare Sorunu” etkinliğinde oylama yapabiliydik.
Ö3	Etkinlikleri beğendim. En çok “Girişimci Koltuğu”iyiydi.	“Sandalye Kapmaca” etkinliğini sevmedim.	-
Ö4	3.etkinlik dışında hepsi güzeldi. Çünkü çok eğlendim ve cesaretim arttı.	3.etkinlikte arkadaşım Ö2 ile ortak olmam öğretmenin hoşuna gitmedi.	-
Ö5	Etkinlikler iyiydi. En sevdiğim etkinlik “Girişimciler Balosu” oldu. Çünkü birilerini kandırma ihtimali vardı.	-	-
Ö6	“Sandalye Kapmaca” eğlenceliydi. “Girişimci Koltuğu” diğerlerine göre daha zevkliydi.	“Girişimciler Balosu”nda bir kişi birden fazla işle ilgileniyor olabilirdi. “Girişimci Koltuğu” daha uzun olabilirdi.	-
Ö7	“Sandalye Kapmaca” dışında etkinlikler düşündürücüydü. Bu bana çok şey kazandırmalı herhalde.	-	Keşke vakit yetseydi de oylama yapabiliseydik.
Ö8	“Girişimciler Balosu” çok güzeldi. “Ali Baba’nın Fare Sorunu” etkinliğinde hele şükür tek kişi olabildik.	“Ali Babanın Fare Sorunu” etkinliğinin sonunda puanlama olmadığı için olumsuz düşünüyorum.	Keşke “Girişimci Koltuğu” etkinliği biraz daha uzun olsaydı.

Tablo 23’e bakıldığında oturumda girişimci koltuğu etkinliğinin öğrenciler tarafından çok sevildiği görülmektedir. Olumsuz görüşlere bakıldığında Ö1’in özeleştirisi yaptığı, Ö2’nin ortak bulmayı zor bulduğu, Ö3’ün “Sandalye Kapmaca” etkinliğini sevmediği, Ö4’ün liderin tutumu ile ilgili görüş bildirdiği, Ö6’nın “Girişimciler Balosu” etkinliğinde girişimcilerin birden çok işle ilgileniyor olmasını istediği, Ö8’in de son etkinlikte oylama yapılmasını istediği görülmektedir. Öğrencilerin olumsuz görüşlerindeki çeşitliliğin bireysel tutumlarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Oturuma ilişkin önerilere bakıldığında Ö2 “Girişimci Koltuğu” etkinliğinin kısa olmasını Ö8’in ise aksine

daha uzun olmasını önerdiği görülmektedir. Ö7 de son etkinlikten sonra oylama yapılması gerektiğini belirtmiştir. Dikkat çeken bir bulgu da “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliğinde oylama yapılmasını olumsuz bulan Ö2 bu oturumdaki “Ali Babanın Fare Sorunu” etkinliği için oylama yapılması önerisinde bulunmuştur. Bu anlamda Ö2’nin özgüven kazandığı ve oylamadaki puan kaygısının azaldığı söylenebilir.

3.2.4. Dördüncü Oturumda Elde Edilen Bulgular

Toplamda 4 etkinlikten oluşan 4.oturumda öğrencilerin kazanması hedeflenen 5 kazanım bulunmaktadır.

1.Etkinlik: Ben Kimim?

Bu etkinlikte her öğrencinin sırtına bir meslek ismi yazılı kâğıt toplu iğne yardımı ile tutturulur. Öğrenciler kendi sırtlarında yazanı bilmemelidir. Öğrenciler alanda dolaşmaya başlar. Kendi sırtlarında yazanın ne olduğunu bulmak için arkadaşlarına cevabı evet ya da hayır olan sorular sorarlar. Tüm öğrenciler kendi sırtında yazan mesleği tahmin ettiğinde etkinlik sonlandırılır. Öğrencilerin sırtlarına “kuaför, polis, pilot, futbolcu, şarkıcı, imam, öğretmen, inşaat mühendisi” yazılı kâğıtlar asıldı.

Şekil 5. “Ben Kimim?” etkinliğine ait bir fotoğraf

Şekil 5’te görüldüğü gibi öğrenciler mekânda bulunan diğer arkadaşlarına sorular sorarak sırtlarında yazılı olan mesleği tahmin etmeye çalıştılar. Hazırlık ısınma etkinliği olarak gerçekleştirilen etkinlikte öğrencilerin verilen süre

içerisinde sırtlarında yazılı olan meslekleri tahmin etmekte güçlük yaşadılar. Öğrencilerin etkinlik esnasında birbirlerine sordukları soruların genellikle “Çok para kazanıyor muyum, bir şey satıyor muyum, teknoloji ile mi ilgileniyorum” şeklinde oldukları görüldü. İmam, inşaat mühendisi, kuaför ve pilot öğrencilerce tahmin edilemedi.

1.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bilişsel süreçlerin de devrede olduğu bir ısınma çalışması olarak planlanan bu etkinlikte öğrencilerin benzer sorular üzerinden kendi mesleklerini tahmin etmeye çalıştıklarını gördüm. Belli başlı sorulardan sonra öğrenciler yeni sorular üretmekte güçlük yaşadılar. Bu etkinlikte lider olarak sürece dâhil olmam daha faydalı olabilirdi.”

şeklinde dir.

2.Etkinlik: Girişimci Atalar

Bu etkinlikte öğrenciler ikişer kişilik dört gruba ayrıldı. Daha sonra her gruba girişimcilikle ilgili bir atasözü verildi. Öğrencilere bir canlandırma hazırlamaları ve hazırladıkları canlandırmanın son cümlesinin bu atasözü ile bitmesi gerektiği söylendi. Öğrencilere mekânı ve kostüm sandığını diledikleri gibi kullanma hakkı verildi. Öğrenci grupları ve verilen atasözleri şu şekildedir.

- ✓ Ö4 ve Ö5: Parayı veren düdüğü çalar.
- ✓ Ö3 ve Ö8: Çalışanı mal basar tembeli uyku basar.
- ✓ Ö2 ve Ö5: Tek kanatla kuş uçmaz.
- ✓ Ö1 ve Ö6: Vakit nakittir.

3.Etkinlik: Eksik Cümleler

Bu etkinlikte lider önceden içerisinden bazı bölümleri çıkarılmış çeşitli cümleler hazırlayarak bir kutuya koydu. Kutu çember şeklinde toplanan grubun ortasına bırakıldı. Daha sonra öğrenciler sıra ile gelerek kutudan bir kart çekip, sesli olarak okudu ve cümlede boş bırakılan bölümleri öğrenciler tamamladı. Öğrencilerin kutudan çektikleri cümleler ve tamamlanmış halleri şu şekildedir.

- ✓ Ö1: Sürekli aynı işte çalışmak beni ...mutsuz... eder.
- ✓ Ö2: Patron olmak isterim çünkü ...bir şirketin başkanı olmak güzeldir...
- ✓ Ö3: Kendi işinizde olmak bir başkası için çalışmaktan çok daha ...değerlidir...

✓ Ö4: Bir gün bir iş yeri sahibi olursam adını ...*Gülşah*... koyarım.
Çünkü ...*ablamın ismi*...

✓ Ö5: Başarılı bir girişimci olmak için ...*çok yemek yemeliyim*...

✓ Ö6: *Trivago*'nun reklam filmini hep hatırlarım. Çünkü ...*akılda kalıcıdır*...

✓ Ö7: Bir şey satın alırken en çok ...*kalitesine*... dikkat ederim.

✓ Ö8: En sevdiğim marka ...*Adidas*'tır. Çünkü ...*kramponları güzel*.

Öğrencilerin cümle tamamlarken kullandıkları ifadelerin ağırlıklı olarak duyuşsal ifadeler olduğu görülmektedir.

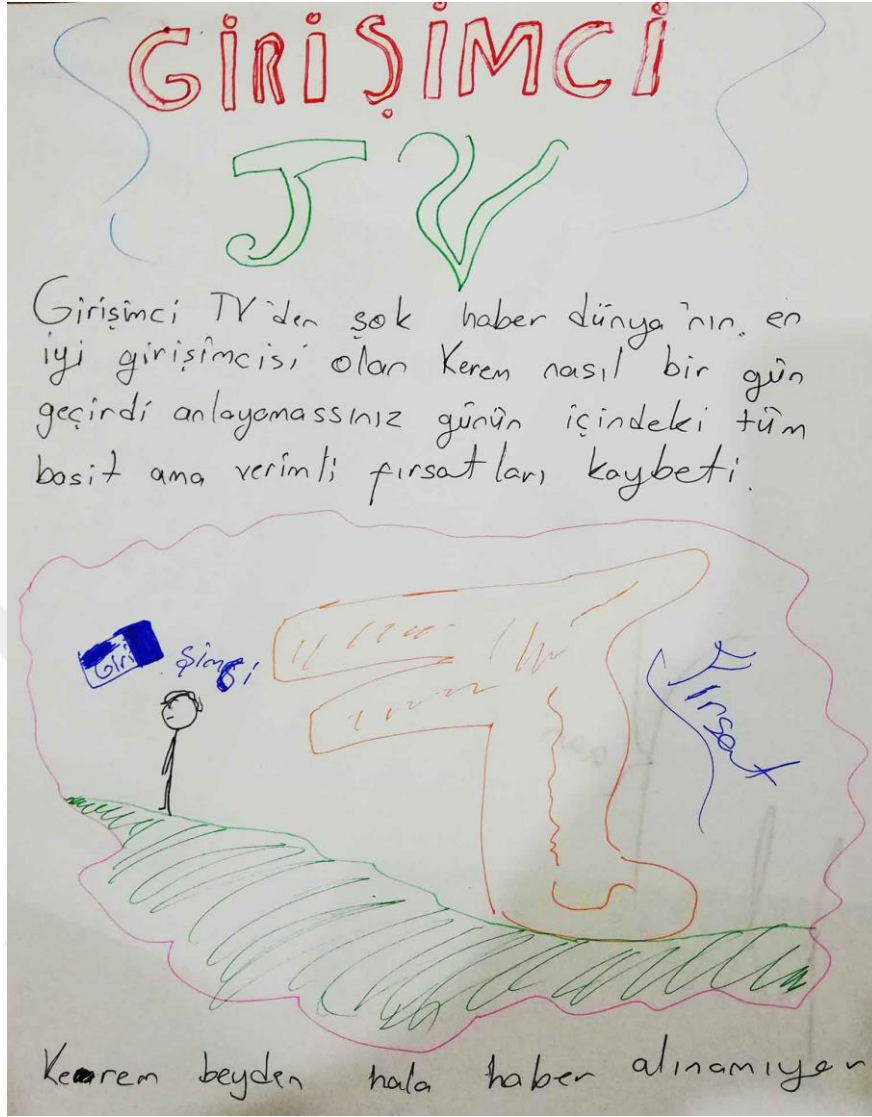
3.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Bu etkinlik her öğrencinin her cümleyi tamamlaması şeklinde de uygulanabilirdi. Karşılaştırma yapılabilmesi için o şekilde düzenlenebilirdi. Mevcut haliyle öğrenci ifadeleri hakkında bir yorum yapmak pek mümkün olmadı.”

şeklindedir.

4.Etkinlik: *Yazıyor, Yazıyor!*

Değerlendirme çalışması olarak yapılan bu etkinlikte öğrencilere A4 kâğıdı ve boya kalemleri dağıtıldı. Öğrencilerden ilginç bir girişimcilik haberinin olduğu bir gazete sayfası hazırlamaları istendi.

Şekil 6. Ö6 tarafından hazırlanan gazete sayfası

Şekil 6'da Ö6'nın hazırlamış olduğu gazete sayfası görülmektedir. Ö6'nın haber metni şu şekildedir.

“Girişimci TV'den şok haber... Dünyanın en iyi girişimcisi olan Kerem nasıl bir gün geçirdi anlayamazsınız. Günün içindeki tüm basit ama verimli fırsatları kaybetti. Kerem Bey'den hala haber alınamıyor.”

Ö6'nın hazırladığı gazete sayfasında önceki oturumlarda yer verilen girişimci ve fırsat ilişkisine atıf yaptığı görülmektedir.

4.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Dördüncü etkinlikte öğrencilerin hazırlamış olduğu gazete sayfalarının tertip ve düzen konusunda çok iyi olmadıklarını gördüm. Bu durum diğer oturumlar için de geçerli. Yaratıcı drama oturumlarında yapılan bu tip etkinliklerde öğrenciler

hazırladıkları çalışmaların estetik olup olmadıkları ile yeterince ilgilenmiyorlar.
Çalışmaları bir an önce bitirerek sıradaki etkinliği görmek istiyorlar.”

şeklindedir.

Dördüncü oturuma ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular;

İkinci oturuma ilişkin öğrencilerin değerlendirmeleri Tablo 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24 Dördüncü Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Öneriler
Ö1	Atasözü canlandırmada çok iyi bir performans elde ettik.	Ben kimim etkinliğinde kim olduğumu bulamadım.	Meslek tahmininde bilinen bir meslek olmam iyiydi ama bulamamış olmam kötü oldu.
Ö2	Çok eğlenceliydi. Dans etmeli oyunlar olmadığı için daha çok eğlendim.	Girişimci atalar güzel değildi. Çünkü çok yorucuydu.	Girişimci Atalar etkinliği daha kısa olabilirdi.
Ö3	Gazete ve atasözü hariç eğlenceliydi.	Gazeteyi anlamıyorum. Atasözü olduğunda hikâye kuramıyorum.	-
Ö4	Girişimci atalar hariç hepsi çok güzeldi. Çünkü çok eğlendim.	Girişimci Atalardaki atasözleri çok zor olduğu için olumsuz düşünüyorum.	-
Ö5	Ben eğlendim. Çünkü ben kimim etkinliğinde tahmin etmeye çalışmak güzeldi. Girişimci atalarda güzel canlandırma yaptık. Bu da iyi geldi.	-	-
Ö6	Ben kimim etkinliği hoşuma gitti çünkü tahmin etmeye çalışmak ve mantıklı sorular sormak eğlenceliydi. Girişimci atalar etkinliğinde istediğim kişi ile drama yapmak güzeldi.	-	Eksik cümleler etkinliği daha uzun olabilirdi.
Ö7	Bence ben kimim etkinliği iyiydi. Girişimci atalar etkinliğinde öğretmenin beni beğendiğini söylemesi güzeldi. Eksik cümleler hoştu. Gazete hazırlama kötü geçmedi.	Eksik cümlelerde bana daha iyi bir cümle çıkabilirdi. Sıradan bir cümle çıktı.	Son birkaç haftadaki etkinlikler düşünmeye dayalıydı.
Ö8	Gazete hazırlama çok iyiydi. Çünkü uydurmalı etkinlikler hoşuma gidiyor. Ben kimim etkinliğinde Ö4’e çıkan imam çok komikti. Eminim Ö4 de imam geleceğini düşünmemişti.	Eksik cümlelerde beklediğim gibi bir kâğıt çekemedim.	-

Tablo 24’teki öğrenci görüşlerinden hareketle bu oturumda belirgin olarak ortaya çıkan bulgu “Girişimci Atalar” etkinliğinde seçilen atasözlerinin öğrenci seviyesinin üzerinde olduğuydu. Onun dışında Ö2 dans vb. hareketli bir etkinlik olmadığı için bu oturumu daha çok sevdiğini belirtti.

3.2.5. Beşinci Oturumda Elde Edilen Bulgular

Toplamda 3 etkinlikten oluşan 5. oturumda öğrencilerin kazanması hedeflenen 4 kazanım bulunmaktadır. Bu oturumda Ö1 sağlık problemleri nedeniyle oturuma katılamamıştır.

1.Etkinlik: Kameraman

Hazırlık-ısınma etkinliği olarak tasarlanan bu etkinlikte öğrenciler 2 gruba ayrıldılar. Birinci grup kameraman ikinci grup ünlü oldu. Ünlüler kameramanlardan kaçmaya çalışırken kameramanlar da ünlülerin yüzlerini çekmeye çalıştılar. Etkinlikte öğrencilerin birbirlerine fiziksel temasta bulunmaları kural dışı sayıldı.

Şekil 7. “Kameraman” etkinliğine ait bir fotoğraf

Şekil 7’de etkinliğin birinci bölümünden bir fotoğraf görülmektedir. Etkinliğin ikinci bölümünde kameramanlar rollerine devam ederken ünlü rolündekiler ünlü olmaya çalışan kişiler gibi davranarak kendilerini kameranın önüne atmaya çalışmışlardır.

2.Etkinlik: Reklam Filmi Çekiyoruz

Bu etkinlikte lider bir çuval içerisine dörder tane olmak koşulu ile 2 farklı eşya yerleştirdi. Eşyalardan birisi plastik bardak, diğeri ise gözlük olarak belirlendi. Öğrenciler sırtları birbirlerine dönük olacak şekilde çuvaldan bir eşya seçtiler. Daha sonra aynı eşyayı seçen öğrencilerin grup olması istendi. Gruplar oluşturulduktan sonra öğrencilerden gruplarına ait olan eşya için bir reklam filmi hazırlamaları istendi.

Plastik bardak seçen grubun reklam filminde yer alan konuşmalar;

Evet arkadaşlar, yeni çıkan Işıl bardağı duydunuz mu? Duymadıysanız dinleyin. Yeni çıkan Işıl bardak çok kaliteli... Bu arada ilk alan 10 kişiye % 50 indirim. Işıl bardakla ışılda.

Birinci grubun hazırlamış olduğu reklam filmi toplamda 17 saniye sürmüştür. Reklam filminde ekranda sadece bir kişi görülmüş ve sunuş yöntemi ile tanıtım yapmıştır. Diğer öğrenciler yaptıkları kampanyayı tanıtan görsellerin hazırlanması aşamasında görev almışlardır.

Gözlük seçen grubun reklam filminde yer alan konuşmalar;

1.Oyuncu: Olamaz, göremiyorum ne yapacağım, hayır, olamaz.

2.Oyuncu: Senin görebilmen için bu gözlüğü getirdim.

1.Oyuncu: Ooo! Görüyorum. Teşekkürler.

3.Oyuncu: İşte bu reklamlara kanmayın. (Birinci oyuncuya dönerek) Sen gerçekten görebildin mi?

1.Oyuncu: Hayır.

3.Oyuncu: İşte bunu tak bakalım. Biz size tam 4 tane lisans gösteriyoruz. Birinci olarak İstanbul Teknik Üniversitesi, ikinci olarak Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, üçüncü olarak Boğaziçi Üniversitesi ve dördüncü olarak Türk Standartlar Enstitüsü. Ve son olarak da % 50 indirim.

2.Oyuncu: Aygöz markasıyla geleceğinizi karartmayın.

İkinci grubun hazırlamış olduğu reklam filmi toplamda 47 saniye sürmüştür. Reklam hikâyesinin yanında çeşitli görseller de hazırlanıp videoya dâhil edilerek filme zenginlik katılmaya çalışılmıştır. Reklam filmine grubun 3 üyesi rol alarak katılmış bir üye kamera arkasında kalmayı tercih etmiştir.

2.etkinliğe ilişkin araştırmacı notları:

“Öğrencilerin hazırladıkları reklam filmlerindeki performansları beklediğimin üzerinde idi. Her iki reklam filminde de çeşitli fiyat indirimlerinden bahsedilmişti.

İki reklam da kurgu olarak birbirlerinden farklı idi. Birinci grup sadece sunum yapmayı seçerken ikinci grup bir hikâye ile giriş yapıp sunuş ile devam etti. Gruplardaki bazı üyeler kamera karşısına geçmekten çekinerek arka planda gruplarına destek olmaya çalıştılar. Bazı üyeler ise reklam kurgusu nedeniyle dışarda kaldılar. İkinci grup iddialarını desteklemek için çeşitli üniversitelerden lisans aldıklarını belirttiler. Bu fikir çok yaratıcıydı.”

şeklindedir.

3.Etkinlik: Yumak Yumak Girişimciler

Değerlendirme aşamasında yapılan bu etkinlikte öğrenciler bir çember oluşturacak şekilde sandalyelere oturdular. Lider eline bir yumak iplik olarak “Girişimci olmalıyım çünkü...” cümlesini tamamladı ve yumağı başka bir öğrenciye attı. Diğer öğrenciler de aynı cümleyi tamamlayarak yumağı bir başkasına attılar. Tüm öğrenciler cümleyi tamamladıktan sonra etkinlik sonlandırıldı.

Şekil 8. “Yumak Yumak Girişimciler” etkinliğine ait bir fotoğraf

Şekil 8’de etkinliğin sonlarından bir resim görülmektedir. Yumak ile değerlendirme çalışması yaratıcı drama oturumlarında sıkça kullanılan yöntemlerden bir tanesidir.

Beşinci oturuma ilişkin öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgular;

Beşinci oturuma ilişkin öğrencilerin değerlendirmeleri Tablo 25’te gösterilmiştir.

Tablo 25 Beşinci Oturuma İlişkin Öğrenci Görüşleri

	Olumlu Görüşler	Olumsuz Görüşler	Öneriler
Ö1	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ö2	Bu oturuma kadar ki tüm etkinlikler çok güzeldi. Bugünkü drama etkinliklerini de beğendim.	“Reklam Filmi Çekiyoruz” etkinliği biraz zordu. Nedeni reklam yaparken televizyondaki reklamlara benzetmemeye ve yeni bir marka bulmaya çalışmak zordu.	“Kameraman” etkinliğinde rol değişimi olabilirdi.
Ö3	Hepsi çok güzeldi. Özellikle de “Kameraman” etkinliği. Çünkü eğlenceliydi. Hareket azdı.	-	-
Ö4	“Kameraman” ve “Yumak Yumak Değerlendirme” etkinlikleri çok güzeldi. Çünkü eğlenceliydi.	“Reklam Filmi Çekiyoruz” pek beklediğim gibi değildi. Çünkü ben çok az rol yaptım.	Yeterlilerdi.
Ö5	Reklam yapmak beni daha çok cesaretlendirdi. “Kameraman” etkinliğinde başarılı idim...	“Yumak Yumak Değerlendirme” etkinliğinde parmağım ipe sıkıştı.	-
Ö6	“Reklam Filmi Çekiyoruz” güzeldi. Çünkü arkadaşlarıma söylediğim şeyleri dikkate aldılar.	-	“Kameraman” etkinliğinde rolleri arkadaşım ile değiştireydik daha güzel olabilirdi.
Ö7	“Kameraman” etkinliği koşturmacalı olduğu için eğlenceliydi. “Yumak Yumak Değerlendirme” karışıktı, bu yüzden hoşuma gitti.	“Reklam Filmi Çekiyoruz” etkinliğinde hiç iyi oynayamadığımı düşünüyorum. Bu yüzden üzüldüm.	-
Ö8	Son etkinlik olan “Yumak Yumak Değerlendirme” çok güzeldi. Çünkü takım çalışmasında iyi olduğumu gördüm.	“Kameraman” etkinliğinde artist olsaydım daha çok sevirdim.	“Kameraman” etkinliğinde rol değişimi olsaydı daha iyi olurdu.

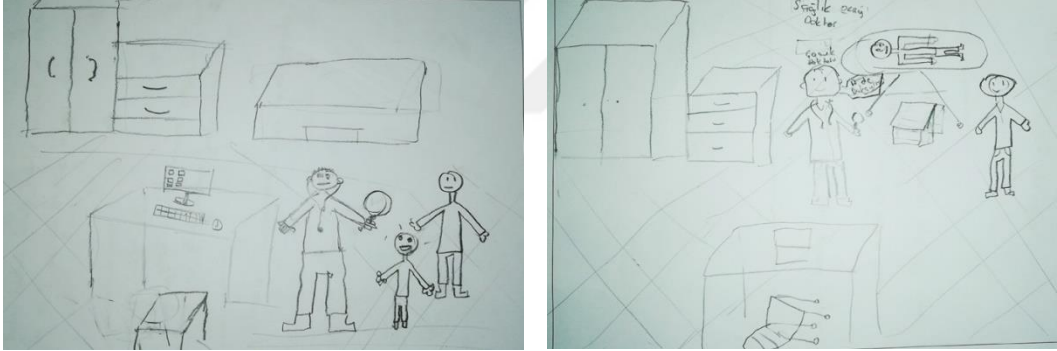
Tablo 25’te 5. oturuma ilişkin öğrenci görüşleri yer almaktadır. Oturumda her 3 etkinliğin öğrenciler tarafından beğenildiği görülmektedir. Olumsuz görüş paylaşan öğrenciler reklam hazırlama etkinliğinin zor olduğunu veya kendisine bir rol verilmediğini belirtmişlerdir. Öneriler bölümünde ise öğrenciler kameraman etkinliğinde tarafların rollerinin değişmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Benzer etkinliklerde gruplar arası rol değişimi yapılırken bu etkinlikte kurgusal anlamda bir değişiklik olmuş ancak rol değişimi olmamıştı.

3.3. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

“Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinlikleri sonrasında özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yaptıkları çizimlerde ne gibi değişiklikler olur?”

Bu alt probleme ilişkin bulgulara araştırmacı tarafından geliştirilen çizim ve görüşme formu ile elde edilen veriler sonucunda ulaşılmıştır. Çalışma grubunu oluşturan 8 özel yetenekli öğrenciden uygulama öncesi ve sonrasında “İş yerimde bir gün” konulu bir resim yapmaları istenmiştir. Görüşme formu olarak katılımcılardan çizimleri ile ilgili 3 soruyu yanıtlamaları istenmiştir. Bu sorular “Bu işyerinde ne yapılıyor?”, “Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?” ve “Bu işyerinde senin görevin nedir?” şeklindedir. Öğrencilerin uygulama öncesi ve sonrası yaptıkları çizimler ve çizimlerine ilişkin sorulara verdikleri yanıtlar bu bölümde her katılımcı için ayrı ayrı gösterilmiştir.

Ö1’in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 9. Ö1'in uygulama öncesi ve sonrası çizimleri

Şekil 9’da Ö1’in uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Ö1 her iki çiziminde de kendisini bir hastane odasında hastaları muayene eden bir doktor olarak resmetmiştir. Her iki resimde bulunan figürler ve kompozisyon birbiri ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Tablo 26 Ö1’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

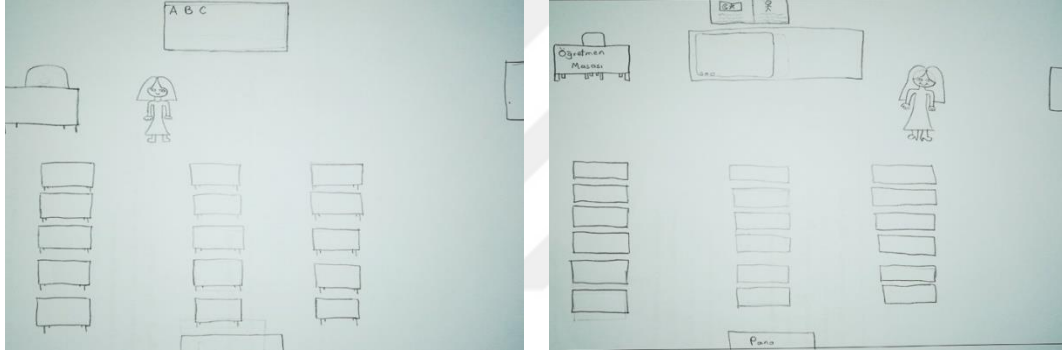
Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Burası hastane, burada insanlar muayene ediliyor. Hastaya reçete veriliyor. Reçetede ilaç isimleri yazıyor.	Genel olarak insanlar tedavi ediliyor.

Tablo 26 (Devam) Ö1'in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Hemşire ve doktor var. Doktorun görevi insanları muayene etmek, onlara reçete vermektir. Hemşirenin görevi doktora yardım etmektir.	Doktorlar var. Doktorlar insanları tedavi edip evde içecekleri ilaçları reçeteye yazıyorlar.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	İnsanları muayene etmek, onlara reçete vermektir.	Çocukları tedavi edip hangi ilaçları alacaklarını reçeteye yazmaktır.

Tablo 26'da Ö1'in uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Uygulama sonrasında Ö1'in meslek tercihinde bir değişiklik göze çarpmamaktadır.

Ö2'nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 10. Ö2'nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 10'da Ö2'nin uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Her iki resimde de Ö2 kendini bir resim öğretmeni olarak resmetmiştir. Her iki resimde bulunan figürler ve kompozisyon birbiri ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Tablo 27 Ö2'in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

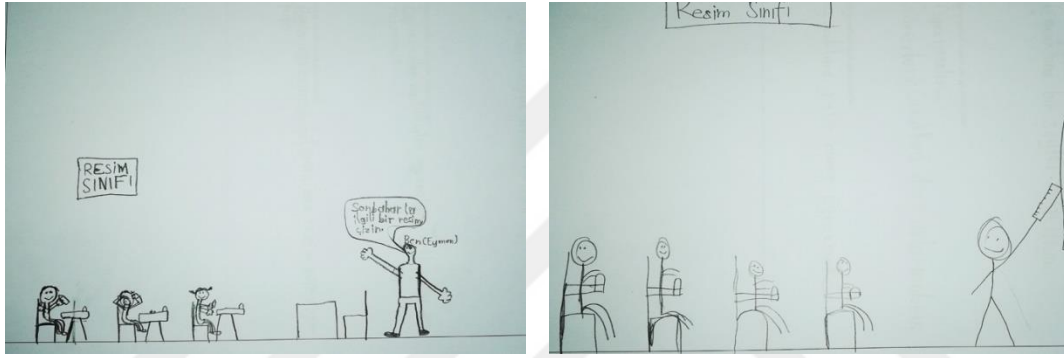
Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Sınıfta öğretmenler öğrencilere ders anlatıyor.	Çocuklara eğitim veriliyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Öğretmenler var. Çocuklara ders anlatır, oyunlar oynatır, eğitim verirler.	Öğretmenler var. Görevleri çocukları eğitmek ve onları geleceğe hazırlamak.

Tablo 27 (Devam) Ö2'in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Bu işyerinde senin görevin nedir?	Çocuklara ders anlatıp en iyi şekilde onları eğitmek.	Çocukları geleceğe hazırlamak. Gelecekte onların istedikleri ve yeteneklerine uygun bir meslek sahibi olmalarını sağlamak.
-----------------------------------	---	--

Tablo 27'de Ö2'nin uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Uygulama sonrasında Ö2'nin meslek tercihinde bir değişiklik göze çarpmamaktadır.

Ö3'ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 11. Ö3'ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

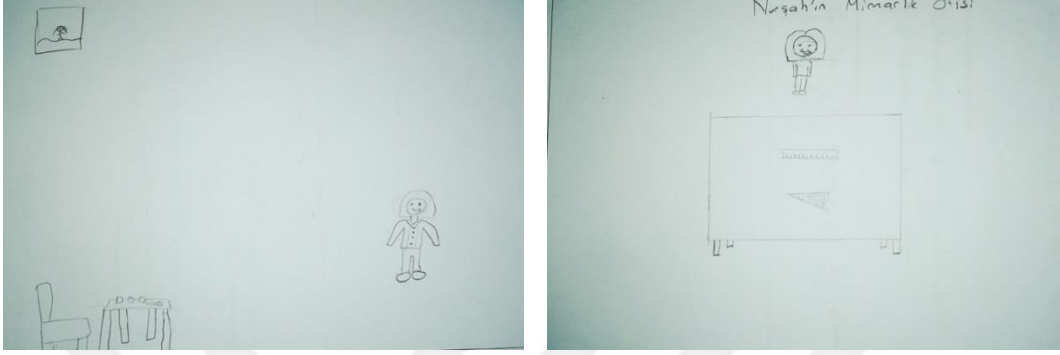
Şekil 11'de Ö3'ün uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Her iki resimde de Ö3 kendini bir resim öğretmeni olarak resmetmiştir. Her iki resimde bulunan figürler ve kompozisyon birbiri ile büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Tablo 28 Ö3'in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Çocuklara değişik dersler veriliyor.	Çocuklara bir şeyler anlatılıyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Öğretmenler var. Görevleri çocuklara farklı şeyler öğretmektir.	Öğretmenler var. Görevleri çocuklara ders anlatmaktır.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	Resim öğretmeniyim. Öğrencilere resim yaptırıyorum.	Çocuklara resim çizmeyi öğretmek.

Tablo 28’de Ö3’ün uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Uygulama sonrasında Ö3’nin meslek tercihinde bir değişiklik göze çarpmamaktadır.

Ö4’ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 12. Ö4’ün uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 12’de Ö4’ün uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Ö4’ün uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimler birbirinden farklıdır.

Tablo 29 Ö4’ün Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapıyor?	Çocuklara resim öğretiyor.	Yeni iş yerleri, evler vb. içli dışlı resimleri çiziliyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Ben çocuklara resim öğretiyorum. Benim gibi bazı kişiler de resim öğretiyor.	Mühendisler, yeni iş yerleri, evler vb. içli dışlı resimler çiziyorlar.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	Çocuklara resim öğretmek.	Yeni bina gibi şeylerin içli dışlı dikkatlice resimlerini çiziyorum.

Tablo 29’da Ö4’ün uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Ö4 uygulama öncesinde kendini bir resim öğretmeni olarak resmetmiştir. Uygulama sonrasında ise kendisini bir mimar olarak çizmiştir. İkinci çiziminde kendisine ait bir iş yeri olduğu ve iş yerinde başka kişilerin de çalıştığını belirtmiştir. Kişinin kendi iş yerini açması ve ticari faaliyette bulunması girişimcilikle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle Ö4’ün girişimcilik eğitimi sonucunda kariyer tercihinde bir değişiklik olduğu, yetenekleri doğrultusunda bir iş kurmayı düşündüğü görülmektedir.

Ö5'in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 13. Ö5'in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 13'te Ö5'in uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Ö5'in uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerde bir takım farklılıklar göze çarpmaktadır. Birbirine benzer figürler bulunmasına rağmen 2.resimde üzerinde “satılık dinozor” yazılı bir tabela dikkat çekmektedir.

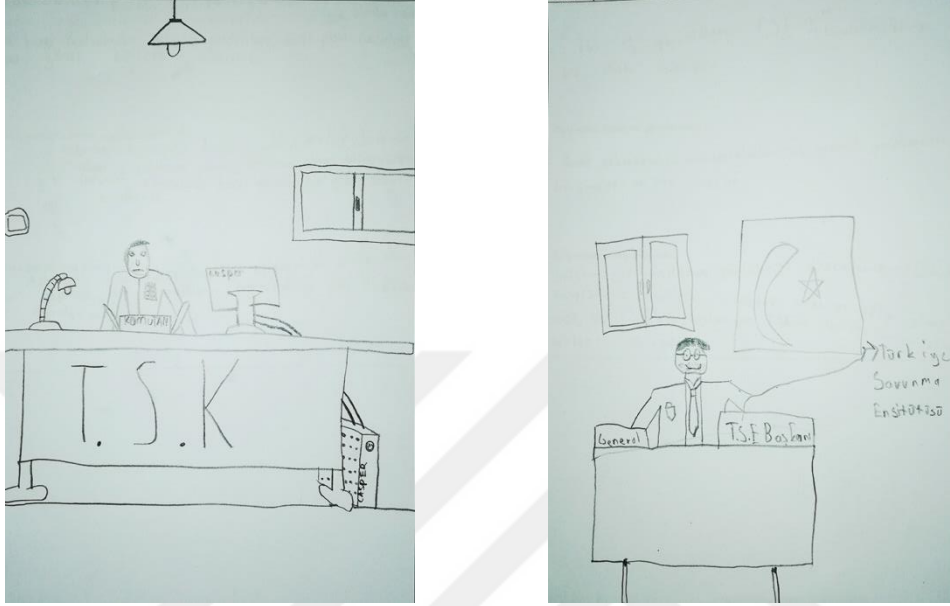
Tablo 30 Ö5'in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Dinozorlar ben ve Ö7'nin geliştirdiği yöntemle hayata döndürülüyor.	Dinozor üretilip satılıyor. Aynı zamanda sergileniyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Genetik mühendisleri ve bilim insanları var. Genleri düzenliyorlar.	Ben ve Ö7 var. Tanıtım yapıyoruz, satış yapıyoruz, eleman alıp yetiştiriyoruz. Dinozorları hayata getiriyoruz.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	Ben dinozorların doğum ve eğitimleri ile ilgileniyorum. Aynı zamanda gen düzenlemesi yapıyorum.	Satmak, eğitmek, eleman alıp eğitmek, tanıtmak, dinozorları hayata getirmek.

Tablo 30'da Ö5'in uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Ö5 uygulama öncesinde kendisini bir bilim insanı olarak resmederek dinozorların doğum ve eğitimleri ile ilgilendiğini, iş yerinde ise sadece dinozorların hayata döndürüldüğünü belirtmiştir. Uygulama sonrasında ise iş yeri dinozorların üretilip satıldığı bir mekân, görevlerini de “satmak, eğitmek, tanıtmak, dinozorları hayata getirmek” gibi ifadeler kullanmıştır. Ö5'in çizimlerinde kariyer tercihi açısından bir farklılık

olmasa da çalıştığı iş yerinde çeşitli ticari faaliyetlerin gerçekleştirilmeye başlandığı görülmektedir.

Ö6'nın uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 14. Ö6'nın uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 14'te Ö6'nın uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Ö6 her iki çiziminde de aynı mekânı ve kompozisyonu kullanmıştır. Uygulama sonrası çiziminde dikkat çeken tek unsur masa üzerinde hem “general” hem de “TSK Başkanı” ifadelerinin bulunmasıdır.

Tablo 31 Ö6'nın Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

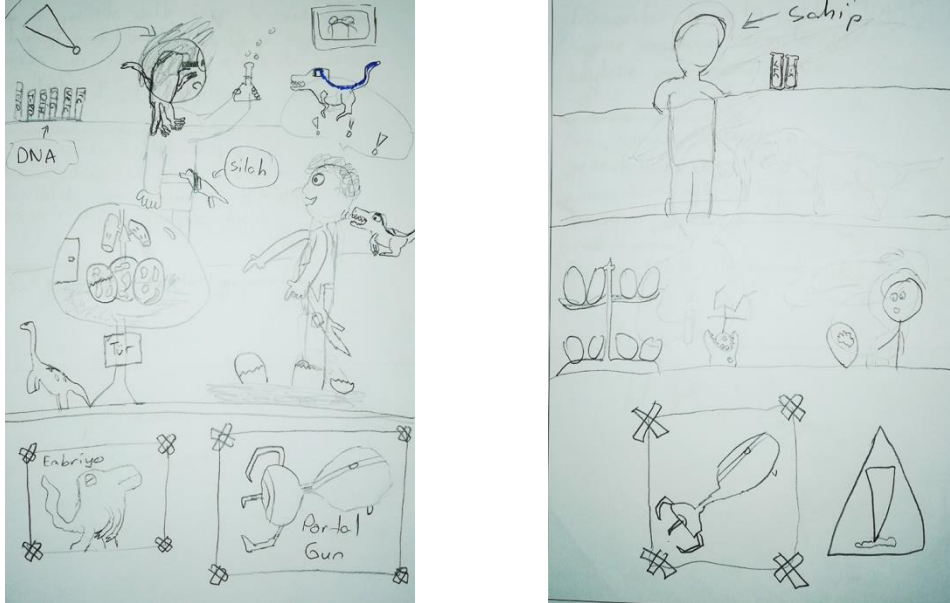
Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Burası bir karargâh. Burada devlete karşı oluşan teröristlere karşı önlemler alınır. Düşmanlardan gelecek tehditlere karşı saldırı planları hazırlanıp diğer yetkililere gönderilir.	İki iş bir ofiste birleştirildi. Hem TSK Başkanım hem de generalim.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Askerler, subaylar, çavuşlar, albaylar, generaller ve diğer rütbeliler var. Görevleri devlete karşı oluşan terörist saldırılar, çatışma gibi sorunları çözmek ve düşmanlardan gelen saldırıları önlemek.	Sekreterlerim, danışmanlarım, general yardımcılarım ve ben varım.

Tablo 31 (Devam) Ö6'nın Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Bu işyerinde senin görevin nedir?	Askerleri disipline edip onları eğitmek. Savaş planları yapmak. Yapılan planları değerlendirip yetkili kişilere göndermek.	Ofisteki yardımcılarn görevlerini düzenliyorum. Ofisten fabrika ve orduları uzaktan kontrol edip yönetiyorum. TSE'de devletlere savunma silahları satıyorum.
-----------------------------------	--	--

Tablo 31'de Ö6'nın uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Ö6 uygulama öncesinde kendisini karargâhta görevli bir subay olarak resmetmiş ve görevlerini “askerleri eğitmek, savaş planı hazırlamak vb.” şeklinde ifade etmiştir. Uygulama sonrası çiziminde kendisini hem general hem de hayali olarak kurduğu TSK (Türkiye Savunma Enstitüsü) kurumunun başkanı olarak resmetmiştir. Uygulama sonrasında görevlerini açıklarken “karargâh” yerine “ofis” kelimesini kullanarak “fabrika ve orduları kontrol edip yönetiyorum, silah satıyorum vb.” ifadeler kullanmıştır. Ö5'te olduğu gibi Ö6'nın da uygulama sonrasında kariyer tercihinde belirgin bir değişiklik olmamasına rağmen girişimcilikle ilişkilendirilebilecek çeşitli ticari faaliyetlere yöneldiği görülmektedir.

Ö7'nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 15. Ö7'nin uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 15'te Ö7'nin uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Ö7'nin uygulama öncesi ve sonrası çizimleri mekân ve

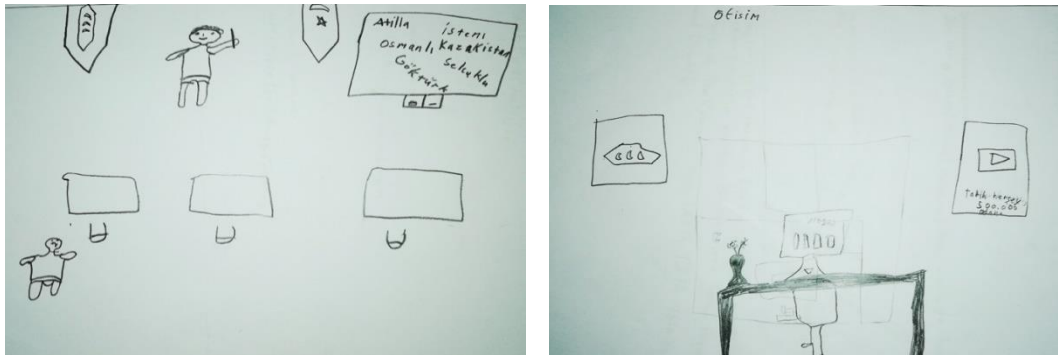
kompozisyon olarak benzerlik göstermektedir. Her iki çizimde de içerisinde çeşitli bilimsel faaliyetlerin gerçekleştirildiği laboratuvar ortamı olduğu görülmektedir.

Tablo 32 Ö7'nin Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Bu iş yerinde daha önce kimsenin icat etmediği şeyler icat edilir.	Dinozorlar hayata döndürülüp kafese konuluyor. Sergileniyor ve para kazanılıyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Bu işyerinde şimdilik ben ve Ö5 var. İkimiz de yeni buluşlar yapıyoruz. Görevlerimiz neredeyse aynı.	Ben ve Ö5. Görevlerimiz aynı sayılır. Dinozorları eğitip kafese koymak Ö5'in görevi.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	Yeni icatlar yapmak.	Dinozorlarla ilgilenmek vb.

Tablo 32'de Ö7'nin uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Uygulama öncesinde iş yerinde yeni icatların yapıldığını, kendisinin görevinin de yeni icatlar yapmak olduğunu belirtmiştir. Uygulama sonrasında iş yerinde dinozorların hayata döndürülüp sergilenerek para kazanıldığını belirtmiştir. Bu işi Ö5 ile ortak yürüttüğünü belirten Ö7 görevini ise dinozorlarla eğitmek olarak açıklamıştır. Ö5 ve Ö6'da olduğu gibi Ö7'nin de kariyer tercihinde belirgin bir değişiklik meydana gelmemiş olmasına rağmen uygulama sonrasında iş yerinde para kazanılmaya başlandığını vurgulamıştır. Bu durum uygulama sonrasında Ö7'nin çeşitli girişimcilikle ilişkilendirilebilecek açıklamalar yaptığı söylenebilir.

Ö8'in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi ile ilgili çizdiği resimlerin ve yanıtlarının karşılaştırılması

Şekil 16. Ö8'in uygulama öncesi ve sonrası kariyer tercihi çizimleri

Şekil 16’da Ö8’in uygulama öncesinde ve uygulama sonrasında yaptığı çizimler görülmektedir. Uygulama öncesinde kendisini bir mekânda tarih dersleri anlatarak çizen Ö8 uygulama sonrasında bir ofiste olduğu görülmektedir.

Tablo 33 Ö8’in Uygulama Öncesi ve Sonrasında Yaptığı Çizimlerle İlgili Sorulara Verdiği Yanıtlar

Sorular	Uygulama Öncesi	Uygulama Sonrası
Bu işyerinde ne yapılıyor?	Tarih dersi veriliyor.	Video çekiliyor.
Bu işyerinde kimler var, görevleri neler?	Ben ve çocuklar. Çocuklara ders veriyorum.	Ben varım. Görevim video çekmek, montajlamak, küçük resim ayarlamak.
Bu işyerinde senin görevin nedir?	Çocuklara tarih öğretmek...	İş yeri tamamen bana ait. Tarihle alakalı videolar çekiyorum. Ofisin adı “Tarih 1914”.

Tablo 33’te Ö8’in uygulama öncesi ve sonrasında yaptığı çizimlerle ilgili yöneltilen sorulara verdiği yanıtlar görülmektedir. Uygulama öncesinde Ö8 kendisini bir sınıfta tarih dersi veren biri olarak açıklamıştır. Uygulama sonrasında yaptığı çizim ilk çizimden büyük ölçüde farklılık göstermiştir. Ö8 uygulama sonrası çiziminde içerisinde tarihle alakalı videoların çekildiği “Tarih 1914” isimli bir ofiste video çeken birisi olarak ifade etmiştir. Uygulama sonrasında çizimde bir değişiklik meydana gelmiş olmasına rağmen girişimcilikle doğrudan ilişkilendirilebilecek bir değişim olduğu düşünülmemektedir.

Çizim ve görüşmelerden elde edilen bulgulara bakıldığında ön test ve son test çizimleri arasında hiçbir farklılık olmayan, tamamen farklılaşan veya bir takım değişimlere uğrayan öğrenci çizimlerinin olduğu görülmektedir. Bu durumda yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik eğitiminin tek başına özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihlerini etkilediğini ortaya koyan bir bulgudan söz edilememektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış etkinlikler ile özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Beş hafta süren girişimcilik eğitimi süresince hem nicel hem de nitel ölçme araçları kullanılarak geliştirilen etkinliklerin araştırmacı ve öğrenciler gözünden değerlendirmesi yapılmıştır. Ölçme araçları ile elde edilen bulgular neticesinde araştırmaya ilişkin çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Bu bölümde elde edilen sonuçlar ve bu sonuçların literatürle olan ilişkisi karşılaştırılarak paylaşılmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerine etkisi nedir?

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlara araştırma kapsamında kullanılan tek nicel ölçme aracı olan “Girişimci Yeterlilikleri Ölçeği” ile elde edilen bulgular ile ulaşılmıştır. Ölçek uygulama öncesi ve uygulama sonrasında öğrencilere uygulanmıştır. Girişimcilik yeterlilikleri ölçeği toplam puanlarına bakıldığında öğrencilerin girişimcilik yeterliliklerinde anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı, bu farklılığın uygulama sonrasında elde edilen veriler lehine olduğu görülmüştür. Ölçeğin her alt boyutu için elde edilen verilere bakıldığında girişimcilik tutumları, girişimcilik eğitimi ve girişimcilik beceriler alt boyutlarında uygulama sonrasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkarken, girişimcilik bilgisi ve girişimcilik niyetleri alt boyutlarında meydana gelen değişim anlamlı olmamıştır. Bu bağlamda yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli ilkokul öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerini geliştirmede etkili olduğu söylenebilir. Bu sonuç Çelik ve diğerlerinin (2015) gerçekleştirdiği bir araştırmadaki öğretmen görüşleri ile uyumludur. İlgili araştırmada öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerisini

geliştirmede etkili olduğunu savunan öğretmen görüşlerinin fazlaca yer aldığı görülmektedir (Çelik, Gürpınar, Başer ve Erdoğan, 2015).

İkinci Alt Probleme İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış girişimcilik etkinliklerinin özel yetenekli öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmede güçlü ve zayıf yönleri nelerdir?

Araştırmacı notları ve öğrenci ürünleri ile elde edilen bulgular incelendiğinde yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik etkinliklerinin güçlü ve zayıf bir takım yönleri bulunduğu sonuçlara ulaşılmıştır.

Etkinliklerin güçlü yönleri;

Yaratıcı ve yenilikçi olma; “Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliğinde öğrencilerin hazırlamış oldukları logoların büyük çoğunluğu özgün ve yaratıcı idi. Benzer şekilde Ali Baba’nın Fare Sorunu etkinliğinde ürün tasarımı yapan öğrenciler yaratıcılıklarını ortaya koydular. Bu durum yaratıcı drama yönteminin yaratıcılıkla olan ilişkisini ortaya koyan bir sonuç olmuştur. Literatüre bakıldığında yaratıcı drama yönteminin yaratıcılığı olumlu yönde etkilediği araştırmalar mevcuttur. Ulaş ve diğerlerinin (2014) ilkokul 4. sınıf öğrencileri ile çeşitli yaratıcı drama etkinlikleri gerçekleştirmiş, uygulama sonrasında öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri açısından yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubunun lehine anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle yaratıcı drama etkinlikleri öğrencilerin yaratıcılık düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir. Yaratıcılığın gelişmesi girişimcilik becerisini de doğrudan etkilemektedir. Çünkü Corbett (2005) yaratıcılığın yeni iş fikirleri üretme ve iş fırsatlarını görme sürecini geliştirdiğini belirtmiştir.

Ali Baba’nın Fare Sorunu etkinliği doğrudan bir gerçek yaşam problemi içeriyordu. Öğretmenlerin girişimcilik eğitimi sürecinde problem temelli aktif öğrenme yaklaşımlarını tercih ettiklerine dikkat çekilen araştırmalar mevcuttur (Ruskovaara, Pihkala, Rytkölä ve Seikkula-Leino, 2010; Seikkula-Leino, 2011).

Bilinç koridoru tekniğinde önemli bir sorun koridorda yer alan öğrencilerin kullandıkları ifadelerde yanlarındaki kişilerden sıklıkla etkilenmeleridir. GZFT analizi ve bilinç koridoru tekniğinin bir arada kullanılması

bu etkilenmenin önüne geçmiştir. Öğrenciler mevcut durumun bütün boyutlarını düşünerek bir ifade oluşturmakta güçlük çekerlerken sınırlandırılmış ve yönlendirilmiş bir alanda ifade üretmekte zorlanmamışlardır.

Birinci oturumun son etkinliği olan “Girişimciye Mektup” etkinliğinde rol içinde yazma tekniği kullanılmıştır. Öğrenciler yazdıkları mektuplarda girişimci adayına yaratıcı çözüm önerileri sunmuşlardır. Kırmızı S. (2015), yaratıcı drama yöntemi ve yaratıcı yazma çalışmalarının yaratıcı yazma üzerindeki etkisini incelediği, araştırmasında yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunda lehine anlamlı bir fark olduğunu belirtmiştir. Aynı çalışmada yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu öğrencileri yaratıcı drama etkinliklerinden sonra rahatladıklarını, yazmaya karşı daha istekli olduklarını ve kendilerini daha özgür hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu eylem araştırmasında da Kırmızı'nın araştırmasını destekleyen bulgulara rastlanmıştır. Yaratıcı drama etkinlikleri sonunda, özellikle değerlendirme aşamasında, yazma çalışmaları yaptırmak etkili sonuçlar alınmasını sağlayabilir.

Etkinliklerin zayıf yönleri;

Araştırmacı hazırladığı etkinliklerin tamamını drama mekânı olarak kullandığı sınıfta gerçekleştirmiştir. Oysa öğretmenlerin girişimcilik eğitimi sürecinde okul dışı ortamlarda da çok fazla zaman harcadıkları görülmektedir (Oplatka, 2014'dan aktaran: Deveci, 2016; Ruskovaara ve Pihkala, 2015). Okul dışı öğrenme ortamları da devreye sokularak farklı mekânlarda da etkinlikler gerçekleştirilebilirdi. Çünkü farklı mekânlarda drama etkinliklerini uygulamak çocukların yaratıcılıklarını olumlu yönde desteklemektedir (Dalbudak ve Köksal Akyol, 2008).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış girişimcilik etkinlikleri hakkında eğitime katılan özel yetenekli öğrencilerin görüşleri nelerdir?

Beş hafta süre ile eğitimlere katılan sekiz özel yetenekli ilkökul öğrencisinden araştırma kapsamında her oturum sonrasında gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini yazmaları ve etkinlikler için önerilerde bulunmaları istenmiştir. Öğrenci günlüklerinden elde edilen bulgulara

göre araştırmaya katılan öğrenciler genel anlamda etkinlikleri beğenmişlerdir. Bu sonucun ortaya çıkmasında yaratıcı drama yönteminin öğrenciyi merkeze alan, farklı zekâ türlerini destekler nitelikte olan, bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor süreçleri harekete geçiren bir yapıda olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yaratıcı drama ile gerçekleştirilen birçok araştırmada yaratıcı drama etkinlikleri öğrenciler tarafından olumlu olarak karşılanmaktadır (Keklik, 2018). Bu araştırmada elde edilen bulgular literatürle uyumludur.

Öğrenciler yaratıcı drama etkinlikleri içerisinden daha çok rol oynama etkinliklerinden keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Süreci yöneten lider öğrencilerin rol oynama performanslarını yeterli bulmuştur. Bu durum Keklik'in (2018) yapmış olduğu araştırmanın sonuçları ile farklılık göstermektedir. Keklik'in altıncı sınıflarla gerçekleştirdiği araştırmasında öğrenciler yaratıcı drama uygulamalarında en çok canlandırma yaparken zorlandıklarını belirtmişlerdir.

“Logonu Tasarla Sunumunu Yap” etkinliği sonunda öğrenci ürünleri oylanarak en çok oy alan ürünün birinci seçilmesine karar verilmiştir. Bu durum oylamada yeterli oy alamayan kız öğrenciler (Ö2 ve Ö4) tarafından etkinlikte olmaması gereken bölüm olarak ifade edilmiştir. Bu durum kız özel yeteneklilerin daha mükemmeliyetçi olduğuna ve başarısızlık korkusu taşıdıklarına işaret etmektedir. Bu bulgu Mısırlı-Taşdemir (2003)'in erkek özel yeteneklilerin kızlara göre daha mükemmeliyetçi olduğuna ilişkin bulguları ile çelişmektedir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

Yaratıcı drama yöntemi ile hazırlanmış girişimcilik etkinlikleri sonrasında özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihleri ile ilgili yaptıkları çizimlerde ne gibi değişiklikler olur?

Özel yetenekli öğrencilere verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin kariyer tercihlerine doğrudan etki ettiğine ilişkin genellenebilir bir bulguya rastlanmamıştır. Uygulama önce öğrenciler öğretmen (4), bilim insanı (2), doktor (1) ve asker (1) olduklarını ortaya koyan çizimler yapmışlardır. Uygulama sonrasında üç öğrencinin çiziminde herhangi bir değişiklik olmamıştır. Araştırmaya katılan iki öğrenci kariyer tercihini doğrudan değiştirerek uygulama sonrası çizimlerinde kendi işlerini yaptıkları birer ofis ortamı çizmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 3 tanesi ise kariyer tercihlerinde bir değişiklik yapmamış olmalarına rağmen ileriki hayatlarında yürütecekleri işlerinde bir takım girişimcilik özellikleri sergileyeceklerini gösteren çizimler gerçekleştirmişlerdir. Bu nedenle yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırılmış girişimcilik eğitiminin özel yetenekli öğrencilerin kariyer tercihlerini değiştirmesi için tek başına yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Özel yetenekli ortaokul öğrencileri ile gerçekleştirilen bir araştırmada (Özçelik ve Akagündüz, 2018) öğrencilere STEM eğitimi verilerek STEM mesleklerine yönelip yönelmediklerine ilişkin bulgulara eğitim sonrasında STEM alanlarında meslek sahibi olmak isteyenlerin sayısı % 48'den % 64'e yükselmiştir. İlgili araştırmada da öğrencilerin kariyer tercihlerinde bir takım değişiklikler meydana gelmiş ancak değişim sınırlı düzeyde kalmıştır. Bu bağlamda özel yeteneklilerin kariyer tercihlerini belirleyen unsurlar arasında aldıkları eğitimin bir etkisi olduğu ancak tek başına belirleyici olmadığı söylenebilir.

Araştırmacılara Öneriler

Girişimcilik eğitimi adına son yıllarda yapılan araştırmaların sayısında bir artış olsa da deneysel araştırmalar yeterli düzeyde değildir. Girişimciliğin yaratıcılıkla, eleştirel düşünmeyle, akademik başarıyla, problem çözme ile ilişkisini ortaya koyacak araştırmalara ihtiyaç vardır. Yine özel yeteneklilerin girişimcilik becerileri ile ilgili yapılan araştırma sayıları yeterli değildir. Ortaokul ve lise düzeyindeki özel yeteneklilerin girişimcilik becerileri ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır. Okul idarelerinin, farklı branşlardaki öğretmenlerin girişimcilik becerileri ile ilgili görüşlerine ilişkin araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Eğitim Kurumlarına Öneriler

Okul yönetimleri girişimcilik becerilerinin gelişmesi için öğretmenlerin sınıf içerisinde yürüttükleri çalışmalara ek olarak yıl içerisinde bir ya da birkaç kere girişimcilik günleri düzenlemelilerdir. Okul binaları içerisinde ya da okul bahçesinde öğrencilerin kendi ürünlerinin satışını yapabilecekleri mekânlar ayrılmalıdır. Tematik girişimcilik turnuvaları düzenlemeli, tanınmış girişimcileri okula davet ederek öğrencilerle bir araya gelmelerini sağlamalıdır.

BİLSEM Öğretmenlerine Öneriler

Girişimcilik becerisi özel yetenekliler için göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir beceridir. BİLSEM’lerde görevli öğretmenlerin girişimcilik becerilerinin gelişimi üzerinde özellikle durmaları gerekmektedir. Özel yeteneklilerin yalnızca yeni fikirler, icatlar ya da tasarımlar ortaya çıkarması yeterli değildir. Bu ürünlerini ekonomik katma değere dönüştürmeyi de bilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle BİLSEM öğretmenleri gerek mevcut dersleri içerisine entegre ederek gerekse başlı başına girişimcilik eğitimi faaliyetleri planlamalı ve uygulamalıdır. Bu eğitimlerin BİLSEM destek eğitim programından itibaren başlanması özel yetenekli öğrencilerin daha erken yaşlarda bu bakış açısını kazanmalarını sağlayacaktır.

Politika Yapıcılara Öneriler

Bir ülkede istihdamı artırmak ve ekonomik büyümeyi kalıcı hale getirmek için yeni girişimcilerin ortaya çıkması büyük önem arz etmektedir. Girişimci sayısını artırmak için sadece ekonomik teşvikler vermek yeterli değildir. Girişimciliğin en başta özendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle okul öncesi düzeyden itibaren girişimcilik eğitimi faaliyetlerine başlanması gerekmektedir. Okullarda yıl içerisinde “Girişimcilik Fuarları” gerçekleştirilmesi teşvik edilmelidir.

TÜBİTAK tarafından düzenlenen ortaokul ve lise araştırma projeleri yarışmalarında başarılı olan araştırma geliştirme projeleri maddi olarak desteklenmeli, seri üretim ve pazarlama aşamalarında öğrencilere destek verilmelidir.

Yaratıcı Drama Liderlerine Öneriler

Bu araştırmada bilinç koridoru etkinliği GZFT tekniği ile bir arada kullanılarak etkili sonuçlar elde edilmiştir. GZFT tekniği yapısı itibariyle yaratıcı drama sürecinde kullanılacak bir tekniktir.

Hazırlık/ısınma aşamasında bazı öğrenciler çok keyif alabiliyorken bazı öğrenciler tam tersine mutsuz olabiliyor. Bu nedenle yaratıcı drama liderleri

gruptaki bireysel farklılıkları da dikkate alarak hazırlık/ısınma çalışmalarını planlamalıdır. Çok uzun süren hazırlık/ısınma çalışmaları öğrencilerin yorulmasında neden olabilir, bu da canlandırma ve değerlendirme aşamalarında öğrencilerin performanslarını düşürebilir.

Yaratıcı drama deneyimi az olan öğrenci grupları ile uzun süreli uygulanacak eğitim programları öncesinde grubun yaratıcı dramada kullanılan teknikleri öğrenmesi için ön oturumlar gerçekleştirilmelidir. Uygulanacak ön oturumlar öğrenci grubunun asıl eğitimlerde daha aktif olmalarını sağlayabilir, liderin iş yükünü azaltabilir.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama* (8.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-30.
- Akar Vural, R. ve Somers, J.W. (2012). *Hümanist ilköğretim programları için ilköğretimde drama: kuram ve uygulama*. (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Akkocaoğlu, N., ve Erdoğan, T. (2016). Dramanın aşamaları. T.Erdoğan (Ed.), *Okulöncesinden ilköğretime kuramdan uygulamaya drama* (113-114). (2.Baskı) Ankara: Eğiten Kitap.
- Akoğuz, M. (2002). İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi. (Yüksek Lisans tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Akyürek, Ç., & Şahin, Ç. (2013). İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 57, 51-68.
- Alrutz, M. (2004). Granting science a dramatic license: Exploring a 4th grade science classroom and the possibilities for integrating drama. *Teaching Artist Journal*, 2(1), 31-39.
- Anahtar Dergisi. (2012). *Girişimciliğin geliştirilmesi işbirliği protokolü*. http://anahtar.sanayi.gov.tr/Files/Pdfs/anahtar_subat_2012.pdf adresinden 03.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Arslan, Ü. (2016). Dramada teknikler. T.Erdoğan (Ed.), *Okulöncesinden ilköğretime kuramdan uygulamaya drama* (75-93). (2.Baskı). Ankara: Eğiten Kitap.
- Aslan, E. (2008). *Drama temelli sosyal beceri eğitiminin 6 yaş çocuklarının sosyal ilişkiler ve işbirliği davranışlarına etkisi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Ataseven, Ö. (2016). *Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerindeki ilkökul öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerinin karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Ay, T. S., & Acar, Ş. (2016). Sınıf öğretmenlerinin girişimcilik becerisi kazandırmaya yönelik görüşleri. *Electronic Journal of Social Sciences*, 15(58).
- Bailey, S., & Watson, R. (1998). Establishing basic ecological understanding in younger pupils: a pilot evaluation of a strategy based on drama/role play. *International Journal of Science Education*, 20(2), 139-152.
- Ball, R. W., & Beasley, F. M. (1998). Entrepreneurship Awareness Education: An Example in an Elementry School. *Journal of Small Business Strategy*, 9(1), 26-38.
- Başkan, H. (2006). *Fen ve teknoloji öğretiminde drama yönteminin kavram yanılgularının giderilmesi ve öğrenci motivasyonu üzerine etkisi*. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Bayrakçı, M. (2007). *Okul öncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi*. (Yüksek Lisans tezi), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Beyhan, A. (2013). Eğitim örgütlerinde eylem araştırması. *Journal of Computer and Education Research*, 1(2), 65-89.
- Bilgiç, N., Taştan, A., Kurukaya, G., Kaya, K. A. Y. A., Avanoğlu, O., & Topal, T. (2013). *Özel yetenekli bireylerin eğitimi strateji ve uygulama kılavuzu*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_11/25034903_zelyetenekli_bireylerineitimstratejiveuygulamaklavuzu.pdf adresinden 03.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi (2016), *Tebliğler Dergisi*. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_10/07031350_bilsem_yone_rgesi.pdf adresinden 03.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Birçek, A.(2008). *Girişimci kişilik özelliklerinin liderlik bağlamında incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Bozkurt, Ö.Ç., & Alparıslan, A.M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (5.baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Clark, B. (2008). *Growing up gifted*. (7th ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Corbett, A. C. (2005). Experiential learning within the process of opportunity identification and exploitation. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 29(4), 473-491.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. Şirin ve diğerleri (ed).*Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı içinde* (s.110-125) İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Çam, F., Özkan, E., & Avinç, İ. (2009). Fen ve Teknoloji Dersinde Drama Yönteminin Akademik Başarı ve Derse Karşı İlgi Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi: Köy ve Merkez Okulları Örneği. *Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF)*, 29(2).
- Çelik, H., Gürpınar, C., Başer, N., & Erdoğan, S. (2015).Fen bilgisi öğretmenlerinin, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerine yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), 277-307.)
- Çetin, Ş., Şahin, Ç., Mertol, H., Arcagök, S., & Girgin, D. (2017). Öğrencilerin sosyal bilgiler dersindeki girişimcilik becerileri: BİLSEM ve ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin karşılaştırılması. *Turkish Journal of Giftedness & Education*, 7(2), 110-125.
- Dal, S. (2012). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde eleştirel okuryazarlık uygulamaları: bir eylem araştırması*. (Doktora tezi) . <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Dalbudak, B. U. Z., & Akyol, A. K. (2008). Anaokulu öğretmenlerinin eğitim programlarında drama etkinliklerine yer verme durumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 169-188.

- Davaslıgil, Ümit (1990). Üstün çocuklar, *Yaşadıkça Eğitim*, Sayı:13 (Ekim-Kasım-Aralık), s.17-22.
- Davis, J. H., & Behm, T. (1978). Terminology of drama/theatre with and for children: A redefinition. *Children's Theatre Review*, 27(1), 10-11.
- Deveci, İ. (2016). *Fen bilimleri öğretim programıyla (5-8) bütünleştirilmiş girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Doğan, H. (2014). *İlkokul programında yer alan ortak temel becerilerin öğrenci çalışma kitaplarında bulunan etkinliklerde yer alma düzeyleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Duening, T. N., Hisrich, R. A., & Lechter, M. A. (2014). *Technology entrepreneurship: taking innovation to the marketplace*. Academic Press.
- Ememe, O.N., Ezeh, S.C. & Ekemezia, C. A. (2013). The role of head-teacher in the development of entrepreneurship education in primary schools. *Academic Research International*, 4 (1), 242-249.
- Eraslan, L. (2011). İlköğretim programlarında girişimcilik eğitimi (hayat bilgisi dersi örneği). *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27, ss.82-94.
- Ersoy, H. (2010). Kültürel çevrenin girişimcilik tercihinin etkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 71-77.
- Feldhusen, J. F., & Jarwan, F. A. (2000). Identification of gifted and talented youth for educational programs. *International handbook of giftedness and talent*, 2, 271-279.
- Francis, M. (2007). The impact of drama on pupils' learning in science. *School Science Review*, 89(327), 91.
- Fulford, J., Hutchings, M., Ross, A., & Schmitz, H. (2001). *İlköğretimde drama* (Çev. Küçükahmet, L., Borçbakan, H., & Karamanoğlu, S.S.). Ankara: Nobel Yayınları.

- Genç Başarı Eğitim Vakfı. (2018). *GençBizz liseler arası girişimcilik programı*. <http://gencbasari.org/tr/programmes-tr/sirket-program-genc-bizz.html> adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Gerber, E.M. (2009). *Girişimcilik tutkusu*. (Çev. T. Keskin) İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Global Entrepreneurship Monitör (GEM), (2017). *Global Report 2016/17*. <https://www.gemconsortium.org/report/50012> adresinden 03.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Gorman, G., Hanlon, D., & King, W. (1997). Some research perspectives on entrepreneurship education, enterprise education and education for small business management: a ten year literature review. *International small business journal*, 15(3), 56-77.
- Göz, H. (2019). *Özel yetenekli öğrencilerin fen-teknolojiteknoloji hakkındaki görüşleri*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Gözek, S. (2006). *Girişimci adayının özellikleri, girişimcilik eğilimleri ve girişimci adayına sağlanan destekler*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin erişimi ve tutum üzerindeki etkisi* (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Güner, H., & Korkmaz, A. (2011). İstihdamın artırılmasında girişimciliğin önemi: girişimcilik destekleme modeli olarak İŞGEM'ler. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 2(1), 42-65.
- Güneysu, S. (1991). *Eğitimde drama. Okul öncesi eğitim ve yaygınlaştırılması*. Ankara: YA-PA Yayınları.
- Güneysu, S. (2006). Eğitimde drama (Ed.: H. Ö. Adıgüzel), *Yaratıcı drama 1985-1998 yazıları* (127-133). Ankara. Natürel Yayınları
- Güven, S. (2009). New primary education course programmes and entrepreneurship. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 265-270. <http://dx.doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.048>

- Halmatov, S. (2015). *Çocuk resimleri analizi ve psikolojik resim testleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Johnson, A.P. (2015). *Eylem araştırması el kitabı*. (Çev. M.Ö. Anay, Y. Uzunur). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karadal, H., Duman, N., & Saygın, 2017. M. Girişimcilik yazını: Türkiye'deki lisansüstü tezlere yönelik bir inceleme. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 137-148.
- Kazaferoğlu, E. (2017). *Kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi ilişkisi: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Keklik, A.C. (2018). *Altıncı sınıf öğrencilerinin farklı türdeki problemleri çözmeye ve kurma becerilerinin yaratıcı drama yöntemi kullanılarak incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi).
- Kempe, A. (2003). The role of drama in the teaching of speaking and listening as the basis for social capital. *Research in Drama Education*, 8 (1), 65-78.
- Kırmızı, F. S. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 51-68.
- Kırmızı, F. S. (2015). Yaratıcı drama ve yaratıcı yazma uygulamalarının yaratıcı yazma başarısına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(181).
- Koh, H. C. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics a study of Hong Kong MBA students, *Journal of Managerial Psychology*, 11 (3), 12-25.
- Kurudayıoğlu, M., & Özden, A. (2015). Türkçe öğretiminde drama. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 26-40.
- Küçük, M. (2002). *Hizmet-içi aksiyon araştırması kurs programının fen bilgisi öğretmenlerine uygulanması: Bir örnek olay çalışması*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), (2018). *Anadolu Üniversitesi ile KOSGEB arasında girişimcilik için iş birliği protokolü imzalandı*. <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/detay/6832/anadolu-universitesi-ile->

- kosgeb-arasında-girisimcilik-icin-is-birligi-protokolu-imzalandi adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Kuvan, H. (2008). *Örgün ve yaygın eğitimin girişimciler üzerindeki etkileri (Malatyalı girişimciler üzerine bir uygulama)*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Lamping, P. ve Kuehl, C. (1997). *Entrepreneurship* (2.Edition). Trowbridge: Printice Hall International.
- Leana-Taşçılar, M. Z., & Kanlı, E. (2014). Üstün zekâlı ve normal gelişim gösteren çocukların, mükemmeliyetçilik ve öz-saygı düzeylerinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 47(2), 1-20.
- Maden, S. (2010). Türkçe öğretmenlerinin drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlikleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.7 (14), 259-274.
- Marangoz, M., 2018. *Girişimcilik* (5. baskı). İstanbul: Beta
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2013). *15 bin yönetici ve öğretmene liderlik ve girişimcilik eğitim verilecek*. <http://www.meb.gov.tr/15-bin-yonetici-ve-ogretmene-liderlik-ve-girisimcilik-egitim-verilecek/haber/5919/tr> adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2016). *Uygulamalı girişimcilik eğitimi iş birliği protokolü*. <https://mtegm.meb.gov.tr/www/uygulamali-girisimcilik-egitimi-is-birligi-protokolu/icerik/1182> adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Öğretim Programları*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>. adresinden 03.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *2023 Eğitim vizyonu*. <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/> adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). *T.C. Resmi Gazete*. 14574, 24 Haziran 1973.
- Müftüoğlu, T. (1991), *Türkiye 'de küçük ve orta ölçekli işletmeler: sorunlar ve öneriler*. Ankara: Sevinç.

- Namdar, A. O., & Akbayrak, K. (2019). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Değerler Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması: Adalet Değeri Örneği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-22.
- Namdar, A. O., Bülbül, A. N., & Çankal, A. O. (2018). Yaratıcı drama ile canlılar dünyasına yolculuk. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Oğuz, A. (2016). Drama. T.Erdoğan, (Ed.), *Okulöncesinden ilköğretime kuramdan uygulamaya drama (1-18)*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Okvuran, A. (1994). *Sanat psikolojisine ilişkin bir uygulama: Fransız Kafka ve Milena'ya Mektuplar*.
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1068/103418.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden 01.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Okyay, L. (2008). *6 yaş grubu çocukların aile resimlerinin sosyokültürel değişkenler ve davranış problemleri açısından karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Ormancı, Ü., & Ören, F. S. (2010). Classroom teacher candidates' opinions related to using drama in primary school: An example of Demirci Faculty of Education. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 43(1), 165.
- Oruç, K. (2013). *Drama ve okul tiyatrosu*. İstanbul: Mitos Boyutları Yayınları.
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özçelik, A., & Akgündüz, D. (2018). Üstün/özel yetenekli öğrencilerle yapılan okul dışı STEM eğitiminin değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 334-351
- Özdemir, G. (2017). *Üstün yetenekli öğrencilere yönelik zenginleştirilmiş öğretim programının bilimsel süreç becerilerine ve başarıya katkısına ilişkin eylem araştırması*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Öznacar, M.D.ve Bildiren, A. (2016). *Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi ve eğitsel bilim etkinlikleri* (2.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

- Paço, A. D., & Palinhas, M. J. (2011). Teaching entrepreneurship to children: a case study. *Journal of Vocational Education & Training*, 63(4), 593-608., DOI: 10.1080/13636820.2011.609317
- Rasmussen, E. A., & Sørheim, R. (2006). Action-based entrepreneurship education. *Technovation*, 26(2), 185-194.
- Renzulli, J. S. (2000). The identification and development of giftedness as a paradigm for school reform. *Journal of Science Education and Technology* 9(2), 95-114. Doi: 10.1023/A: 1009429218821
- Renzulli, J.S., & Reis, S, M. (1985). The schoolwide enrichment model:A comprehensive plan for educational excellence. Mansfield Center, CT: Creativ Learning Press.
- Roeper, A. (1992). Whose problem is it? *Understanding Our Gifted*, 4,4, 5.
- Ruskovaara, E., Pihkala, T., Rytkölä, T., & Seikkula-Leino, J. (2010). *Studying teachers' teaching methods and working approaches in entrepreneurship education*.
- Ruskovaara, E., & Pihkala, T. (2015). Entrepreneurship education in schools: empirical evidence on the teacher's role. *The Journal of Educational Research*, 108(3), 236-249. DOI: 10.1080/00220671.2013.878301)
- Saban, A. (2001). *Çoklu zekâ teorisi ve eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sağrılı, H. E., & Gürdal, A. (2002). *Fen bilgisi dersinde drama tekniğinin öğrenci tutumuna etkisi*. V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. <http://old.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/ProgramSonV3.doc> adresinden 01.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Sak, U. (2012). *Üstün zekâlılar, özellikleri, tanımlanmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize Basın Yayın
- San, İ., 2006. Yaratıcı dramının eğitsel boyutları. H. Ömer Adıgüzel, (Ed.), *Yaratıcı Drama 1985-1998 Yazılar* (Genişletilmiş 2. Baskı). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- San, İ. (2002). *Yaratıcı dramının eğitsel boyutları, yaratıcı drama 1985-1995 yazılar*. Ankara: Naturel Yayınevi.
- Schaper, A., & Volery, M. V. (2004). Tracking student entrepreneurial potentials. *Problems and Perspective in Management*, 6(4), 45-53.

- Seikkula-Leino, J. (2011). The implementation of entrepreneurship education through curriculum reform in Finnish comprehensive schools. *Journal of Curriculum Studies*, 43(1), 69-85. <http://dx.doi.org/10.1080/00220270903544685>
- Sezer, U. (2015). *Girişimcilik Programları Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Solmaz, F. (1997). *Altı yaş grubu çocuklarının alıcı ve ifade edici dil gelişimine yaratıcı drama eğitiminin etkisi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Soyşekerci, S. (2001). *Örgütlerde dahili (iç) girişimcilik kültürünün tesisine yönelik örgüt kültürü tasarımı*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Stumpf, S. A., & Tymon Jr, W. G. (2001). Consultant or entrepreneur? Demystifying the “war for talent”. *Career Development International*, 6(1), 48-56.
- Şahin Ç., Mertol H., Arcagök S., Kayapınar E.,(2014).Üstün zekalı öğrenciler ile ilköğretim öğrencilerin girişimcilik algılarının karşılaştırılması. *Journal of Educational Sciences*,2(3),32-41.
- Tağraf, H., & Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitiminin ‘girişimsel öz yetkinlik algısı üzerindeki etkisi: Bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-111.
- Tanrıverdi, H., Bayram, G. N., & Alkan, M. (2016). Girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerine etkisinin incelenmesi. *Journal Of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 11(1).
- Tarhan, M., & Kılıç, F. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik kaynaklar bibliyografyası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda, mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlilik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Tekin, M. (2006). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*. Konya: Günay.
- Tekirdağ İl Milli Eğitim Müdürlüğü. (2017). *Girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi* □ *işbirliği protokolü imzalandı*. <https://tekirdag.meb.gov.tr/www/girisimcilik-ekosisteminin-gelistirilmesi-isbirligi-protokolü-imzalandi/icerik/1264> adresinden 04.04.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Titiz, T. (1994). *Girişimcilik*, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Top, S., (2012). *Girişimcilik keşif süreci* (2.baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Türk Dil Kurumu (2005), *Türkçe sözlük* (10.Baskı). Ankara: TDK.
- Uğur, B. (2015). *Girişimcilik eğitiminin ilköğretim programlarına konulmasına yönelik model önerisi*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Ulaş, A., Tedik, G., & Sevim, O. (2014). İlkokul 4. Sınıfta uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yaratıcılık düzeylerine etkisi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (52).
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013(15), 349-372.
- Uzuner, Y. (2005). Özel eğitimden örneklerle eylem araştırmaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(02), 1-13.
- Üstündağ, T. (2014). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü*. (12.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107).
- Üstündağ, T. (1997). Vatandaşlık ve insan hakları eğitimi dersinin öğretiminde yaratıcı dramının erişiyeye ve derse yönelik öğrenci tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(14).
- Varol, A., & Güler, M. E. (2005). *Girişimcilik*. İstanbul: Ya-pa Yayınları.
- Vican, D., & Vuletić, D. (2013). Self-assessment of Croatian elementary school pupils on the entrepreneurial initiative. *Management: journal of contemporary management issues*, 18(2), 57-79.

- Yaffe, S. (1989). Drama as a teaching tool. *Educational Leadership*, 46 (6), 29-35.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*.(11.Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz-Cihan, G. (2006). *Fen bilgisi öğretiminde drama yönteminin kullanımı*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Yurtseven, R., & Ergün, M. (2018). İlkokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine yönelik öğretmen görüşleri. *International Journal of Social Science Research*, 7(1), 118-140.
- Zibeniene, G., & Virbaliene, R. (2014). Learning methods of entrepreneurship education. *Education reform in comprehensive school*, 123-133.

EKLER

EK 1: Yaratıcı Drama Yöntemi ile Yapılandırılmış Girişimcilik Eğitimi Programı

Oturum 1

Etkinlik Adları	1.Etkinlik: Gibi Dans Et 2.Etkinlik: Patron mu İşçi mi? 3.Etkinlik: İflas Etmenin Yolları 4.Etkinlik: GZFT Analizi 5.Etkinlik: Girişimcilere Mektup
Kazanımlar	Girişimcinin kim olduğunu fark eder. Girişimci ve çalışan arasındaki farkı açıklar. Girişimin başarısı için yer ve zaman tercihinin önemini fark eder. Bir durumun güçlü ve zayıf yönlerini açıklar. Fırsat ve tehditleri fark eder. İkna edici konuşma yapar. Bir girişimin kârını artırabilmesi için yeni fikirler önerir. Girişimci olmanın önemini fark eder. İkna edici yazı yazar.
Kullanılan Teknikler	Rol oynama, rol içinde yazma, bilinç koridoru, öğretmenin rolde olması, dedikodu halkası.
Süre	40+40+40+40
Hazırlık-Isınma	1.Etkinlik: Gibi Dans Et “Zam Yap Patron Zam Yap Şarkısı” açılır. Lider öğrencilerden müzik eşliğinde vereceği komutlara göre dans etmelerini ister. <i>Komutlar;</i> İşten kovulmuş birisi gibi, Çok satış yapmış bir patron gibi, Maaşını az bulan bir çalışan gibi, Sevmediği işte çalışan biri gibi, İflas etmek üzere olan bir girişimci gibi vb.
Canlandırma	2.Etkinlik: Patron mu İşçi mi? Lider grubu ikiye ayırır. Gruplar yüz yüze bakacak şekilde karşılıklı sıraya geçer. Gruplardan bir tanesi patron, diğeri işçi olur. Lider işçi öğrencilerden patrone zam istemelerini ister. Patronlardan da zam yapmamak için çeşitli bahaneler üretmelerini ister. Lider daha sonra öğrencilerin rollerini karşılıklı olarak değiştirir. Patronlar işçi işçiler patron olur ve etkinlik tekrar edilir. Öğrenciler çemberde toplanır. Lider öğrencilere patron olmak mı, işçi olmak mı daha zor diye sorar. Öğrencilerin görüşlerini açıklamaları sağlanır. 3.Etkinlik: İflas Etmenin Yolları Öğrenciler mekânda serbest şekilde yürür. Lider ünlü girişimci Abidin Şen’in iflas ettiğini, neden iflas ettiği ile ilgili ortalıkta

dedikoduların olduğunu söyler. Öğrenciler Abidin Şen'in neden iflas ettiği ile ilgili dedikodu yapmaya başlar.

Öğrenciler çemberde toplanır. Öğrenciler dörder kişilik gruplara ayrılır. Her gruba aşağıdaki örnek olaylardan bir tanesi verilir. Gruplardan örnek olayı canlandırmaları istenir. Öğrencilere hazırlanmaları için yeterli süre verilir. Hazırlıklardan sonra sırayla gruplar canlandırmalarını yapar.

1. Örnek Olay:

Ahmet Bey ve Elif Hanım evlidir. Evliliklerinin ardından düğünde topladıkları paralarla yeni bir girişim başlatmak isterler ve renkli boya kalemi işine girerler. Şehrin oto tamirhanelerinin olduğu sanayi sitesinde bir dükkân kiralayip renkli boya kalemi satmaya çalışırlar. İşler iyi gitmemektedir. Her an bir haciz memuru gelip ellerinde kalan tüm malı alabilir.

2. Örnek Olay:

İki üniversiteli arkadaş harçlıkları ile bir miktar birikim yapmışlardır. Birikimleri ile küçük bir girişim başlatmak isterler. Bir tanesi dondurma arabası alıp sahilde dondurma satarak iyi para kazanabileceklerini belirtirken diğer birisi zaten herkesin dondurma sattığını, bunun yerine mısır satmaları gerektiğini anlatmaya çalışır.

4.Etkinlik: GZFT Analizi

Lider öğrencileri dört gruba ayırır. Gruplardaki öğrencilerin boynuna G-Z-F-T harflerini asar. G güçlü, Z zayıf, F fırsat, T tehdit olduğunu belirtir. Lider aşağıdaki durumu sesli olarak açıklar. Öğrenciler takım arkadaşları ile karşılıklı durarak bir koridor oluşturur. Lider koridordan yürürken gruplar kendi harflerine göre lidere önerilerde bulunurlar.

Problem Durumu: *Genç ve çalışkan birisiyim. Beş yıldır bir iş yerinde maaşlı olarak çalışıyorum ve para biriktiriyorum. Yani elimde yeterli miktarda bir sermayem var. Bu sermaye ile bir iş kursam mı diye düşünüp duruyorum. İş kurmak için şimdiki işimden ayrılmam gerekiyor. Aslında maaşım da fena sayılmaz. İşimden ayrılırsam, kendi işimi kurarsam çok daha fazla para kazanabilirim. Ama ya batarsam? Ya kurduğum iş tutmazsa? Tekrar eski işime dönebilir miyim? Dönemezsem bu sefer de işsiz kalmış olurum. Elimdeki tüm birikmiş param da batıp gider. Of! Ben ne yapmalıyım?*

Değerlendirme

5.Etkinlik: Girişimciye Mektup

Bu etkinlikte öğrencilerden bir önceki etkinlikte verilen problem durumunu diledikleri yönleri ile ele alarak problem yaşayan kişiye bir tavsiye mektubu yazmaları istenir.

Oturum 2

Etkinlik Adları	1.Etkinlik: Fırsat Kaçıyor 2.Etkinlik: Kiralık Dükkân 3.Etkinlik: Logonu Tasarla Sunumunu Yap
Kazanımlar	Arz ve talep kavramlarını fark eder. Yeni gittiği bir yerdeki iş fırsatlarını tespit eder. Arz ve talebi dikkate alarak iş fikri önerir. Yeni bir iş yeri için özgün logo fikri bulur ve tasarlar. Topluluk önünde hazırlıksız konuşma yapar.
Kullanılan Teknikler	Toplantı düzenleme, öğretmenin rolde olması.
Süre	40+40+40+40
Hazırlık-Isınma	1.Etkinlik: Fırsat Kaçıyor Çocuklar arka arkaya sıraya geçerler ve birbirlerinin belinden tutarlar. En öndeki “girişimci” en arkadaki öğrenci “fırsat” olur. Girişimci en arkadaki fırsatı yakalamaya çalışır. Girişimci yakalamayı başarır en arkaya geçer. Oyun bu şekilde tüm öğrenciler girişimci olana dek oynatılır.
Canlandırma	2.Etkinlik: Kiralık Dükkân Öğrenciler sandalyeleri ile beraber çemberde toplanırlar. Öğrencilerden bir şirketin yönetim kurulu üyeleri olmaları istenir. Lider yönetim kurulu başkanı olur. Lider öğrencilere Abidik Mahallesi, Kubidik Sokak'ta bulunan bir dükkânın kiralık olduğunu söyler. Lider mahallenin krokisinin de yer aldığı içerisinde nüfusu, yaş ortalaması, cinsiyet durumu gibi demografik özelliklerinden bahsedilen etkinlik formunu dağıtır. Yönetim kurulu üyeleri formları inceledikten sonra fikirlerini belirtip yönetim kurulu başkanını ikna etmeye çalışır.
Değerlendirme	3.Etkinlik: Logonu Tasarla Sunumunu Yap Lider öğrencilerden açmak istedikleri iş yeri için bir isim ile logo bulmalarını ister. Öğrenciler A4 kâğıt ve boya kalemleri ile buldukları isim ve logoyu hazırlar. Logo tasarımları hazırlandıktan sonra öğrenciler sıra ile sunum yaparlar. Sunum sonunda oylamaya geçilerek bir tanesi birinci seçilir.

Etkinlik Formu:

“Abidik Mahallesi şehrin en güzel mahallelerinden bir tanesidir. Şehrin gürültüsünden uzak nispeten sessiz bir mahalledir. Bu mahallede yaşayan insanların gelir seviyesi iyi durumdadır. Gezmeyi, eğlenmeyi sever, hayvanları ve doğayı korurlar. Nüfusun % 58'i kadın ve genel yaş ortalaması 26. Şirket olarak yaptığımız araştırmada şehirde iki tane kiralık dükkân tespit ettik. Bu dükkânlara

iş yeri açmak istiyoruz. İş yerimizin ne üzerine olmasına henüz karar vermiş değiliz. Desteğinize ihtiyacımız var.”

A: Mutlu Yaşam Sitesi (82 Daire)	B: Toki Konutları (124 Daire)	C: Organize Sanayi Sitesi (45 Fabrika)	D: Kent Merkezi (26 Km)	E: Üniversite Yolu
F: Adventure Park	G: Bol Balıklı Göl	H: Şehirler Arası Otogar	I: Havaalanı Yolu	J: Hepsi Yeşil Milli Parkı
1-Pastane	2-Büfe	3-Burgerci	4-İlkokul	5-Kırtasiye
6-Çanta Mağazası	7-Hastane	8-Kiralık Dükân	9-Market	10-Lokanta
11-Pizzacı	12-Cami	13-Çocuk Parkı (0-6 Yaş)	14-Oto Tamircisi	15-Dondurmacı
16-Çiçekçi	17-Kuaför	18-Giyim Mağazası	19-Giyim Mağazası-2	20-Cep Telefonu Mağazası
21-Kiralık Dükân				

Oturum 3

Etkinlik Adları	1.Etkinlik: Sandalye Kapmaca 2.Etkinlik: Girişimci Koltuğu 3.Etkinlik: Girişimciler Balosu 4.Etkinlik: Ali Baba'nın Fare Sorunu
Kazanımlar	Dünya çapındaki Türk markalarını fark eder. Farklı iş kollarının olduğunu fark eder. Girişimcilikte iş birliği yapmanın önemini fark eder. Kendi iş fikrine uygun ortağın kim olacağına karar verir. Verilen bir problem durumunun çözümüne yönelik proje geliştirir. Geliştirdiği projeyi sunar.
Kullanılan Teknikler	Sıcak sandalye, rol kartları, öğretmenin rolde olması.
Süre	40+40+40+40
Hazırlık-Isınma	1.Etkinlik: Sandalye Kapmaca Öğrenci sayısının bir eksiği kadar sandalye alana bırakılır. Müzik başlayınca öğrenciler dolaşmaya başlar. Müzik durduğunda sandalye kapamayan öğrenci oyun dışı kalır. Bir sandalye eksiltilerek etkinlik devam ettirilir. Sona kalan öğrenci sıcak sandalye (Girişimci Koltuğu) etkinliği için ortada kalır.
Canlandırma	2.Etkinlik: Girişimci Koltuğu Lider öğrencileri U şeklinde toplar. Öğrencilerin görebileceği şekilde ortaya bir sandalye yerleştirilir. Sandalyeye girişimci koltuğu adı verilir. Lider önceden kapalı zarflar içerisine bilindik markaların logolarını yerleştirir. Sıcak sandalyedeki öğrenci bir zarf çeker ve içerisindeki logoya arkadaşlarına göstermeden bakar. Diğer öğrenciler evet/hayır şeklinde cevaplanabilecek sorular sorarak patronun markasını tahmin etmeye çalışır. Her öğrencinin sınırsız soru sorma hakkı ve bir tahmin hakkı bulunmaktadır. Tahmin hakkını kullananlar soru sormaya devam edebilirler. Doğru tahmin eden kişi sandalyeye oturma hakkı elde eder. Etkinlik bu şekilde sürdürülür. Bu aşamada lider de soru sorarak farklı iş kollarının olduğunu öğrencilerin fark etmesine yardımcı olur. Markalar: Ülker, Türk Hava Yolları, Yurtiçi Kargo, De Facto, Vestel, Akbank, Türkcell, Petrol Ofisi, Bay Döner vb. 3.Etkinlik: Girişimciler Balosu Lider öğrencilere iş adamlarının tanıtıldığı rol kartları dağıtır. Öğrencilerden kendilerini rol kartında belirtilen iş insanı olarak düşünmelerini ister. İş insanları bir girişimciler balosunda buluşmuşlardır. Burada iş insanlarının yeni kişilerle tanışmaları ve yeni ortaklıklar kurmaları istenir. Öğrencilerin tamamı bir ortaklık kurduğu zaman etkinlik sonlandırılır. <i>1.Rol Kartı: Karşılı bir peynir tüccarısın. Türkiye'nin en iyi peynirlerini sen ürettiyorsun. Bu peynirleri tüm dünyaya satmayı</i>

düşünüyorsun. 400'den fazla ineğin var.

2.Rol Kartı: Tüm Avrupa ülkelerine taşımacılık yapan bir kamyon firman var. 100'e yakın kamyonun var. Mallarını taşıyabileceğin yeni firmalar arıyorsun. Ve birikmiş çok paran var. Yeni bir sektöre de yatırım yapmak isteyebilirsin.

3.Rol Kartı: 25 kişinin çalıştığı bir yazılım şirketin var. WEB sitesi kurulumu ve yönetimi, sanal mağazacılık hizmetleri veriyorsunuz. Yeni müşteriler arıyorsun. Kurnaz birisiniz. Yalan söylemek konusunda da çok iyisiniz.

4.Rol Kartı: Almanya, Belçika, Fransa ve İspanya'da birer tane otelin var. Turizm sektöründe büyümeyi ve yeni oteller açmayı planlıyorsun. Ama önemli bir sorunuz var. İnsanlara kolay kolay güvenemiyorsunuz. Herkesin sizi kandırmaya çalıştığını düşünüyorsunuz.

5.Rol Kartı: Türkiye'de faaliyet gösteren 15'e yakın büyük hastanen var. Sağlık sektörünün en hızlı büyüyen firmasısın. Büyüme için ne gerekiyorsa yaparsın.

6.Rol Kartı: Yılın en iyi reklamcısı ödülünü almış bir reklam ajansı sahibisin. Sizin reklamını yaptığımız firmalar hızla büyüyor. Ama reklam filmi yapmak için yüksek fiyatlar istiyorsunuz. İndirim yapmak size göre değil.

7.Rol Kartı: Elektronik aletler üreten bir işletme sahibisin. Ürünleriniz çok kaliteli ve ucuz. Ancak yeteri kadar satış yapmayı başaramamış değilsiniz. Böyle giderse yakında iflas edebilirsiniz. Ama bu balodaki kimse bunu bilmiyor. Bilirlerse sizinle ortaklık yapmak istemeyebilirler.

8.Rol Kartı: Çocuk kitapları çıkaran bir yayınevi sahibisin. Yayınevinden çıkan kitaplara çocuklar bayılıyor. Öğretmenler sınıf kitaplıklarına bu kitaplardan almak için yarışıyor. İşler sizin için çok iyi gidiyor. Gerçekten bir ortağa ihtiyacınız olmayabilir.

4.Etkinlik: Ali Baba'nın Fare Sorunu

Lider Ali Baba ismindeki çiftlik sahibi olur ve yaşadığı bir sorunu "Çılgın İşler Atölyesi" mucitleri ile paylaşır.

"Merhabalar, ben Ali Baba. İçerisinde yüzlerce inek, tavuk, hindi, keçi ve koyun olan bir çiftliğim var. Ayrıca çiftliğimde mısır, buğday ve arpa üretmekteyim. Önemli bir sorunuz var. Fareler... Çiftliğimi fareler basmış durumda ve bu konuda desteğinize ihtiyacım var.

Bu konuda siz Çılgın İşler Atölyesi mucitlerinin yardımına ihtiyacım var. Lütfen beni bu dertten kurtarın. Geliştirdiğiniz ürünün çizimini yapın. Adını koyun. Özelliklerini yazın. Son olarak sunum yaparak beni ikna etmeye çalışın."

Öğrenciler problemin çözümüne yönelik bir ürün tasarımı yaparlar. Yaptıkları tasarımı diğer üyelerin önünde Ali Baba'ya sunarlar. Ali Baba sunumu yapılan ürünlerden bir tanesini seçer.

Değerlendirme

Açık Uçlu Sorular

Bu markaları neden herkes tarafından biliniyor olabilir?

Markalar için tanınmak neden önemlidir?
Markalar tanınmak için neler yapar?
Ortaklık kurarken nelere dikkat ettiniz?
Ortak olmanın ne gibi avantajları olabilir?

Oturum 4

Etkinlik Adları	1.Etkinlik: Ben Kimim? 2.Etkinlik: Girişimci Atasözleri 3.Etkinlik: Eksik Cümleler 4.Etkinlik: Yazıyor, Yazıyor!
Kazanımlar	Meslekleri tanır ve özelliklerini açıklar. Meslekler için gerekli yeterlilikleri açıklar. Girişimciliğin belli bir meslek olmadığını fark eder. Atasözlerinden hareketle girişimcilik hakkında açıklama yapar. Girişimcilikle ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar.
Kullanılan Teknikler	Manşet, eğitsel oyun, rol oynama.
Süre	40+40+40+40
Hazırlık-Isınma	1.Etkinlik: Ben Kimim? Her öğrencinin arkasına bir meslek ismi yazılı A4 kâğıdı toplu iğne yardımı ile tutturulur. Öğrenciler kendi sırtlarında yazanı bilmemelidir. Öğrenciler alanda dolaşmaya başlar. Kendi sırtlarında yazanın ne olduğunu bulmak için arkadaşlarına cevabı evet ya da hayır olan sorular sorarlar. Tüm öğrenciler kendini tahmin ettiğinde etkinlik sonlandırılır.
Canlandırma	2.Etkinlik: Girişimci Atalar Lider öğrencileri ikişer kişilik gruplara ayırır. Gruplara önceden belirlediği atasözlerinden bir tanesini vererek atasözünün ana fikrini anlatan bir canlandırma hazırlamalarını, canlandırmanın verilen atasözü ile bitirilmesini ister. Kullanılabilecek Atasözleri: Çalışanı mal basar, tembeli uyku basar. Toprağı işleyen ekmeği dişler. Tek kanatla kuş uçmaz. Vakit nakittir. Parayı veren düdüğü çalar. Gruplar canlandırmalarını hazırlayıp sıra ile sergiler.
Değerlendirme	3.Etkinlik: Eksik Cümleler Lider önceden çeşitli cümleler hazırlayarak bir kutuya koyar. Kutu çember şeklinde toplanan grubun ortasına bırakılır. Öğrenciler sıra ile gelerek kutudan bir kart çeker, sesli olarak okur ve cümleyi tamamlar. <i>Eksik cümleler;</i> *Patron olmak isterim çünkü *Bir şey satın alırken en çok'sına dikkat ederim. *En sevdiğim marka'dır. Çünkü..... *.....'nın reklam filmini hep hatırlarım. Çünkü *Bir gün bir iş yeri sahibi olursam adını koyarım. Çünkü..... *Sürekli aynı işte çalışmak beni eder. *Başarılı bir girişimci olmak için

.....
* Kendi işinizde olmak bir başkası için çalışmaktan çok daha

.....
4.Etkinlik: Yazıyor, Yazıyor!

Lider A4 kâğıdı ve boya kalemleri dağıtır. Öğrencilerden ilginç bir girişimcilik haberinin olduğu bir gazete haberi hazırlamaları istenir.

Oturum 5

Etkinlik Adları	1.Etkinlik: Kameraman 2.Etkinlik: Reklam Filmi Çekiyoruz 3.Etkinlik: Yumak Yumak Girişimciler
Kazanımlar	Reklam ve tanıtımın önemini fark eder. Bir ürün için reklam filmi hazırlar. Bir ürünün tanıtımı için yenilikçi ve yaratıcı fikirler ortaya koyar. Kampanyanın önemini fark eder.
Kullanılan Teknikler	Rol oynama, eğitsel oyun.
Süre	40+40+40+40
Hazırlık-Isınma	1.Etkinlik: Kameraman Öğrenciler iki gruba ayrılır. Bir grup kameraman diğer grup ünlü olur. Kameramanlar ellerinde kamera varmış gibi davranarak ünlülerin yüzlerini çekmeye çalışır. Ünlüler de alanda dolaşarak yüzlerini kameraya yakalatmamaya uğraşır. Etkinlik hareketli bir müzikle başlayıp bitirilir. Daha sonra ünlüler ünlü olmak isteyene dönüşür. Bu kez kameraya yüzlerini yansıtmaya çalışırlar. Etkinlik hareketli bir müzikle başlayıp bitirilir. Her iki etkinlikte de temas etmek yasaktır.
Canlandırma	2.Etkinlik: Reklam Filmi Çekiyoruz Lider elindeki siyah poşet içerisinden öğrencilere rastgele bir ürün çektirir. Poşette her üründen iki tane bulunmalıdır. Aynı ürünü çeken kişilerin grup olmasını ister. Öğrencilerden bu ürünün tanıtımını yapacakları bir reklam filmi hazırlamaları istenir. (Poşete konulabilecek ürünler; bir çift ayakkabı, gofret, kalem, saç tokası, plastik top vb.) Reklam filmini hazırlamaları için öğrencilere süre verilir. Hazır olan gruplar reklam filmlerini canlandırır. Canlandırmaların video kaydı alınır. Daha sonra tüm kayıtlar izlenilir.
Değerlendirme	3.Etkinlik: Yumak Yumak Girişimciler Öğrenciler çemberde toplanarak oturur. Lider bir yumak eline alarak “Girişimci olmalıyım çünkü...” cümlesini tamamlayarak ipi bir başkasına atar. Etkinlik tüm öğrencilerin cümle tamamlaması ile son bulur.

EK 2: Araştırma İzni

-

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-42-E.6331616
Konu : Tez Çalışması İzni

27.03.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Recep Tayip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının
14/03/2019 tarihli ve 568 sayılı yazısı.

Recep Tayip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Kemal AKBAYRAK'ın "Özel Yetenekli 4. Sınıf Öğrencilerine Yaratıcı Drama Yönetimiyle Girişimcilik Becerisi Kazandırılması Üzerine Bir Eylem Araştırması" adlı tezli yüksek lisans çalışması kapsamında ekte sunulan ölçme aracı 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Rize Merkez Fatma-Nuri Erkan Bilim ve Sanat Merkezi 4. sınıf öğrencilerine uygulama isteği ilgi yazı ile bildirilmektedir.

Söz konusu ölçme aracının 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Rize Merkez Fatma-Nuri Erkan Bilim ve Sanat Merkezi 4. sınıf öğrencilerine uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Selçuk TORPİL
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
27.03.2019

Yaşar KOÇAK
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Adres: İl Millî Eğitim Müdürlüğü RİZE
Elektronik Ağ: rize.meb.gov.tr
e-posta: rizeemem@meb.gov.tr

Bilgi için: Şube Müdürü Selçuk TORPİL
Tel: 0 (464) 280 53 00
Faks: 0 (464) 280 53 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 2a6e-0d59-3a73-b529-2f62 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3: Ölçek Kullanma İzni

Ölçek Kullanma İzin Talebi

 Kemal Hoca <kemalabayrak87@gmail.com> 27 Ocak Paz 18:20 (1 gün önce) ☆ ↶ ⋮
Alici: ozkanataseven54

Sn. Özkan ATASEVEN,
Ben Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği TYL programı öğrencisi, aynı zamanda Fatma-Nuri Erkan Bilim ve Sanat Merkezinde görevli sınıf öğretmeniyim.
Tarafınızca Türkçe uyarlaması yapılmış olan "**Girişimcilik Yeterlilikleri Ölçeği**"ni yüksek lisans tez çalışmamda (Özel yetenekli bireylerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi üzerine) çalışmanızı referans göstererek kullanmak istiyorum.
Bu konuda izninizi talep ediyorum.
İlgi ve alakanız için şimdiden teşekkür eder çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Kemal AKBAYRAK
Sınıf Öğretmeni
kemalabayrak87@gmail.com

 ozkan ataseven 15:36 (6 saat önce) ☆ ↶ ⋮
Alici: ben

Referans göstererek söz konusu anketi kullanmanızda bir mahsur yoktur.
Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Özkan ATASEVEN

From: Kemal Hoca <kemalabayrak87@gmail.com>
Sent: Sunday, January 27, 2019 6:20 PM
To: ozkanataseven54@hotmail.com
Subject: Ölçek Kullanma İzin Talebi

...

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Kemal AKBAYRAK		
Doğum Yeri ve Yılı	Pazar / 1987		
Medeni Durumu	Evli		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	-		
Öğrenim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı	Kurum Adı	
Lisans	2003	2008	Karadeniz Teknik Üniversitesi / Giresun Eğitim Fakültesi
Yüksek Lisans	2018	Devam ediyor.	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Temel Eğitim ABD
Doktora	-	-	
Çalıştığı Kurum (/lar)	Başlama - Ayrılma Yılı		
1.Kalkandere Atatürk İlkokulu	2008	2014	
2.Ardeşen İMKB İlkokulu	2014	2015	
3.Fatma-Nuri Erkan Bilim ve Sanat Merkezi	2015	Devam ediyor.	
Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlar			
Katıldığı Proje ve Toplantılar	<p>Projeler;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2016-Rize Bilim Şenliği (TÜBİTAK 4007/Atölye Lideri) ✓ 2017 Kodlayabilsem (Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı – Teknik Destek/Proje Yürütücüsü) ✓ 2017-Robotlarla Modelleme (TÜBİTAK 4004/Eğitmen) ✓ 2017-Sınıf Öğretmenlerine Yaratıcı Drama ile Değerler Eğitimi Uygulamaları (TÜBİTAK-4005/Katılımcı) ✓ 2018-Altın Çağ Kodluyorum (TÜBİTAK 4004/Eğitmen) ✓ 2018-Robotlarla Modelleme: Mars Görevi (TÜBİTAK 4004 /Eğitmen) ✓ 2018-Rize Bilim Şenliği-2 (TÜBİTAK 4007/Proje Yürütücüsü) ✓ 2018-Gazi Şehirde Bilimin ve Sanatın Dili (TÜBİTAK 4007/Atölye Lideri) <p>Çalıştaylar;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2015-BİLGEP Sınıf Öğretmenleri Çalıştayı-Adana ✓ 2016-BİLGEP Koordinatör Eğitimi ve Program Geliştirme Çalıştayı-Antalya ✓ 2016-BİLGEP Koordinatör Eğitimi ve Program Geliştirme Çalıştayı-Antalya ✓ 2017-Bilim Sanat Merkezleri Koordinatör Eğitimi ve Program Geliştirme Çalıştayı-İzmir ✓ 2017-Bilim Sanat Merkezleri Koordinatör Eğitimi ve Program Geliştirme Çalıştayı-Muğla 		
Yayınlar	<p>K. Akbayrak & A. Oğuz Namdar, Yaratıcı Drama Yöntemi ile Yapılandırılmış Adalet Eğitimi Uygulamalarının Üstün Yetenekli Çocukların Adalet Kavramı Üzerindeki Algılarına Etkisi, Sözlü Sunum, Üstün Yetenekliler Ve Eğitimi Kongresi, 04 Mayıs 2018, 06 Mayıs 2018.</p> <p>Akbayrak, K., & Namdar, B. (2019). An argumentation activity for third-grade students: objects in the plates. <i>Science Activities</i>, 1-10.</p> <p>Namdar, A. O., & Akbayrak, K. (2019). Üstün Yetenekli Öğrencilerin Değerler Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması: Adalet Değeri Örneği. <i>Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi</i>, 1-22.</p>		
Aldığı Ödüller	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bahçelievler RAM, Özel Yetenekli Çocuklara Etkinlik Geliştirme Yarışması “diğer” kategorisi Türkiye birinciliği. ✓ ÖRAV ve IBM Türkiye işbirliği ile hazırlanan STEM içerikli ders planı hazırlama yarışması “Tasarla, Paylaş, Kazandır” Türkiye birinciliği. ✓ TAZOF Kutu Oyunu Tasarım Yarışması Türkiye birinciliği ✓ Başarı Belgesi (Valilik) 		
İletişim (eposta)	kemalakbayrak87@gmail.com		